

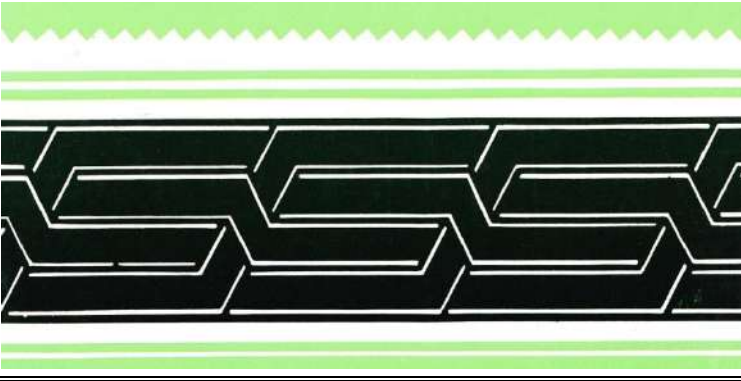
İslâm Dîni'nde Aile Yapısı, Kadın ve Kadın Hakları

**İSLÂM DÎNİ'NDE
AİLE YAPISI
KADIN ve KADIN
HAKLARI**

YAZAN

A.Celâleddin Karakılıç

2015

**İSLÂM DÎNİ'NDE
AİLE YAPISI
KADIN ve KADIN
HAKLARI**

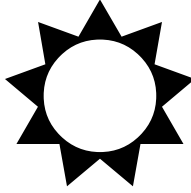
Ana başta taç imiş, her derde ilaç imiş.
Bir evlât pir olsa da, anaya muhtaç imiş.

**İSLÂM DÎNİ'NDE
AİLE YAPISI
KADIN ve KADIN
HAKLARI**

YAZAN

A.Celâleddin Karakılıç

2015

Besmele, Hamdele, Salvele

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. لَا الرَّحْمَنَ الرَّحِيمِ. لَا مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ. ط إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ. ط
إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ، صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ لَا غَيْرِ الْمَعْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ.
أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِلْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ. وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ.
أَلْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى.
الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ
إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

Bi'smi'llâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm

Bütün âlemlerin Rabb'i, Rahmân ve Rahîm, Din Günü'nün sâhibi olan Allâh'a hamd olsun. Yâ Rabb, biz yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz. Bizleri doğru yola hidâyet eyle. O kendilerine ni'met verdiklerinin yoluna ilet. Gazâba uğrayanlarinkine ve sapıklarinkine değil.

Bizi, îmân'a ve (fitrat dîni olan) İslâm'a hidâyet eden Allâh'a hamd olsun. Allâh, kimi dilerse onu, (kendisinde hayır gördüğü kimseleri) doğru yola iletir.

Hamd olsun Allâh'a ve selâm olsun O'nun beğenip seçtiği (kendisinde hayır görüp doğru yola iletildiği) kullarına.

Salât ve selâm, Rasûl'ümüz Hazreti Muhammed üzerine, tayyîb ve tâhir olan Âl ve Ashâb'ının üzerine ve Kıyâmet'e kadar ihsân ile Âl ve Ashâb'ına tâbi' olanların üzerine olsun. Âmîn.

مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ.

*“Allâhü Teâla, bir kimsenin hayrini dilerse,
onu dinde fakih yapar
(anlayışlı ve bilinçli kılar)”*

Buhârî, Kitâbü'l-ilm, Cüz'.1.ss.28.

الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ.

“Kişi, sevdiği kimse ile berâberdir”.

(Buhârî, Kitâbü'l-Edeb,Cüz'.8.ss.48)

Ö N S Ö Z

“İslâm Dîni'nde aile” konusunu ve bu konu ile ilgili “Kadın ve Kadın Hakları” konusunu anlatmadan önce, bunların dayandığı dînî esâslardan birincisi olan **İslâm Dîni'nin ilme verdiği değeri** ve ikincisi olan **îman'ın aslımı ve imtihân-ı ilâhî'yi** anlatmak lâzımdır ki konu iyice anlaşılsın ve Allâhü Teâlâ'nın emir ve nehiyelerinin gereği, şeksiz şübhesiz olarak yerine getirilsin. Allâhü Teâlâ'nın emir ve nehiyelerini hafife alarak veyâ beğenmeyip modaya uyarak veyâ zamanın ihtiyaçlarına cevap vermiyor diyerek veyâ kifâyetsiz görerek bid'at, şirk, küfür ve nifâk bataklığının içine düşülmesin. Çünkü cenâb-ı Hakk, ifrât ve tefrîtden sakınarak emir ve nehiyelerini aynen yerine getirmemiz için Kur'ân-ı Kerîm'inde,

فَأَسْتَقِمَّ كَمَا أُمِرْتُ

“Emr olduğun gibi dosdoğru hareket et, (fazla veyâ eksik veyâ başka bir şekilde yapma)¹

buyurduğu gibi, başka âyet-i kerîme'lerinde de, şöyle buyurmaktadır:

¹ -Bu âyet-i kerîme'lerin tamâmı şöyledir:

فَلِذَلِكَ فَادُعْ وَاسْتَقِمَّ كَمَا أُمِرْتُ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ هُمْ ۚ

“İşte bunun için (Habîbim), Sen (onları Tevhîd'e) da'vet et. Emr olduğun şekilde dosdoğru hareketde sebât et. Onların hevâ (ve heves) lerine uyuma”.Şûrâ,15.

فَأَسْتَقِمَّ كَمَا أُمِرْتُ ۚ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطَّعُوا ۗ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ.

“O halde sen, marıyetindeki tevbe edenler ile berâber, emr olduğun şekilde dosdoğru hareket et. Aşırı gitmeyin. Çünkü O, ne yaparsanız (hepsini) hakkıyla görücüdür)”. Hud, 112.

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ
الْحَيْزُ مِنْ أَمْرِهِمْ^ط وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا.

“Allâh ve Rasûl’ü, bir iş hakkındaki hukmünü bildirdiği zaman mü’min olan bir erkek ile mü’min olan bir kadın için ((Allâh’ın ve Rasûl’ünün emri hilâfına) işlerinde kendilerine bir muhayyerlik yoktur. Kim Allâh’a ve Rasûl’üne isyân ederse muhakkak ki o, ap-açık bir sapıklıkla yolunu sapıtmıştır”.²

وَمَنْ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ ج فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ نِ اطْمَأَنَّ بِهِ ج
وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ نِ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ قف حَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ط ذَلِكَ
هُوَ الْحُسْرَانُ الْمُبِينُ.

“İnsanlardan bir kısmı da vardır ki (cân-ü gönülden değil de işine gelen tarafından, bir kenarından, bir ucundan tutarak veyâ dil ucu ile müslümân olarak) Allâh’a ibâdet eder. Eğer kendilerine bir hayır dokunursa ona yapışır, yatıştır, (fit olur). Eğer bir fitne (bir şerr, bir zarar) isâbet ederse yüz üstü dönüverir (de irtidâd bile eder). (İşte bu şekilde Allâh’a kulluk eden bir kimse), dünyâ’da da, âhîret’de de hüsrâna uğramıştır. Bu ise, ap-açık bir ziyandır, (ap-açık bir hüsrândır)”.³

İşte bu âyet-i kerîme’lerde ve benzeri âyet-i kerîme’lerde ifâde buyurulduğu gibi Allâhü Teâlâ’nın emir ve nehiyelerini aynen yerine getirmek, İslâm Dîni’nde en mühim bir esâsıdır. Aksi davranışlar ise büyük bir sorumluluğu gerektirir. Bunun için Rasûlü’llâh

² -Ahzâb, 36.

³ -Hacc, 11.

sallâ'llâhü aleyhi ve sellem de, hadîs-i şerîf'lerinde şöyle buyurmuşdur:

شَيْبَتِي هُوَ وَ إِخْوَانُهَا .

“Hûd ve emsâli beni kocaltı”.

شَيْبَتِي سُورَةُ هُودٍ .

“Beni, Hûd sûresi kocaltı”.⁴

سَتَقْتَرِقُ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كُلُّهُمْ فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً قَالُوا
مَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الَّذِينَ هُمْ عَلَى مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي .

“Benim ümmetim, yakında yetmişüç fırkaya ayrılacaktır. Bunların hepsi Cehennem'dedir. Ancak birisi müstesnâdır. -O bir fırka kimlerdir? Yâ Rasûle'llâh (denilince)-. **Onlar, benim ve ashâbımın bulunduğumuz i'tikad üzere bulunanlar, benim ve ashâbımın gittiği yoldan gidenlerdir**”.⁵

لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ .

“Ümmetimden dâimâ hakk üzere gâlib ve zâhir, muhâliflerinden kendilerine zarar gelmez bir tâife (Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat yolunda giden Müslümân topluluğu kıyâmete kadar) hiç eksik olmayacaktır”⁶

Bunun için Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*'in gösterdiği bu doğru yoldan gidenlere ve O'nun

⁴ -Hulâsatü'l-Beyân fî Tefsîri'l-Kur'ân, C.6.ss.2438.Mehmed Vehbi.

Hak Dîni Kur'ân Dili Türkçe Tefsir, C.4.ss.2830. Elmalılı Hamdi Yazır.

⁵ -Usûl-i Fıkıh Dersleri, ss.84. Büyük Haydar Efendi.

Akâid-i Hayriyye Tercemesi, ss.9. Mehmed Vehbi.

“**Bu Hadîs-i şerîfi, Hâkim, Müstedrek'inde rivâyet etmiştir**”. Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi.C.11.ss.64-65. Kâmil Miras.

Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi, C.1.ss.78. Ahmed Naim.

⁶ -Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi, C.1.ss.78. Ahmed Naim.

Sünnet'ine yapışanlara “**Ehl-i sünnet**”, O'nun gösterdiği ve tebliğ buyurduğu ahkâmı, kendi keyf ve arzûlarına göre te'vîl ve tefsîr edip değıştirenlere de “**Ehl-i bid'at**” denilmiştir.

Bu bakımdan İslâm Dîni'ni, bütünü ile, bölünmez bir bütün olarak, **Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat** esâslarına göre doğru bir şekilde öğrenip **emr olunduğumuz gibi dosdoğru** bir îmân, amel, ahlâk ve muâmelât sâhibi olarak yaşamaya çalışmak en büyük şîârımız olmalıdır.

Merhûm ve mağfur Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, onüç yaşlarında Küçük Ayasofya Medresesi'nde merhum ve mağfur Hacı Kâmil Efendi isminde bir hoca efendiye intisâb edip O'ndan ilim öğrenmeye başladığı bir zamanda, ders yapılan odanın kapısının eşiği yüksekçe olduğu için yaşlı Hoca Efendi'nin kolayca girip çıkmasını kolaylaştırmak maksâdı ile üzerinde Romence bir yazı bulunan bir gaz sandığını kapının önüne yerleştirir. Ertesi sabah sınıfa gelen Hacı Kâmil Efendi bu durumu görünce “*Bunu buraya kim koydu*” diye çıkışır ve Hamdi'nin koyduğunu öğrenince,

“Ey oğul! Ayağımızın altına öyle bir karpuz kabuğu koymuşsun ki hiç günâhımız olmasa bu günah bize yeter” der.

Hamdi de “*Hocam İslâm yazısı değil de...*” diye ma'zeret beyan etmeye başlayınca ona tekrar şöyle der:

“A molla, Müslümanın da gavurunda yazısı vardır ama yazının Müslümanı gavuru olur mu? Biriyle görülen bir iş, diğeri ile görülmüyor mu? Elverir ki kötü yerde ve bâtilda kullanılmamış olsun. Hayra yarayan, Hakk'a hâdim olan her yazıya saygı göstermek lâzımdır. Allâhü Teâlâ,

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ.

“Nûn; Kalem’in ve kalem ehlinin satır (lara) yazdıklarına (ve yazacaklarına) and olsun ki...”⁷

Âyet-i kerîme’sinde yazılara ve yazılanlara boşuna mı kasem buyurdu sanırsın?

diyerek o sandığı oradan kaldırtır.⁸

İşte İslâm Dîni’nde, îmânî, ameli, ahlâkî ve muâmelâtî sağlam ve doğru olan müttékî müslümanların işleri, eğitim ve öğretimleri böyle olur ki böyle bir eğitim ve öğretim neticesinde Elmalılı Muhammed Hamdi gibi âlimler ve müfessirler yetişir.

Bunun için niyetimiz ne ise, hakkımızda verilecek ilâhî hüküm de ona gere olacaktır. Çünkü hadîs-i şerîf’de şöyle buyurulmuştur

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَّا نَوَىٰ.

“Amellerin hükümleri niyetlere göredir. Herkes yaptığı işin karşılığını niyetine göre alır”.⁹

İşte bu esâslar dâhilinde bu dünyâda emr olunduğumuz gibi yaşamak esâs olduğuna göre, Allâhü Teâlâ’dan, kalblerimizi kendisinin sevgisi ve azâbının korkusu ile doldurmasını. **Kelime-i Tevhîd**’in bütün özelliklerini kalblerimizde yerleştirmesini, ondan başka hiçbir şey’e yer vermemesini; kalbimizi, dilimizi ve tüm organlarımızı, kendisinin

⁷ -Kalem, 1.

⁸ -Medeniyet âleminde Yazı ve İslâm Medeniyeti’nde Kalem Güzeli,ss.74. Mahmûd Bedreddin Yazır.

⁹ -Buhârî, Cüz. 1.ss.4.

S.B.M.Tecrîd-i Sarfîh Tercemesi,C.2.ss.1.Ahmed Naim.

zikrinden, kendisine **kullukdan** ve kendisine **muhabbetden** bir an dahî ğâfil bırakmamasını niyaz edip dilemek en büyük şîarımız olmalıdır..

Ne mutlu böyle bir anlayışla, Allâhü Teâlâ'nın emir ve nehiyelerini aynen yerine getirip O'nun rızâsını kazanmaya çalışanlara.

Tevfîk ve hidâyet yalnız ve yalnız Allâhü Teâlâ'dandır.

A.Celâleddin Karakılıç

01-Haziran-2015

14-Şâban-1436

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ.

**“De ki: Görmeyenle gören bir olur mu?
Hiç düşünmüyor musunuz?”¹⁰**

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ لَا

أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ

**“De ki: Görmeyenle gören bir olur mu?
Yâhud karanlıklarla nûr bir olur mu?”¹¹**

¹⁰ -En'âm, 50.

¹¹ -Ra'd, 16.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

İSLÂM'IN İLME VERDİĞİ DEĞER ve İMTİHÂN-I İLÂHÎ

Allâhü Teâlâ, daha ruhlar âleminde iken Âdem *aleyhi's-selâm*'ın sulbünden kıyâmete kadar gelip geçecek olan tüm insanları birbirinin sulbünden karınca misâli (*zere misâli*) halk etdikden sonra akıl, irâde, şuur, hayat ve konuşma kudreti (*ya'nî anlama ve anladığını anlatma kudreti*) verdi.

Ayrıca işlenmesinde sevâb, terk edilmesinde günah olan “**Emânet**” duygusunu kalblerinin derinliğine indirdi.¹²

Bundan sonra da Kur'ân esâslarını inzâl ederek bu emânetlerin nasıl yerine getirilmesini öğretti.

Bundan sonra da **Hâlikîyyet**'ine (*Yaratıcılığına, kudret, kuvvet ve azametine*) ve **Rubûbiyyet**'ine (*yegâne Rabb ve Ma'bûd olduğuna*) delâlet eden nice delilleri gösterdi.

Bundan sonra da,

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى
أَنْفُسِهِمْ ۖ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۖ شَهِدْنَا ۚ أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ. ۗ أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ
وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ ۖ فَتُهلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ.

¹² -Buhârî,C.3.Cüz',9,ss.66.

Sahîh-i Müslim Tercime ve Şerhi,C.2,ss.526.Ahmed Davudoğlu.

“Hani Rabb'in Âdem oğullarından, onların sırtlarından (sulblerinden) zürriyetlerini çıkarıp kendilsrini kendilerine şâhid tutmuş -Ben sizin Rabb'iniz değil miyim- (demişdi). Onlar da -Evet, (Rabb'imizsin), şâhid olduk-demişlerdi”.

“(İşte bu şâhidlendirme) Kıyâmet günü -Bizim bundan haberimiz yokdu- dememeniz içindi”.

“Yâhud -Daha evvel ancak atalarımız (Allâh'a) şirk koşmuşdu. Biz de onların ardından (gelen) bir nesiliz, (biz ancak onlara uyduk). Şimdi o bâtılı kuranların işlediği (günahlar) yüzünden bizi helâk eder misin?- dememeniz içindi”.¹³

âyet-i kerîme'lerinde ifâde buyurulan sül ve cevâbı ve kendimizi kendimize şâhid tutma keyfiyyetini dile getirdi. Bunun neticesi olarak da kıyâmete kadar ne kadar insan gelip geçecekse hepsi Âdem *aleyhi's-selâm*'ın sulbinden çıkan zürriyetler hâlinde yazılıp takdir edildi. Bundan sonra da beşerde tenâsül (*birbirinden doğup üreme*) bir kânun oldu.¹⁴

Ezeldeki bu şâhidlendirme neticesinde bütün insanlar, daha ruhlar âleminde iken, Allâhü Teâlâ'nın varlığını, birliğini ve noksan sıfatlardan münezzeh olup kemâl sıfatları ile muttasıf bulunduğunu kabul ve tasdik edip O'nun **Rabb** isminin (*eğitim ve öğretiminin*) gereği olan terbiye ve emânetini kabul etmiş, buna şâhid olduğunu teahhüd edip kabullenmiş, Rubûbiyyet'ine (*yegâne Rabb ve ma'bûd olduğuna*) îmân edip ikrâr etmiş, bu suretle de ezeli bir **Ahd** ve **zimm**et altına girmiştir.

¹³ -A'râf, 172-173.

¹⁴ -Hak Dîni Kur'an Dili Türkçe Tefsîr,C.4.ss.2329.Elmalı Muhammed Hamdi Yazır.

İşte bu mukâvele ve fitrî misak (*sözleşme ve andlaşma*), beşerin din duygusunun mebdei (*ilki, temeli*), hukûk fikrinin kaynağı, medeniyet ve toplum anlayışının başlangıcı olmuştur.

Bunun için **Yevm-i mîsâk**'da (*sözleşme, andlaşma gününde*) zuhûr eden ve **Ahd-i Mîsâk**'da (*söz vermede, andlaşmada*) bulunan zürriyyetin tamâmı dünyaya gelip bu ahdinde *-samîmî olup olmadığı husûsunda imtihân olmadıkça-* kıyâmet vukû' bulmaz. Çünkü **Ahd-i mîsâk** zamânında samîmî bir şekilde îmân edip **mü'min** olanlar, bunu kendi rızâ' ve ihtiyarları ile samîmî ve şuurlu olarak yaptılar. Kendi rızâ' ve ihtiyarları ile samîmî ve şuurlu bir şekilde îmân etmek istemeyenler de bunu kerhen yaptılar.

Bunun için ezeldeki ahdinin gereği olan inanç, duygu ve fitrata göre dünyaya gelen insanlardan hakîkî ve samîmî **îmân ehli** olanlar, dünyâ hayâtında da (*ezeldeki **fitrî** îmânını, dünyâ hayâtında da **kesbî** îmâna çevirip*) bu ezeli îmânını izhâr edip Rabb'ine yönelerek ve O'na kayıtsız şartsız teslim olarak bu ilâhî imtihânı kazanmaya muvaffak olurlar.

Ezelde, kerhen îmân edip sözlerinde samîmî olmayanlar da, dünyâ hayâtında bu ezeli îmânı izhâr edip Rabb'lerine yönelemediklerinden (*ezeldeki **fitrî** îmânını, **kesbî** îmâna çeviremediklerinden*) ve O'na kayıtsız şartsız teslim olmadıklarından bu ilâhî imtihânı kaybedip kâfir veyâ münafik veyâ müşrik olurlar.

Bu esâsa binâen bu gerçekleri öğrenip ona göre amel etmek, dünyâda ve âhiretde mutlu bir yaşam elde etmek için İslâm Dîni'nin **ilme** verdiği değeri anlamak, o kadar büyük ve o kadar ehemmiyetli bir konudur ki **ilk vahyin**,

إِقْرَأْ بِسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ. ج خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ. اِقْرَأْ وَرَبُّكَ
الْأَكْرَمُ. لا الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ. لا عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ.

“Yaratan Rabb’inin adı ile oku. O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku, Rabb’in nihâyetsiz kerem sâhibidir. Ki kalemle (yazı yazmayı, ilim öğrenmeyi) öğreten O’dur. İnsana bilmediğini O öğretti”.¹⁵

emr-i ilâhî’si ile başlaması ve

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَغَى. لا أَنْ رَأَهُ اسْتَعْتَى. ط إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَى. ط.

“Sakın (okumamazlık yapma). Çünkü (okumayan, hakk ve hakîkati öğrenmeyen, dilediği gibi bir hayat yaşamak isteyen) insan, (cehâleti sebebi ile) muhakkak azar ve hiç bir şey’e ihtiyâcım yok zann eder. (Ey insan, şunu iyi bil ki) şübhesiz dönüşün ancak (nihâyetsiz kerem sâhibi olan) Rabb’inedir”.¹⁶

uyarısı ile devam etmesi; son emrin de,

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَىٰ اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ.

“Öyle bir günden sakının ki hepiniz o gün Allâh’a döndürüleceksiniz. Sonra herkese (hayır ve şerr’den) kazandığı (nın karşılığı) tam olarak verilecek, onlara (en ufak bir) haksızlık edilmeyecektir”.¹⁷

şeklinde ifâde buyurulması, bunun en açık ve en büyük bir kanıtıdır.

¹⁵ -Alâk, 1-5.

¹⁶ -Alâk, 6-8.

¹⁷ -Bakara, 281.

Bu bakımdan bu âyet-i kerîme'lerde ifâde buyurulan ilk emir ile, erkek ve kadın herkese, beşikden mezara kadar, cehâletten ve gafletten kurtulmanın yollarını araması ve bu uğurda çalışması kendisine **farz** kılınmış; son emir ile de ileride karşılaşıacağı hesâbın âkıbetini düşünmesi ve Allâh'ın azâbından korkması, kesin bir ifâde ile hatırlatılmışdır ki,

أَطْلِبُوا الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ.

“Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz”

hadîs-i şerîf'i, bunun en kesin bir ifâdesidir.

Eğitim ve öğretimin (*ta'lîm ve terbiyenin*) en güzel bir örneğini teşkil eden bu ilâhî hitâb şekli, Allâhü Teâlâ'nın “**Rabb**” ism-i şerîfinin bir muktezâsıdır ki **Rabb**, “Esmâü'l-Husnâ: *En güzel isimler*” sâhibi olan Allâhü Teâlâ'nın isimlerinden birisi olup her şey'i gereği gibi terbiye edip kemâle îsâl edici (*ulaştırıcı*) ma'nâsıdır.

Eğer, Allâhü Teâlâ'nın, mahlûkâta (*yaratılmışlara*) karşı “**Rabb**” ism-i şerîfinin muktezâsı olan bu eğitim ve öğretim “*ta'lîm ve terbiye*” olmasaydı, bütün mahlûkât ve mükevvenâtın, bi'l-hâssa insanlığın, kendisini her türlü zarar ve noksanlıklardan kurtarıp kemâle ulaştırması ve istenilen gâyeye vâsıl olması, hiç şübhesiz mümkün olmazdı.

İnsanlığın en büyük ihtiyâcı olan bu inâyet-i ilâhiyyeyi (*Allâhü Teâlâ'nın bu lûtufları ve ihsânını*), mahlûkâtın en güzeli, en şerefli ve en üstünü olmak isteyen her insanın, iyi düşünmesi ve ona göre değerlendirmesi, ancak kendi menfeati îcâbıdır. Bunun için âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf'lerde şöyle buyurulmuştur:

أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ.

“Câhillerden olmakdan Allâh'a sığınırım”.¹⁸

أَطْلِبُوا الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ.

“Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz”.

أَطْلِبُوا الْعِلْمَ وَلَوْ فِي الصَّيْنِ.

“İlim Çin'de de olsa (gidip) alınız”.

أَطْلِبُوا الْعِلْمَ وَلَوْ كَانَ فِي الصَّيْنِ.

“İlim Çin'de de olsa, (gidip) alınız!”.

الْعِلْمُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ حَيْثُ وَجَدَهُ أَخَذَهُ.

“İlim Mü'minin yitiğidir, nerede bulursa orada alır”.

الْكَلِمَةُ الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ حَيْثُ وَجَدَهَا فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا

“Hikmet kelimesi, mü'minin yitiğidir, nerede bulursa onu alır. Çünkü o, onun hakkıdır”.¹⁹

إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ.

“Şübhesiz ki âlimler, peygamberlerin vârisleridir”.²⁰

يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ط وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ.

“Allâh, içinizden îmân etmiş olanlarla kendilerine ilim verilmiş olanların derecelerini artırır. Allâh, ne yaparsanız hakkıyla haberdardır”.²¹

¹⁸ -Bakara, 67.

¹⁹ -Tâc, C.1.ss.64.

²⁰ -Sahîhu'l-Buhârî, Cüz 1, Kitâbü'l-İlmi, ss.27. tac, c.1.ss.63.

“Âlimin âbid üzerine üstünlüğü, ayın ondördüncü gecesinde, diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir”.²²

“İlim, İslâm'ın hayâtı, dinin direğidir. Kim bir ilim öğrenirse Allâh onun ecrini kıyâmet gününe kadar nemâlandırır. Kim bir ilim öğrenir de onunla amel ve hareket ederse Allâh onun bilmediklerini de öğretmeyi üstüne alır”.²³

“İlim öğrenin. İlim için ağır başlı olmak gerektiğini de öğrenin. Kendisinden ilim aldıklarınıza karşı alçak gönüllü olun”.²⁴

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا ط
وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ .

“Size Rabb'inizden muhakkak basîretler (hakîkatleri görecek kalb gözü, gerçekleri gösteren deliller) **gelmiştir**. (Bunları size Allâh'ın Rasûlü Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem* tebliğ etmiştir). **Artık kim** (onlarla hakkı) **görür** (ve î mân eder) **se kendi lehine, kim** (ondan) **kör kalırsa o da kendi aleyhinedir**; (kendisinin felâketine sebebdir). (Ey Rasûlüm! Onlara de ki) **Ben sizin üzerinizde bir bekleme değilim**, (benim vazifem tebliğdir)”.²⁵

Rasûlü'llâh *aleyhi's-selâm*, bu âyet-i kerîme'den sonra Muhammed sûresi'nin 24.cü âyet-i kerimesi olan şu âyet-i kerîme'yi okumuş, bundan sonra da aşağıdaki hadîs-i şerîf'i ifâde buyurmuşdur:

²¹ -Mücâdile, 11.

²² -Ebû Dâvud, Neseî, İbn-i Mâce.Kur'ân-i Hakîm ve Meâl-i Kerim,c.3.ss.994.H.B.Ç.

²³ -Ebu's-şeyh. Kur'ân-i Hakîm ve Meâl-i Kerim,C.3.ss.994.Hasan Basri Çantay.

²⁴ -Tabarânî. Kur'ân-i Hakîm ve Meâl-i Kerim,C.3.ss.994.Hasan Basri Çantay

²⁵ -En'âm, 104.

Basîret: Kalb gözü, sezîş, anlayış, gerçekleri gösteren deliller,

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَارَهُمْ. أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ
الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا. إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا
تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَا الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ ط وَأَمَلَىٰ لَهُمْ.

“İşte bunlar, Allâh’ın kendilerini lânetlediği, bu yüzden kendilerini sağır ve gözlerini kör kıldığı kimselerdir”.

“Onlar Kur’ân’ı düşünmüyorlar mı? Yoksa kalbleri kilitli mi?”

“Şübhesiz ki kendilerine doğru yol belli olduktan sonra, ona arka dönenleri, şeytan sürüklemiş ve kendilerine ümit vermiştir”.²⁶

أَلَمْ تَرِ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ط مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا
مِنْهُمْ لَا وَيَخْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ. أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا
شَدِيدًا ط إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ. اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ. لَنْ نُعْجِبَ عَنْهُمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِنَ
اللَّهِ شَيْئًا ط أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ.

“Allâh’ın kendilerine gazâb ettiği bir kavmi (Yahâdî’leri) dost edinenleri görmedin mi? Bunlar sizden (mü’minler’den) de değildir, onlardan (Yahûdî’lerden) de değildir. Bunlar, kendileri de bilib dururlarken, yalan yere (biz mü’miniz diye) yemîn ederler”.

“Allâh onlar için çetin bir azâb hazırladı. Şübhesiz, onların yapmakta oldukları işler ne kötüdür!”.

²⁶ -Muhammed, 23-24-25.

“Onlar yeminlerini bir kalkan edindiler de (bununla insanları) Allâh yolundan çevirdiler. İşte onların hakkı, horlatıcı bir azâbdır”.

“Onları ne malları, ne evlâtları hiçbir şekilde Allâh (ın azâbın) dan, kâbil değil, kurtaramaz. Onlar ateş yârândırlar. Onlar orada ebedî kalıcıdırlar”.²⁷

*“Her kulun muhakkak ki yüzünde, dünyâ işini görecektir iki gözü, kalbinde de âhîret işini görecektir iki gözü vardır. Allâh bir kula hayır dileyince kalbindeki o iki gözünü açar da onlarla ğaybde (görmediği âlemlerde) va'd ettiği şey'leri gösterir. Binâen-aleyh o kul maddî gözüyle görmeden ğaybe inanır. Yok, ona bunun aksini murâd buyurdu mu o kulunu olduğu hal üzere bırakır”.*²⁸

Bunun için kalb gözü açık **müttakî**'ler ve **muhlas kullar**, görmediği âlemlerdeki her şey'e, gözü ile görmüş gibi inanırlar ki şu âyet-i kerîme bunun en açık delillerinden biridir:

وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ط

“(O takvâ sâhibleri, gerçekleri gören kalb gözleri ile) âhîrete de şübhesiz bir inan beslerler, (âhîret hayâtının tüm gerçeklerini kalb gözleri ile görmüş gibi inanırlar)”.²⁹

Bunun için İbn-i Abbâs *radiye'llâhü anhümâ*, (وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي)
عِلْمًا : Rabb'im benim ılmimi arttır)³⁰ âyet-i kerîme'sinden

²⁷ -Mücâdile, 14-15-16-17.

²⁸ -Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm,C.1.ss.200. Hasan Basri Çantay. (Deylemi: Muâz ibn-i Cebel *radiye'llâhü anh'*den).

²⁹ -Bakara, 4.

³⁰ -Tâ-Hâ,114.

ilhâm olarak (*Yâ Rabb, benim ilmimi, îmânımı, kesin inanımı artır*) diye duâ etmiştir.³¹

Rasûlü'llâh *sallâ'llâhü aleyhi ve ellem* de, bir keresinde İbn-i Abbâs *radiye'llâhü anh'*ı bağına basarak ona şöyle duâ etmiştir:

(*اللَّهُمَّ عَلِّمَهُ الْحِكْمَةَ (اللَّهُمَّ عَلِّمَهُ الْكِتَابَ).*)

“Allâh'ım buna hikmet öğret! (Allâh'ım buna Kitâb (Kur'an) öğret!)”.³²

Yine bir gün Rasûlü'llâh *aleyhi's-selâm*, Ashâb-ı Kirâm'ı ile konuşurken, Kıyâmet alâmetlerinden birisi olan ilmin ref olunması konusunda da şöyle buyurmuştur:

إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ وَيُنْبِتَ الْجَهْلُ وَيَشْرِبَ الْخَمْرُ
وَيُظْهِرَ الرَّنَا.

“İlmin ref olunması, cehlin kökleşmesi, şarabın içilmesi, zinânın çoğalması Kıyâmet alâmetlerindedir”.³³

مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَقِلَّ الْعِلْمُ وَيُظْهِرَ الْجَهْلُ وَيُظْهِرَ الرَّنَا وَتَكْثُرَ
النِّسَاءُ وَيَقِلَّ الرَّجَالُ حَتَّى يَكُونَ لِحَمْسِينَ امْرَأَةً الْقِيمُ الْوَاحِدُ.

“Kıyâmet alâmetlerinden olmak üzere ilim azalacaktır, cehil yayılacaktır, zinâ şâyi' olacaktır. Kadınlar (rın mikdârı) kesret, erkekler (inki) killet bulacaktır. Bir derecede ki, elli kadının yalnız bir bakanı olacaktır”.³⁴

³¹ -Kur'an-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm,C.2.ss.544. Hasan Basri Çantay.(Hâzin,Medârik).

³² -Sahîhu'l-Buhârî,Cüz 1,Kitâbü'l-ilm,ss.29.

Tecrîd,C.1.ss.79.(67 n.h.ş.) Ahmed Naim ve C.9.ss.399.(1515 n.h.ş) Kamil Miras.

³³ -Sahîhu'l-Buhârî,Cüz 1,Kitâbü'l-ilm,ss.30. Tegrîd,C.1.ss81.

³⁴ -Sahîhu'l-Buhârî,Cüz 1,Kitâbü'l-ilm,ss.30. Tegrîd,C.1.ss.82

Rasûlü'llâh *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*, kıyâmetin ne zaman kopacağını soran bir Bedevî'ye de,

إِذَا ضُيِّعَتِ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ.

“*Emânet zâyi edildiği zaman kıyâmeti bekle*”.

buyurdu.

Bedevî de,

كَيْفَ إِضَاعَتُهَا

“*Emânet nasıl zâyi olacak?*” diye sorunca da,

قَالَ إِذَا وُسِّدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ.

“*Emânet, ehli olmayan kimseye verildiği zaman kıyâmeti bekle*”.³⁵

buyurdu ki şu âyet-i kerîme'ler de bu konuların ehemmiyyetini ap-açık ifâde buyurmaktadır:

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا.

“**Hanginizin ameli (hal ve hareketi) daha güzel olduğu (husûsunda) sizi imtihana çekmek için gökleri ve yeri altı günde yaratan O'dur. (Bundan evvel ise) Arş'ı, su üstünde idi**”.³⁶

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا.

³⁵ -Sahîhu'l-Buhârî, Cüz 1, Kitâbü'l-İlmi, ss.23.

³⁶ -Hüd, 7.

Bu âyet-i kerîme'de ifâde buyurulan **gün** ifâdesi, şu âyet-i kerîme'ye göre bin yıl gibidir.

وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ.

“**Şübhe yok ki, Rabb'inin indinde bir gün sizin sayacaklarınızdan bin yıl gibidir**”. Hacc,47. Secde, 5.

"Biz yer yüzünde ne varsa ona bir zînet verdik ki insanları, *hangisi daha güzel amel yapacak diye*, imtihân edelim".³⁷

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَوَةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ط وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْغَفُورُ لا .

"O, (halîfelik vasfını kazanabilmeniz için) **hanginizin daha güzel amel (ve hareket) de bulunacağını imtihân etmek için ölümü de, dirimi de takdîr eden ve yaratandır. O, Azîz'dir**, (kendisine isyân edenlerden intikam almakda Gâlib-i mutlak'dır). **Ğafûr'dur**, (Kendisine tevbe ile yönelip emir ve nehiy'lerine teslim olanlar hakkında da bağışlayıcıdır)".³⁸

وَلَيَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ لا وَنَبَلُّوا أَخْبَارَهُمْ .

"And olsun, sizi imtihan edeceğiz. Tâki içinizden mücâhidleri ve sabr-u sebât edenleri belirtelim. Haberlerinizi açıklayalım".³⁹

كُلُّ نَفْسٍ ذَا نِقْمَةٍ الْمَوْتَ ط وَنَبَلُّوكُمْ بِالْأَشْرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ط وَإِنَّا تُرْجِعُونَ .

"Her can ölümü tadıcıdır. Sizi bir imtihân olarak hayr ile de, şerr ile de deniyoruz. (nihâyet yine) ancak bize döndürüleceksiniz".⁴⁰

وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً ط أَتَصْبِرُونَ ج وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ع .

"Sizin bir kısmınızı diğer bir kısmınız için ibtilâ (ve imtihân konusu) yaptık ki sabr edecek misiniz (diye). **Rabb'in (her şey'i) hakkıyle görendir**".⁴¹

³⁷ -Kehf, 7.

³⁸ -Mülk, 2.

³⁹ -Muhammed, 31.

⁴⁰ -Enbiyâ', 35.

⁴¹ -Fürkân, 20.

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ ۖ فَمَا أَصْبَرَهُمْ
عَلَى النَّارِ .

“Onlar doğru yolu bırakıp sapıklığı, mağfirete bedel azâbı satın alan kimselerdir. Onlar ateşe karşı ne kadar sabırlıdırlar (dayanıkladırlar)”.⁴²

İlmin ve âlimin fazileti

İlmin ve âlimin faziletinin önemi, âyet-i kerîme’lerde ve hadîs-i şerîf’lerde, şöyle buyurulmuştur:

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ط إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ .

“Allâh’dan, kulları içinde, ancak âlimler korkar. Şübhe yok ki Allâh Azîd’dir (mutlak gâlibdir), Ğafûr’dur (çok yarlıgayıcıdır)”.⁴³

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ط إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو
الْأَلْبَابِ ع .

“De ki: Bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Ancak temiz akıl sâhibleridir ki (bunları) hakkıyle düşünür”.⁴⁴

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ
اللَّهِ ط وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ .

“Eğer biz bu Kur’ân’ı bir dağ başına indirseydik muhakkak ki onu Allâh korkusundan baş eğmiş, parça

⁴² -Bakara, 175.

⁴³ -Fâtır, 28.

⁴⁴ -Zümer, 9.

parça olmuş görürdün. Biz bu misâlleri, insanlar düşünsünler diye veriyoruz”.⁴⁵

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ط وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ.

“İşte misâller! Biz onları insanlar için îrâd ediyoruz. Âlim olanlardan başkası onları anlamaz”.⁴⁶

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ تَمَنَّا قَلِيلًا ط فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ.

“Allâh, bir zaman kendilerine Kitâb verilenlerden -*Onu mutlaka insanlara açıklayıp anlatacaksınız, onu gizlemeyeceksiniz-* diye te'mînât almışdı. Onlar ise o sözü sırtlarının arkasına atdılar. Onu az bir dünyalığa değiştiler. Yaptıkları alış-veriş ne kadar kötü”.⁴⁷

أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا ط وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ ط أَفَلَا يُؤْمِنُونَ.

“Göklerle yer bitişik bir halde iken biz onları birbirinden yarıp ayırdığımızı, her diri şey'i (her canlı şey'i) de sudan yarattığımızı o küf (ve inkâr) edenler görmedi mi? Onlar, hâlâ inanmayacaklar mı?”.⁴⁸

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ.

“Biz, her şey'den (her cinsden, erkekle dişi, yerle gök, güneşle ay, ova ile dağ, denizle kara, yazla kış, hayât ile ölüm, tatlı ile ekşi, aydınlıkla karanlık gibi) iki çift yaratdık ki

⁴⁵ -Haşr, 21.

⁴⁶ -Ankebût, 43.

⁴⁷ -Âl-i İmrân, 187.

⁴⁸ -Enbiyâ', 30.

inceden inceye düşünüp (bu zıtları bir araya getiren Yüce Rabb'ine kulluk edesiniz) diye".⁴⁹

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا ط وَكَانَ رُبُّكَ قَدِيرًا.

“Sudan bir beşer yaratıp da onu soy sop yapan (neseb ve sihriyyet yapan) O’dur. Rabb’in (her şey’e) kemâliyle kâdirdir”.⁵⁰

Hadîs-i şerîf’lerde de şöyle buyurulmuştur:

*“Âlimler, yer yüzünün kandilleri, peygamberlerin vekilleri, benim ve öbür peygamberlerin de ilim mirasçılarındır”.*⁵¹

فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ. إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحُوتَ لَيَصَلُونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرِ.

*“Âlimin âbide üstünlüğü benim, sizin en aşağı mertebede olanınıza üstünlüğüm gibidir. Şübhesiz Allâh, Allâh’ın melekleri, göklerde ve yerde ne varsa hepsi, hattâ yuvasındaki karıncalar, hattâ balıklar, insanlara hayır öğreten kimsenin mağfiretini isterler”.*⁵²

فَقِيَّةٌ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ.

*“Fakîh olan bir kimse, şeytanın hilelerine karşı bin âbidenden daha şiddetlidir”.*⁵³

⁴⁹ -Zâriyât, 49.

⁵⁰ -Fürkân, 54.

⁵¹ -Kur’ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm, C.2.ss.743. Hazreti Ali *radiye ‘llâhü anh.* H.B.Ç.

⁵² -Kur’ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm, C.2.ss.743. Tirmizî, Taberânî. Hasan Basri Çantay. Tac.C.1.ss.64.

⁵³ -Tâc, C.1.ss.64.

Fakîh: ameli konuları, ameli hükümleri, şer’î delilleri ile bilip anlayan din âlimi. Çoğulu **Fukahâ’** dir.

يَشْفَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَاثُ الْأَنْبِيَاءِ ثُمَّ الْعُلَمَاءُ ثُمَّ الشُّهَدَاءُ.

“Kıyâmet günü'nde (Allâhü Teâlâ'nın izni ile) önce peygamberler, sonra âlimler, sonra da şehîdler şefâat eder”.⁵⁴

بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً وَحَدِّثُوا عَن نَّبِيِّ إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ.

“Benim tarafımdan (tebliğ edilen Kur'an'dan) bir âyet bile olsa (insanlara) tebliğ ediniz. İsrâil Oğulları (nın ibretli kıssaları) ndan da haber verebilirsiniz. Bunda bir sakınca yoktur”.⁵⁵

مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ.

“Hayra delâlet eden bir kimseye, o hayri yapanın ecri gibi sevap vardır”.⁵⁶

إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ.

“Âdem oğlu öldüğü zaman bütün amellerinin sevabı da sona erer. Şu üç şey, bundan müstesnadır: Sadaka-i câriye, istifâde edilen ilim, kendisine duâ eden hayırlı evlat”.⁵⁷

إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْزِعُ الْعِلْمَ بَعْدَ أَنْ أَعْطَاهُمْوهُ انْتِرَاعاً وَلَكِنْ يَنْتَزِعُهُ مِنْهُمْ مَعَ قَبْضِ الْعُلَمَاءِ بِعِلْمِهِمْ فَيَبْتِغَى نَاسٌ جُهَالاً يُسْتَفْتَوْنَ فَيُفْتَنُونَ بِرَأْيِهِمْ فَيُضِلُّونَ وَيُضِلُّونَ.

“Allâhü Teâlâ, ilmi size ihsan buyurduktan sonra (hâfızanızdan) zorla söküp almaz. Lâkin toplumun ilim adamlarını bilgileri ile birlikde o toplum içinden alır. Artık

⁵⁴ -Tac.C.1.ss.65.Eş-şeyh Mansûr Ali Nâsîf.

⁵⁵ -Tac.C.1.ss.66.

⁵⁶ -Tac.C.1.ss.69.

⁵⁷ -Tac.C.1.ss.75.

kara câhil bir zümre kalır. O sırada halk bunlardan dîni ihtiyaçlarını soracaklar, onlar da (şahsî) re'y ve arzûları ile cevab vererek hem halkı idlâl edecekler (yanlış yollara sevk edecekler), hem de kendileri dalâlette kalacaklar".⁵⁸

Bu hadî-i şerîf'in açıklamasında, Kâmil Miras merhûm şöyle diyor:

"Öyle sanıyorum ki, İslâmî ilimlerin, bunları bilenlerin âhirete gitmeleri ile zevâle uğrayacağı ve bunların yerlerini câhil bir zümre alarak hem kendileri, hem de halkı idlâl edecekleri, terceme ettiğimiz hadîsde bildirilen dalâlet zamânı hulûl etmiştir. Bu gün gazete sütunlarına geçen dîni mevzûlara dâir yazılar tam bir anarşi hâlinedir".

Acebâ merhûm Kâmil Miras, bu gün hayatta olsa *-bizim içinde bulunduğumuz şu zamanda-*, bu konu hakkında ne der?

Merhûm ve mağfur büyük âlim Ahmed Davudoğlu da, **"Dîni Tâmir Davâsında DİN TAHRİPÇİLERİ"** isimli kitabının önsözünde bu konuya işâretle şöyle diyor ki, bu gün üzerinde ibretle durulması en önemli bir konudur.

"Reformcuların (yenilikçilerin) serâpâ hatâlı bir yol tuttuklarını İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nde öğretim üyesi bulunduğum yıllar boyunca talebelerime anlatmağa çalıştım. Maatteessüf öyle görülüyor ki muvaffak olamamışım. Çünkü bugün talebelerimden ba'zılarının hâlâ bu müflis nazariye peşinde olduklarını üzümlere işitiyor ve görüyorum".

Kur'an'ın ve İslâm Dîni'nin hükümlerini, insanların mutluluğu için **kifâetsiz** görerek veyâ **beğenmiyerek** bunun yerine daha geniş bir özgürlük hevesi ile **Müslümân'lara**

⁵⁸ -S.B.M.Terîd-i Sarih Tercemei,C.12.ss.406. (2174 nolu h.ş.). Kâmil Miras. Tac.C.1.ss.72.

kabul ettirilmek istenilen Avrupa kânunlarına, Demokrasî inançlarına, Demokrasî Kültürüne ve sınırsız bir hoş görü felsefesine İslâmî bir kılıf giydirerek -İslâm Dîni'ne bir zararı yokmuş gibi gösterip, Demokrasî, Demokrasî Kültürü, Özgürlük, Lâiklik gibi beşerî sistemlerin ve sınırsız bir Hoş görü felsefesinin-, daha iyi olacağını düşünerek mutluluk telkinleri yapmaktan bir an dahî geri durmayan İslâm ve Müslüman düşmanlarının işlerini kolaylaştıran akıl ve îmân fukarâları da, şirk, küfür, nifak ve tefrika yollarını tercih ederek şöyle derler:

“Müslümân'ları kendi hâline bırakırsanız, birlik ve berâberlik içinde hareket edip bu memleketde şeriat i'lân ederler. Bunu önlemek için din adamlarını me'mûr yapıp istediğiniz gibi yöneteceksiniz. Müslümân'ları da muhtelif isim ve guruplar altında bölüp birlik ve berâberlik içinde hareket etmelerini önleyeceksiniz”

Bunların hepsi, **İslâm Dînî**'ni bozup yerine **Avrupa kânunlarını** Müslümân'lara kabul ettirmek için onlara İslâmî bir kılıf giydirerek Müslümanlara kabul ettirmek isteyen; *“Ortadoğu'ya Demokrasî ve Özgürlük getireceğim”* iddiâsı ile *Deccâlvârî* mel'un emellerini gerçekleştirmeye çalışan ve bunun karşısında vatanını, milletini, dînini, îmânını, ırzını ve nâmûsunu korumaya çalışan Mülüman'ları terörist damgası ile damgalayıp *“Teröristler, Ortadoğu'da Demokrasî'nin gelişmesini istemiyorlar, özgürlüğün ilerlemesini durdurmaya çalışıyorlar”* yaygarasını koparan; Ortadoğu projesinin temelini teşkil eden Fethullâh Hoca felsefesinin ve ABD çıkarlarının bir gereği olduğu gibi; **İslâm Dîni'nin Ehl-i sünnet ve'l-cemâat esâslarını** bozup içinden çıkılmaz bir hâle getirmeye çalışanların, mel'un emellerinin bir neticesidir.

“Ben de İslâm'a ve Müslüman'lara bu şekilde hizmet ediyorum” zannına kapılarak bu şekildeki çalışmaları bilerek veyâ bilmeyerek destekliyen yenilikçi ve tefrîkacı Müslüman din adamları, “İslâm Dîni'ni ve Müslüman'ları yer yüzünden kaldıramayız; hiç olmazsa onların dinlerini bozup kendilerini perişan bir hâle getirebiliriz” diyen İslâm ve Müslüman düşmanlarının ikiyüz seneye varan bu oyunlarının farkında olmadıkları gibi, bu konulardaki uyarıları da kâle almazlar. Bunun için de, aşağıdaki âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf'lerde belirtildiği gibi, bu günün İslâm topluluklarında ve memleketlerinde huzur ve sükûnu bulmak mümkün değildir.

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاءُهُمْ لِيُرْدُوهُمْ
وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ.

“Böylece onların (hem fikir olan) ortakları, (بَنَاءُ مَكْرٍ) gece gündüz binbir türlü hîle ve desîse ile Allâh'a eş koşturdukları) müşrik'lerden çoğuna,

(a)-hem onları helâke düşürmek,

(b)hem de kendilerine karşı dinlerini karma karışık edip bozmak için-,

evlâtlarını öldürmeyi (doğru yoldan saptırıp dalâlet'de bırakmayı, dînî hakîkatleri göremez, işitemez, anlayamaz bir hâle getirmeyi) süslü (güzel bir şey' imiş gibi) gösterdi (ler). Allâh dileseydi, bunu yapamazlardı. O halde onları, uydurdukları (iftirâları) ile baş başa bırak”.⁵⁹

⁵⁹ -En'âm, 137.

İslâm Dîni'nde Aile Yapısı, Kadın ve Kadın Hakları

Fâsıklar, zâlimler, kâfirler, münâfıklar ve müşrikler istemese de, hükmü kıyâmete kadar devâm edecek olan Kur'ân-ı Kerîm'in bu âyet-i kerîmesinde zikri geçen "**Katî: Öldürme**" lâfzı, *Fıkıh Usulü ilmindeki lâfız kurallarına göre*:

1-Hakikat olarak alınırsa, **maddî benliği** yok etme (*öldürme*) ma'nâsı anlaşılır. Bu manâya göre,

"İns ve cin şeytanları, müşriklerin çoğunu, akıllarını, fikirlerini, duygularını, bir takım kuruntular ile ifsâd etdiler. Onlara, fakirlik korkusu ile yetişmiş çocuklarını öldürmeyi, putlara kurban etmeyi, kızlarını diri diri mezara gömmeyi, iskât-ı cenîn etmeyi, bu sûretle de kendi nesillerini kendilerine kırdırmayı, bir iktisâd, bir akıl, bir nâmûs ve bir dîn işi gibi iyi bir şey' olarak telkîn etdiler ve bunu da (*yukarıdaki*) iki maksad için yaptılar". ma'nâsı anlaşılır. (Elmalılı, C.3.ss.2063). (1960 Baskısı).

2-Mecâz olarak alınırsa, **ma'nevî benliği** yok etme (*öldürme*) ma'nâsı anlaşılır ki bu ma'nâya göre de,

İns ve cin şeytanları, müşriklerden çoğuna,

"**Hayır, (نَالُ مَكْرَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) : gece gündüz (işiniz) hilekârlık idi. Bize de Allâh'ı inkâr etmemizi, O'na ortaklar koşmamızı emr ediyordunuz**".(Sebe', 33). âyet-i kerîmesinin ifâdesine göre binbir türlü hîle ve desîse ile;

(لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ).

Okundukça gürültü ediniz. Belki gâlib gelirsiniz (susturursunuz)". (Fussilet, 26). âyet-i kerîme'sinin ve bunlar gibi diğer âyet-i kerîme'lerin ifâdesine göre de, akla hayâle gelmedik baskılar ile,

"*Beyinlerini yıkayarak hakk yoldan döndürüp kendi çocuklarını, kendi nesillerini helâke götürmeyi, onları Sırat-ı müstekîm'den, İslâm yolundan uzaklaştırmayı, boş ve faydasız şeyler ile meşkul edip dîni hakikatleri, göremez, işitemez, anlayamaz bir hâle getirmeyi, çağdaş medeniyet seviyesine ulaşmak için iyi bir şey' imiş gibi telkîn etdiler ve bunu da (yukarıdaki) iki şey' için yaptılar"*.

ma'nâsı anlaşılır ki bu şekilde bir öldürme, maddî varlıklarını öldürmeden daha şedîddir. Çünkü **birinci** şekilde öldürülen evlatların **cehennemlik** olma durumları vardır. **İkinci** şekilde öldürülen (*dîni hakikatleri göremez, işitemez, anlayamaz bir hâle getirilip şuarsuz bir şekilde körü körüne İslâm düşmanlığı yapan, ins ve cin şeytanlarının istediği bir nesil hâline getirilen*) evlatların ise, *-hakk yola yönelip kendilerini kurtaramazlarsa, diğer bir ifâde ile ezeldeki aslî (fitrî) îmân'larını kendi hür irâdeleri ile Kesbî îmân'a çeviremezlerse-* ebedî olarak **cehennemlik** olma durumu vardır.

İçinde yaşadığımız bu zamanda ise, **her iki şekli de**, her zaman ve her yerde, muhtelif şekillerde görmek mümkündür. Bize düşen görev ise, îmân, İbâdet, ahlâk ve muâmelât bakımından **Ehl-i sünnet ve'l-cemâat** esâslarına uygun **İslâmî hakikatleri**, yapabildiğimiz kadar tebliğ edip gözler önüne sermektir.

يُقْبَضُ الْعِلْمُ وَيَظْهَرُ الْجَهْلُ وَالْفِتْنُ وَيَكْثُرُ الْهَرْجُ.

“İlim, kabzolunacak (kaldırılacak), cehil ve fiten zuhur edecek ve herc (herc-ü merc : katil katil) çoğalacak”.⁶⁰

“İlmin ref” olunması, cehlin kökleşmesi, şarabın içilmesi, zinânın çoğalması Kıyâmet alâmetlerindendir”.⁶¹

أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصاً مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ.

Kıyâmet gününde halk içinde şefâatime en ziyâde mazhar olacak kimse, kalbinden (yâhud içinden) hâlis olarak Lâ ilâhe illâ 'llâh diyen (ve gereğini yerine getiren) dir”.⁶²

مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ. وَإِنَّمَا أَنَا قَاصِمٌ. وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِي. وَلَنْ تَزَالَ هَذِهِ الْأُمَّةُ قَائِمَةً عَلَى أَمْرِ اللَّهِ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ.

“Allâhü Teâlâ bir kimsenin hayrini dilerse ona din husûsunda (büyük bir) anlayış verir. Ben (verici değil) yalnız taksim ediciyim. Veren ise Allâhü azze ve Cell'dir. Bu ümmet, Allâh'ın emri (ve kazâsı) vukû' buluncaya kadar (kıyâmet kopuncaya kadar) ilâhî emirlere sâbit-kadem olup duracak ve kendilerine muhâlefet edenlerden (Ehl-i bid'at, şirk, küfür ve nifâk yollarına sapanlardan) bir zarar gelmeyecektir”.⁶³

لَا تَزَالَ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ.

⁶⁰ -S.B.M.Terîd-i Sarîh Tercemei,C.1.ss.85. (75 nolu h.ş.).Ahmed Naim.

⁶¹ -Sahîhu'l-Buhârî,Cüz 1,Kitâbü'l-İlmi,ss.30. Tecrîd,C.1.ss81.

⁶² -S.B.M.Terîd-i Sarîh Tercemei,C.1.ss.97. (85 nolu h.ş.).Ahmed Naim.

⁶³ -S.B.M.Terîd-i Sarîh Tercemei,C.1.ss.77. (64 nolu h.ş.).Ahmed Naim

“Ümmetimden dâimâ hakk üzere gâlib ve zâhir, muhâliflerinden kendilerine zarar gelmez bir tâife (bir topluluk, kıyâmete kadar) hiç eksik olmayacaktır”⁶⁴

Bu âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf'lerde ifâde buyurulan hakikatleri koruyup muhâfaza etmek için, **Ehl-i sünnet ve'l-cemâat** yolundan ayrılmadan ve **Ehl-i bid'at** yollarına sapmadan **emr-i bi'l-ma'rûf ve nehy-i ani'l-münkerde** bulunarak ilmî hakikatlerin eğitim ve öğretimini (*ta'lîm ve terbiyesini*) her yerde ve her zamanda yapmak lâzımdır. Bunun için Buhârî'de, Rebîa ibni Ebî Abdîrrahmân'ın şöyle dediği rivâyet edilmiştir:

“Kendisinde herhangi bir ilim bulunan kimsenin kendini zâyi' etmesi (ilmini ketmetmesi) lâyük değildir”.

Ebû Zerr-i Gıfârî radiya'llâhü anh da, boynunu göstererek şöyle demiştir:

“(Beni öldürmek için) kılıcı şuraya koysanız, ben de Rasûlü'llâh sallâ'llâhü aleyhi ve sellem'den işitmiş olduğum bir sözü, siz işinizi bitirinceye kadar i'lân edeceğimi bilsem yine i'lân eder (söylerim)”.

Ömer ibn-i Abdül-azîz radiya'llâhü anh da, Medîne vâlisi Ebû Bekr ibn-i Hazm'e yazmış olduğu bir mektubunda şöyle demiştir:

“Rasûlü'llâh sallâ'llâhü aleyhi ve sellem'in Hadîs'lerine, Sünnet'lerine dâir muttali' olduğunuz şey'leri yaz. Çünkü ben,

⁶⁴ -Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi, C.1.ss.78. Ahmed Naim.

Bunun için Hazreti Muhammed sallâ'llâhü aleyhi ve sellem'in gösterdiği bu doğru yoldan gidenlere ve O'nun Sünnet'ine yapışanlara **“Ehl-i sünnet”**, O'nun gösterdiği ve tebliğ buyurduğu ahkâmı, kendi keyf ve arzularına göre te'vîl ve tefsîr edip değiştirenlere de **“Ehl-i bid'at”** denilmiştir.

ilmin mûnderis olmasından, ulemâ'nın bitip gitmesinden korkuyorum. O'nun sözlerinden başkası kabul edilmesin. Bir de ulemâ'ya söyleyiniz; ilmi ifşâ edip meydana koysunlar, gizlemesinler, herkese söylesinler. Belirli yerlere oturarak ders versinler ki bilmeyenlere öğretilmiş olsun. Çünkü ilim, gizli bir şey' hâline getirilmedikçe yok olmaz".⁶⁵

يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَبَشِّرُوا وَلَا تُنْفِرُوا.

"Kolaylık yolunu gösterin, güçlüğü gitmeyin. Müjdeleyin, tenfir etmeyin".⁶⁶

Bir gün Rasûlü'llâh *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*, huzurunda Ashâb-ı Kirâm'ı olduğu halde Mescidde oturken karşıdan üç kişi geldi. İki Nebiyy-i Ekrem *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*'e doğru teveccüh etti, birisi de geri dönüp gitti. Bu iki kimse Rasûlü'llâh *aleyhi's-selâm*'ın huzurunda durup selâm verdi. Bunlardan birisi halkada bir yer bulup oraya oturdu. Diğeri de diğerlerinin arkasında oturdu. Üçüncü de arkasını dönüp gitti. Rasûlü'llâh *aleyhi's-selâm* sözlerini bitirdikten sonra şöyle dedi:

أَلَا أَخْبِرُكُمْ عَنِ النَّفَرِ الثَّلَاثَةِ: أَمَّا أَحَدُهُمْ فَأَوَى إِلَى اللَّهِ فَأَوَاهُ اللَّهُ. وَأَمَّا الْآخَرُ فَاسْتَحْيَا اللَّهَ مِنْهُ. وَأَمَّا الْآخَرُ فَاعْرَضَ فَأَعْرَضَ اللَّهُ عَنَّا وَجَلَّ عَنْهُ.

"İsterseniz bu üç kişinin hâlini size haber vereyim: İçlerinden biri Allâhü Teâlâ'ya sığındı, Allâh da onu barındırdı. Diğeri (sıkıntı vermekden) utandı, Allâhü Teâlâ da

⁶⁵ -S. B. M. Terîd-i Sarîh Tercemei, C. I. ss. 82. Ahmed Naim.

⁶⁶ -S. B. M. Terîd-i Sarîh Tercemei, C. I. ss. 77. (63.n.h.ş.) Ahmed Naim

ondan hayâ etdi. Öteki ise (bu meclisden) yüz çevirdi, Allâh da ondan yüz çevirdi".⁶⁷

Bu ve buna benzer hadîs-i şerîf'lerde, İslâm Dîni'nin ilme verdiği değer en açık bir şekilde anlatılmak istenmiştir ki şu âyet-i kerîme'ler ve hadîs-i şerîf'ler ve benzerleri de, bunun açık birer delilidir:

فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ.

"Eğer bilmiyorsanız zikir erbâbına sorun; (İlim ehline, bilgi sâhibi kimselere sorun, bilgi sâhibi olun, cehâlet içinde kalmayın)".⁶⁸

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ. لَا أَنْ رَأَاهُ اسْتَغْنَى. ط إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ ط.

"Sakın (okumamazlık yapma). Çünkü (okumayan, hakk ve hakîkati öğrenmeyen, dilediği gibi bir hayat yaşamak isteyen) insan, (cehâleti sebebi ile) muhakkak azar ve hiç bir şey'e ihtiyâcım yok zann eder. (Ey insan, şunu iyi bil ki) şübhesiz dönüşün ancak (nihâyetsiz kerem sâhibi olan) Rabb'inedir".⁶⁹

مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ.

"Allâhü Teâla, bir kimsenin hayrini dilerse, onu dinde fakih yapar (anlayışlı ve bilinçli kılar)".⁷⁰

الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ لَا وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ط وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ.

"Allâh, içinizden îmân etmiş olanlarla kendilerine ilim verilmiş bulunanların derecelerini artırır. Allâh, ne yaparsanız hakkıyla haberdardır".⁷¹

⁶⁷ -S.B.M.Terîd-i Sarîh Tercemei,C.1.ss.74. (60 nolu h.ş.).Ahmed Naim.

Tac.C.1.ss.62.

⁶⁸ -Nahl, 43. ve Enbiyâ', 7.

⁶⁹ -Alâk, 6-8.

⁷⁰ -Buhârî, Kitâbü'l-ilm, Cüz'.1.ss.28.

“Âlimin âbid üzerine üstünlüğü, ayın ondördüncü gecesinde, diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir”.

“İlim İslâm'ın hayâtı, dînin direğidir. Kim bir ilim öğretirse Allâh onun ecrini kıyâmet gününe kadar nemâlandırır. Kim bir ilim öğrenir de onunla amel ederse, Allâh onun bilmediklerini de öğretmeyi üstüne alır”.

“İlim öğrenin. İlim için ağır başlı olmak gerektiğini de öğrenin. Kendisinden ilim aldıklarınıza karşı alçak gönüllü olun”.⁷²

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ
سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ط وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ.

“Ey îmân edenler, eğer Allâh'dan korkarsanız O, size iyi ile kötüyü (hakk ile bâtı) ayırd edecek bir anlayış (bir ma'rifet ve nûr) verir, suçlarınızı örter ve sizi mağfiret eder. Allâh, büyük lûtufta ve ihsân sâhibidir”.⁷³

Hulâsa olarak şunu söyleyebiliriz ki **İlim**, rütbe ve ünvanların en yükseğidir. Bunun için ilim sâhibi olan kimselere, mevki ve rütbelerine göre saygı göstermek gerektir. Bilen kişi gerektiği şekilde itibar görmese bile pek bir şey' kaybetmiş olmaz. Çünkü **ilim**, yüce bir değerdir. Bu değerın kıymetini bilmeyen toplumlar, cehâletleri yüzünden yeni yeni değerler üretmediklerinden bu nankörlüklerinin cezâsını çok pahalı bir şekilde ödemeye mahkûm olurlar.

⁷¹ -Mücâdile, 11.

⁷² -Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm, C.3. ss.994. Hasan Basri Çantay.

⁷³ -Enfâl, 29

الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ.

*“Kişi sevdiği kimse ile berâberdir”.*⁷⁴

⁷⁴ -Buhârî, Kitâbü'l-Edeb,Cüz' .8.ss.48)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İSLÂM DÎNİ'NDE AİLE ve AİLE YAPISI

Buraya kadar ifâde buyurulan âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf'lerin ışığında, **Emr-i ilâhî**'lere bir i'tirazda bulunmamak veyâ onları kifâyetsiz görmek veyâ zamânın ihtiyaçlarına cevap vermiyor gibi yanlış bir inanca sâhip olup nefsimizin esîri veyâ başkalarının fikir ve görüşlerinin esîri olarak İslâm dışı yanlış yollara sapmamak için, İslâm Dîni'nin **ilme verdiği değeri, imtihân-ı ilâhî**'nin ne demek olduğunu, **ilmin ve âlimin faziletini** anlayıp öğrendikten sonra, **İSLÂM DÎNİ'NDE AİLE ve AİLE YAPISI** konusunu anlatmaya başlayabiliriz.

İslâm Dîni'nde aile yapısı

İslâm Dîni'nde, bir toplum hayâtının esâsını teşkil eden aile hayâtı, Cennet'de başlar. Çünkü Allâhü Teâlâ, Kur'ân-ı Kerîm'inde şöyle buyurmaktadır:

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا

“O (Allâh) Sizi bir kişiden (Âdem *aleyhi's-selâm*'dan) yaratdı. Sonra ondan da eşi (Havvâ'yı) meydana getirdi”.⁷⁵

⁷⁵ -Zümer, 6.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا
رُؤُوسَهُمْ وَرَبَّهُ مِنْهُمَا رَجُلًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ
وَالْأَرْحَامَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا.

Ey insanlar, sizi bir tek candan yaratan, ondan da yine onun zevcesini vücûde getiren ve ikisinden de bir çok erkekler ve kadınlar türeten Rabb'iniz (e karşı gelmek) den sakının (korkun). (Ayrıca) kendisi (nin adını öne sürmek suretiyle) le birbirinize dileklerde bulunduğunuz Allâh'dan ve (rahim sâhibesi kadınlar sebebi ile meydana gelen) akrabalık (bağlarını kırmak) dan sakının (korkun). Çünkü Allâh sizin üzerinizde tam bir gözeticidir".⁷⁶

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا رُؤُوسَهُمْ لِيَسْئَلُوا بِهَا
فَلَمَّا تَعَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمَلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَتَتْ دَعَا اللَّهَ
رَبَّهُمَا لَعْنِ آتَيْنَا صَلَاحًا لِنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ.

“Sizi bir candan (Âdem'den) yaratan, bundan da gönü kendisine yatıp ısınsin diye, eşini yapan O'dur (Allâh'dır). Vaktâ ki o, (eşini) örtüb bürüdü, o da hafif bir yük yüklendi de (gebe oldu da bir müddet) bununla gidib geldi. Nihâyet (gebeliği) ağırlaşınca ikisi de Rabb'lerine şöyle duâ etdiler: Bize düzgün (hilkati tam) bir çocuk verirsen and olsun ki her halde şükr edenlerden olacağız”.⁷⁷

Bu âyet-i kerîme'de belirtildiği üzere Cenâb-ı Hakk, Âdem aleyhi's-selâm ile eşi Havvâ'nın duâlarını kabul edip onlara istedikleri çocukları istedikleri şekilde vermiştir.

⁷⁶ -Nisâ', 1.

⁷⁷ -A'râf, 189.

Fakat onların neslinden gelen bir çok insanlar, Allâhü Teâlâ'dan, yaratılışı ve organları tam sâlih çocuklar isteyip O'na şükr edecekleri yerde, o çocuklar ile Allâhü Teâlâ'ya isyan olan bir çok davranışlarda bulunmuşlar ve O'na hamd-ü senâ'da bulunmayı terk ederek şirk ve isyan yollarını şu veyâ bu nedenle tercih etmişlerdir ki

Yahûdî'lerin, “Uzeyr, Allâh'ın oğludur. Allâh fakir biz zenginiz”;

Hristiyanların, “Mesih, Allâh'ın oğludur. O, için üçüncüsüdür”;

Müşriklerin, “Melekler, Allâh'ın kızlarıdır; putlar O'nun ortaklarıdır”

gibi söz ve inanışları, bu şekildeki şirk şekillerinin birer örneğidir.

Zamânımızda ise doğum kontrolü, nüfus plânlaması, tüp bebek, taşıyıcı, kılınlama, genler ile oynayıp yaratılışın şeklini değiştirmek, kadın-erkek arasındaki gayr-i meşrû' ilişki ve münâsebetler; yeme, içme, giyinme, oturma, kalkma, gereksiz ilaçları ve benzerlerini kullanma gibi bir çok davranışlar da, ana karnındaki çocuğun yaratılışına te'sir ettiği gibi dünyaya gelen çocuklara da zarar verdiğinden yürekler acısı bir çok engelli çocuk, zamanımızda gündün güne çoğalmaktadır ki şu âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf, bunun en açık bir ifâdesidir:

فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا آتَاهُمَا فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ.

“Fakat (Allâh) onlara düzgün (bir çocuk) verince onlara verdiği bu (çocuk) hakkında kendisine eşler tutmaya

başladılar. Onlar neyi eş tutuyorlarsa Allâh bütün onlardan (münezzehdir) yücedir”.⁷⁸

“Her çocuk (islâm fıratı) üzere dünyaya gelir. Bundan sonra anası babası onu, (Yahûdî ise) Yahûdî, (Nasrânî ise) Nasrânî, (Mecûsî ise) Mecûsî yaparlar. Nitekim kusursuz doğan bir hayvan yavrusu içinde siz kulağı, dudağı, burnu, ayağı kesik olanını hiç görüyor musunuz?”

Bu âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf, dünyaya gelen her çocuğun, hem ezeldeki İslâm fıratı üzere yaratıldığını, hem de kusursuz yaratıldığını ifâde etmektedir ki **kusur**, Yaratan'da değil, Onun emir ve nehiyelerine göre bir yaşam şekli tercih etmeyen insanlardadır. Bunun için bu şekildeki olumsuz hâdiseler,

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ط يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ط يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنِئِنَّآ
وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ. لا أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنِئِنَّآ وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ
عَقِيمًا ط إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ.

“Göklerin ve yerin mülkü (ve tasarrufu) Allâh'ındır, (ni'meti, belâyı dilediği gibi taksim etmek de O'nun hakkıdır). O ne dilerse yaratır. Kimi dilerse ona kızlar (kız evlâdlar) bağışlar, kimi de dilerse ona erkekler (erkek evlâdlar) lûtf eder”.

“Yâhud (o çocukları) erkekler, dişiler olmak üzere çift verir. Kimi de dilerse onu kısır bırakır. Şübhesiz ki O, Alîm'dir (her şey'i hakkıyla bilendir), Kadîr'dir (her şey'e gücü yetendir)”.⁷⁹

⁷⁸ -A'râf, 190.

⁷⁹ -Şûrâ 49-50.

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِحَقِّدَارٍ .

“Allâh, her dişinin neye gebe olacağını, rahimlerin neyi eksik, neyi artık yapacağını bilir. O'nun nezdinde her şey? ölçü iledir”.⁸⁰

âyet-i kerîme'lerinde ifâde buyurulan hakikatlere inançsızlığın ve Allâhü Teâlâ'nın takdirine teslim olmamanın açık bir neticesidir. Bunun için, ister erkek olsun ister kadın, “Ben Müslümanım” diyebilen herkes, bu âyet-i kerîme'lerde ifâde buyurulan **ilâhî takdire** râzı olup teslim olmalı ki dünyâda ve âhiretde mutlu olsun.

Bunun için Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*, **Vedâ' Haccı**'ndan döndükten sonra Medîne'ye gelip **Mescid-i Nebevî** 'de minbere çıkarak okuduğu hutbesinde şöyle buyurmuştur ki Allâhü Teâlâ'nın takdirine ve hükmüne râzı olmayı ifâde eder.

Bun âyet-i kerîme'ler ile ilgili ibretli bir hâtıra

2013-yılıının Nisan ayında tanımadığım bir genç bana gelerek “*Hocam, ben mühendisim, şu kadar zamandan beri evliyiz, fakat çocuklarımız ya düşüyor veya yaşamıyor; tüp bebek, taşıyıcı, klonlama gibi bir yolla çocuk edinebilir miyiz?*” dedi. Ben de “*Sen Müslüman mısın?*” dedim. O da “*El-hamdü li'llâh Müslümân'ı*” dedi. “*Allâhü Teâlâ'nın takdirine inanır mısın?*” dedim. O da “*Elbette inanırım*” deyince “*Yarın gel de sana cevap vereyim*” dedim. Bir gün sonra gelince yukarıda zikri geçen Şûrâ sûresi'nin 49 ve 50 ci âyet-i kerîmelerini okuyup anlatarak “*Meşru' tedâvileri yaptıktan sonra Allâhü Teâlâ'ya tevekkül ederseniz O size inşa'llâh hayırlı bir evlât verir*” dedim.

Aynı genç, üç sene sonra 2016 yılıının Mayıs ayında gelerek nazar için bir dâa istedi. Kucağında da 5-6 aylık nur topu gibi bir kız çocuğu vardı. “*Bu çocuk senin mi dedim*”. O da, “*Evet hocam, sizin dediğiniz gibi hareket ettik, Cenâb-ı Hak da bize bu çocuğu verdi. Bunun bir büyüğü de var, iki çocuğumuz oldu*” dedi ki böyle bir hâdise de, Allâhü Teâlâ'ya yönelip O'nun takdirine teslim olmanın güzel bir örneğidir.

⁸⁰ -Ra'd,8.

"Ey insanlar, bu âlemde olan işler Allâh'ın **kazâ** ve **kaderine tâbi'dir**. Her şey' vaktini bekler. Allâh acele etmez. Takdire galebe etmek isteyenler mağlûb ve mahcûb, Allâh'a hîle etmek isteyenler perîşân olur⁸¹.

وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ.

“O'nun nezdinde her şey' ölçü iledir”⁸².

Âdem aleyhi 's-selâm ile eşi Havvâ'nın
Cennet'deki hayat tarzları
ve îkâz-ı ilâhî

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ.

“Ve demişdik ki: Ey Âdem, sen eşinle berâber Cennet'de (bir mekân tutup) yerleş. Ondan (Cennet'in yiyeceklerinden) **ikiniz de bol bol yeyin** (için ve eğlenin). (Fakat) **şu ağaca yaklaşmayın**. (Eğer ona yaklaşip meyvesinden yerseniz, Emr-i ilâhî'ye itâat etmediğiniz için) **ikiniz de** (nefsine) **zulm eden** (zâlim) **lerden olursunuz**, (ve cennet'den çıkarılırsınız)⁸³

وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ.

⁸¹ -Hazreti Muhammed aleyhi 's-selâm'ın Hayâtı Eşsiz Ahlâk ve Fazîletleri, ss.683. Celâleddin Karakılıç.

⁸² -Ra'd, 8.

⁸³ -Bakara, 35.

“Ey âdem, sen, zevcenle birlikte Cennet’de yerleş (in) de ikiniz de dilediğiniz yerden (dilediğiniz şey’lerden) yeyin. (Ancak) şu ağaca yaklaşmayın. Sonra ikiniz de (kendisine) yazık etmişlerden olursunuz”.⁸⁴

Bu âyet-i kerîme’lerde ifâde buyurulduğu üzere, Hazreti Âdem *aleyhi’s-selâm* ile eşi Havvâ, Cennet’de bir mekân tutup güzel güzel yeyip içip yaşamaya başladılar. Daha önce Allâhü Teâlâ’nın **“Âdem için (Allâh’a) secde edin, (O’nu kible edinerek bana secde edin veyâ Âdem’in ve evlâtlarının hizmetine girin)”**⁸⁵ emrini yerine getirmeyerek Cennet’den çıkarıp rahmetinden uzaklaştırdığı; bunun için de,

إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا.

“Şeytan, muhakkak insanın ap-açık bir düşmanıdır”.⁸⁶

âyet-i kerîmesine göre insanlığın en büyük bir düşmanı olan, fakat insan üzerinde hakîkî bir nüfûz ve saltanatı olmayan, ancak Allâhü Teâlâ’nın *-insanları imtihan etmek için-* ona ba’zı imkânlar verdiği ve kendisinin yalan yanlış va’d ve telkinlerine inanıp peşinden gidenlerin **velîsi** yaptığı, **İblîs (Şeytan)**, öyle bir mel’ûndur ki onların bu güzel hallerini, yeyip içip güzel bir şekilde yaşadıklarını görünce, bir yolunu bulup Cennet’e girdi. Çünkü onlara yasak edilen bu ağaca yaklaşıp onun meyvesinden yemenin neticesindeki felâketi çok iyi biliyordu.

Bunun için Onların yanına yaklaşarak üzerlerindeki Cennet elbiselerinin soyulmasını, bu suretle de çirkin yerlerinin açılmasını gerçekleştirip Cennet’den çıkarmak için bir takım

⁸⁴ -A’râf, 19.

⁸⁵ -Bakara 34.

⁸⁶ -İsrâ’, 53.

vesveseler vererek konuşmaya başladı ki bu husus, âyet-i kerîme'lerde şöyle ifade buyurulmaktadır:

فَوَسَّوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْءَاتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ.

وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ لَا .

فَدَلَّيَهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْءَاتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ۗ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلُّ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ.

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ. قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ.

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ. ٤

يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُم لِبَاسًا يُؤَارِي سَوْءَاتِكُمْ وَرِيشًا ۗ وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ۗ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ يَتَذَكَّرُونَ.

يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْءَاتِهِمَا ۗ إِنَّهُ يَرََاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ۗ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ.

“Şeytan, onlardan gizli bırakılmış o çirkin yerlerini kendilerine açıklamak (göstermek) için ikisine de vesvese verdi ve *-Rabb'iniz size bu ağacı, başka bir şey' için değil, ancak iki melek olacağınız, yâhud ebedî kalıcılardan bulunacağınız için yasak etdi-* dedi”.

“Bir de onlara: *-Şübhesiz ki ben sizin iyiliğinizi isteyenlerdenim-* diye yemîn etdi”.

“İşte bu suretle ikisi de aldanarak (o ağaçdan yemeye) tenezzül etdirdi. Ağac (ın meyvesin) i tattıkları anda ise üzerlerindeki elbiseler çıkarılıp) o çirkin yerleri kendilerine açılverdi ve üzerlerine cennet yapraklarından üst üste yamayıp örtmeye başladılar. Rabb'leri de *-Ben ikinize de bu ağacı yasak etmedim mi?-* diye nidâ etdi”.

“Dediler, Ey Rabb'imiz, kedimize yazık etdik. Eğer sen bizi bağışlamaz, bizi esirgemezsen her halde zarara uğrayanlardan olacağız”.

“(Allâh da): *-Kiminiz kiminize düşman olarak inin. Yer yüzünde sizin için bir zamâna kadar yerleşip kalmak ve geçinmek (mukadderdir)-* dedi”.

“Dedi ki: Orada yaşayacaksınız, orada öleceksiniz, yine oradan dirilip çıkarılacaksınız”.

“Ey âdem oğulları, size (şeytanın açmak istediği) çirkin yerlerinizi örtecek bir libâs, bir de giyip süsleneceğiniz bir libâs indirdik (yaratdık). Takvâ libâsı ise, o, daha hayırlıdır. Bu (libâsların indirilmesi) Allâh'ın (fazl-u rahmetine delâlet eden) âyetlerden (alâmetlerden) dir. Tâki (insanlar) iyice düşünsünler (ni'metlerinin kadrini bilsinler)”.

“Ey Âdem oğulları, şeytan ana ve babalarınızı, fenâ’ yerlerini kendilerine göstermek için, elbîselerini soyarak nasıl Cennet’den çıkardı ise, sakın size de bir belâ’ yapmasın. Çünkü o da, kabilesinden olan (lar) da sizi, sizin kendilerini göremeyeceğiniz yerlerden muhakkak görürler. Biz şeytan’ları, îmân etmeyeceklerin velî’leri yaptık”.⁸⁷

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا
وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ.
فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ
لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ.
فَتَلَقَىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ط إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.
قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبَعَ هُدَايَ فَلَا
خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ.

“Ve demişdik ki: Ey Âdem, sen eşinle berâber Cennet’de (bir mekân tutup) yerleş. Ondan (Cennet’in yiyeceklerinden) ikiniz de bol bol yeyin. (Fakat) şu ağaca yaklaşmayın. (Eğer ona yaklaşıp meyvesinden yerseniz) ikiniz de (nefsine) zulm eden (zâlim) lerden olursunuz”.

“Bunun üzerine Şeytan onları (n ayağını) oradan kaydırıp içinde bulduklarından (onun ni’metlerinden) onları çıkarıvermiş (mahrum edivermiş) di. Biz de:-*Kiminiz kiminize düşman olarak buradan inin. Yer yüzünde sizin için bir vakte (ömrünüzün sonuna) kadar durmak ve fâidelenecek şey’ vardır- demişdik”.*

⁸⁷ -A`râf, 20,21,22,23,24,25,26, 27.

“Derken Âdem Rabb’inden kelimeler belleyip (O’na yalvardı). O da Tevbesini kabul etti. Çünkü tevbeyi en çok kabul eden, asıl esirgeyen O’dur”.

“(Evet, öyle) dedik. Hepiniz oradan inin. Sonra size benden bir hidâyet (ci rehber, bir peygamber) gelir de kim benim o hidayetimin izince giderse artık onlara hiçbir korku (ve tehlike) yoktur. Onlar mahzun da olacak değillerdir”.⁸⁸

⁸⁸ -Bakara, 35-36-37-38.

Otuzyedinci âyet-i kerîme’de ifâde buyurulan tevbe, şu âyet-i kerîme’de ifâde buyurulduğu gibidir:

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَعْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ .

“Ey Rabb’imiz, biz kendimize yazık etdik. Eğer bizi bağışlamaz, bizi esirgemezsen her halde (maddî ve ma’nevî en büyük) zarara uğrayanlardan olacağız”. A’râf, 23.

Âdem *aleyhi’s-selâm* Cennet’den çıkarılıp Serendib’e indirildikten sonra, afv ve mağfiret edilmesi için ikiyüz sene ağlayarak tevbe ve istiğfâr etmiştir. Bir cevap alamayınca **“Yâ Rabb, âhir zaman peygamberi Hazreti Muhammed aleyhi’s-selâm hürmetine beni afv ve mağfiret et”** diye duâ edince, Cenâb-ı Hakk **“Sen O’nu nereden biliyorsun?”** demiş, O da, **“Yâ Rabb, beni halk edip yarattığın zaman başımı kardırırken Levh’i Mahfûz’da -Lâ ilâhe illâ’llâh, Muhammedü’r-Rasûlü’llâh- yazılı olduğunu gördüm de ondan biliyorum”** cevâbını verince, **“Eğer O olmasaydı seni yaratmazdım”** denilerek afv ve mağfiret edildiği müjdelenmiştir.

Tefsîr-i Mevâkib, Osmanlıca.ss.5. Ed-Dürri’l-Mensur.C.1.s.142.

Not:

Allâhü Teâlâ, **“Yaratan Rabb’inin adı ile oku”**.^(Alâk 1) âyet-i kerîme’sindeki ilk emirde belirtildiği gibi, mahlûkları yaratmak istediği vakit, ilk önce **kalem’i** (*akl’i*), sonra **Levh’i** (*Levh-i Mahfûz’u*) yarattı da kalem’e (**يُزَكِّي** :Yaz) dedi. Kalem, bu emrin heybetinden, dehşetinden titredi ve **“Yâ Rabb, ne yazayım?”** dedi. Allâhü Teâlâ da, **“(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ)**: **Lâ ilâhe illâ’llâh, Muhammedü’r-Rasûlü’llâh** : *Allâh’dan başka hiç bir ilâh -hiç bir tanrı, hiç bir ma’bûd- yoktur, ancak O vardır; Muhammed -aleyhi’s-selâm- Allâh’ın (kulu ve) Rasûlü’dür”* diye yaz, buyurdu.

Âdem aleyhi 's-selâm ile eşi Havvâ'nın
Cennet'deki aile havâtı
ve
emre itâat etmevişlerinin nefîcesi

Bu âyet-i kerîme'lerden anlaşıldığına göre, Âdem *aleyhi 's-selâm* ile eşi Havvâ, sayısız Cennet ni'metleri içerisinde yaşamaya başlayınca gerek kendi nefislerinin arzu ve iştihâsı, gerekse İblîs'in yanıltmaları karşısında yasak kılınan şey'e yakın olup o ağacın meyvesinden yiyerek **Muhabbetü'İlâh'** (Allâh sevgisini) unutup **Cennet'e muhabbet** etdiler. Bunun için de Cennet'den çıkarılıp yer yüzüne indirildiler

Bu sûretle *-Allâhü Teâlâ'nun emir ve nehiyelerine uymayan bu üç kişi-*, sayısız ni'metler mekânı olan Cennet'den çıkarılarak *-birbirine düşman olarak-* yer yüzüne indirilmiş oldular.

Fakat kulları hakkında sonsuz rahmet sâhibi olan **Yüce Rabb**'imiz, öğrettiği kelimelerle tevbe edip yer yüzüne inen ve yaptığına pişmân olan Âdem *aleyhi 's-selâm*'ın ve Havvâ'nın tevbelerini kabul etmiş, onlara doğru yolu gösterecek hidâyet rehberi olan kitâblar ve peygamberler göndereceğini va'd ederek onlara uyulmasını tavsiye etmiş, bu

---

"Ve tekrar Kalem'e (كَلَّمَ :Yaz) dedi. O da "Yâ rabb, ne yazayım? Dedi. **Kaderi yaz dedi. işte o saatde kalem, (sonsuzca kadar) olmuş ve olacak şey'leri (her türlü vasıfları ile) yazdı**".

Âdem *aleyhi 's-selâm* yaratılışı esnâsında başını kardırırken **Levh'ı Mahfûz**'da bu hakikati gördüğü için "**O'nun hürmetine beni afv ve mağfiret et**" demiştir.

Hak Dîni Kur'an Dili Türkçe Tefsir, C.8, ss.5262-5263. Elmalılı M.H. Yazır.

Bu konuda fazla bilgi için bak: **İmân'ın aslı ve İmtihân-ı ilâhi** kitabına. Ali Celâleddin Karakılıç.

suretle de mahrum kalmış oldukları Cennet'e tekrar gidebileceklerini bildirmiş, böyle kulluk yapanlar için de artık hiçbir korku ve tehlikenin olmayacağını müjdelemiştir ki yukarıda geçen şu âyet-i kerîme bunun ap-âçık bir delilidir:

فُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبَعَ هُدَايَ فَلَا
خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ.

“(Evet, öyle) **dedik. Hepiniz oradan inin. Sonra size benden bir hidâyet (ci rehber, bir peygamber) gelir de kim benim o hidayetimin (peygamberimin ve Kur’ân’ımın) izince giderse artık onlara hiçbir korku (ve tehlike) yoktur. Onlar mahzun da olacak değillerdir**”.⁸⁹

Dünyâdaki aile yapısı ve **Allâhü Teâlâ'nın emir ve nehiyleri**

Dünyâdaki aile hayatında da, Allâhü Teâlâ'nın emir ve nehiyelerine göre yaşamak bir esâs olduğundan, yer yüzünün halîfeleri olarak vasıflandırılan ve diğer yaratılmışlara nazaran onlardan daha üstün bir şerefe sâhip kılınan insanlara şöyle denilmektedir:

Ey insan! Yer yüzü bir cennet misâlidir. Orada aileniz ile birlikde bir mekân tutup yerleşin. İsteddiğiniz yerde ve istediğiniz şekilde yeyin, için, gezin, dolaşın, eğlenin. Yer yüzünün her ni'meti sizin hizmetinize verilmiştir. Yer yüzünden çok çok daha güzel olan Cennet'e tekrar gitmek ve

⁸⁹ -Bakara,38.

onun ni'metlerinden istifâde ederek ebedî bir mutluluk hayâtı yaşamak istiyorsanız -küfür, şirk, nifâk ve fesâddan uzak olarak- benim emir ve nehiyelerimi hakkıyla yerine getirin. Şeytanın ve sizi Allâh yolundan uzaklaştıracak insan ve cin şeytanlarının tuzaklarına düşerek Yüce Rabb'inizin rızâsını ve O'nun dünyevî ve uhrevî ni'metlerini kaybetmeyin. Eğer emir ve nehiyelerimi emr olunduğunuz gibi yapmazsanız, bu sefer de bu ni'metlerimi kaybederek bütün kötülüklerin diyârı olan Cehennem'e giderek tahammülü güç ebedî bir azâb içerisinde yaşarsınız.

Bu bakımdan, (وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا) **Allâh'a ibâdet (ve kulluk) edin. O'na hiç bir şey'i eş tutmayın**".⁹⁰

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ بَجَعَلَهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فُسَادًا ط
وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ.

"İşte âhîret yurdu! Biz onu yer yüzünde büyüklük ve fesad arzûsuna düşmeyecekler verimiz. (En güzel) âkîbet müttekî'lerin (takvâ sâhiblerinin) dir".⁹¹

Bunun için bu esâslar dâhilinde iyi bir aile yuvası kurup güzel ve mutlu bir aile hayâtı yaşayabilmenin tek yolu, Allâhü Teâlâ'nın ve Rasûlü Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*'in emir, nehiy ve tavsiyelerine göre meşrû' bir nikâh ile evlenip karşılıklı sevgi ve saygı ile güzel bir yuva kurarak çoluk çocuk sâhibi olmaya çalışmaktır.

⁹⁰ -Nisâ', 36.

⁹¹ -Kasas, 83.

Dünyâ havâtındaki Müslüman bir ailede, erkek ve kadının durumu

İslâm Dîni'nde, “**Erkek=Kadın**” gibi bir eşitlik felsefesi ile bir yuva kurma yoktur. Bunun yerine “**Erkek+Kadın**” birbirinin tamalayıcısı olarak dünyevî ve uhrevî mutluluğun esâsı olan bir aile teşkîli vardır. Bunun için yaratılışta kadınları erkeklere müsâvî kılmak mümkün değildir. Çünkü yaratılışları farklı olup erkekler, yaratılışta, akıl ve dirâyetde, ilâhî farzları yerine getirmek konusunda ve bir takım müşkil işlere göğüs germekte, meşakkat ve mihnete tahammül etmekte, kadınlar üzerine meziyet ve rüçhanları meydanda olan bir hakikattir ki bunun inkârı mümkün değildir. Bunun için bu konuya işâretle Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle buyurulmuştur:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ ط فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ ط وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاصْرَبُوهُنَّ ج فَإِنِ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ط إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا.

وَإِنِ حَفِظْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا ج إِنَّ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا ط إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا.

“**Erkekler kadınlar üzerine hâkimdirler, (ailenin reisidirler). Çünkü Allâh onlardan kimini (erkekleri) kiminden (kadınlardan) üstün kılmıştır, (birisinde olan bir vasıf diğeriinde yoktur, bunun için birbirine muhtaçdır)**”.

“Bir de (erkekler onları) mallarından infâk etmektedirler, (mehir ve nafaka gibi şey’ler ile)”.

“İyi kadınlar, itâatli olanlardır. Allâh kendi (hak) larını (Kurân-ı Kerîm’de) nasıl korudu ise onlar da öylece göze görünmeyeni, (mal, nâmûs, ev sırrı, kocasının ve kendisinin şeref, iffet ve nâmûsu gibi şey’leri) koruyanlardır”.

“Nüşûzlarından (şerhlerinden, serkeşliklerinden, kafa tutup isyankâr bir vaziyet almasından), yıldığınız kadınlara gelince: Onlara (evvelâ) öğüt verin, (vaz geçmezlerse) kendilerini yatakda yalnız bırakın, (yine vaz geçmezlerse hafifçe) döğün. Size itâat ettikleri takdirde ise aleyhlerinde bir yol aramayın (kusurlarını afvedin, hiçbir şey’ olmamış gibi davranın; çünkü, (Et-tâibü : التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ) mine’z-zenbi ke-men lâ zenbe leh: Günahdan tevbe eden günâhı olmamış gibidir”. **Çünkü Allâh çok yücedir, çok büyüktür. (Allâhü Teâlâ sizin kusurlarınızı afvetdiğine göre, siz de, -itâat ederlerse- onların kusurlarını afvedin)”.**

“(Eğer karı ile kocanın) aralarının açılmasından endişeye düşerseniz o vakit (kendilerine erkeğin) ailesinden bir hakem, (kadının) ailesinden bir hakem gönderin. Bunlar onları barıştırmak isterlerse Allâh, onları, aralarında (ki dargınlık yerine) uyuşup anlaşmaya muvaffak buyurur. Şühesiz ki Allâh hakkıyla bilicidir, (her şey’den) haberdardır”.⁹²

وَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ص وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ط وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ع

⁹² -Nisâ’, 34-35.

“Erkeklerin meşrû’ sûretde kadınlar üzerinde (hakları) gibi kadınların da onlar üzerinde (hakları) vardır. (Yalnız) erkekler, onlar üzerinde (daha üstün) bir dereceye mâlikdirler. Allâh mutlak gâlib, gerçek hüküm ve hikmet sâhibidir”.⁹³

عَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ

“Zevcelerinizle ma’rûf ve meşru sûretde muâşeret edin. (ma’rûfun hilâfî bir harek-etde bulunmayın ki imtizacınıza hâlel gelmesin)”.⁹⁴

Bir hadîs-i şerîf’de de şöyle buyurulmuştur:

*“Kadınların hayırlısı o kadındır ki baktığın zaman seni mesrûr eder. Emr edersen itâat eder. Gıyâbında bulunduğun zaman da seni malında ve nefsinde hıfz eder”.*⁹⁵

İslâm Dîni’ne göre erkek ve kadın hakları farklıdır

Yukarıdaki âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf’lerdeki esâslara binâen, İslâm Dîni’nde, **“Erkek=Kadın”** gibi bir eşitlik felsefesi yoktur. Bunun yerine **“Erkek+Kadın”** birbirinin tamalayıcısı olarak dünyevî ve uhrevî mutluluğun esâsı olan bir aile teşkîlî vardır. Bunun için kadın ve erkek arasında, şu farkların olduğu belirtilmiştir:

1-Mîras’da hakları noksandır.

⁹³ -Bakara, 228.

⁹⁴ -Nisâ’, 19.

⁹⁵ -Hak Dîni Kur’ân Dili Türkçe Tefsir,C.1.ss.1350.

Bu hususlardaki mîras konusu, Nisâ' sûresi'nin 11.ve 12. Âyet-i kerîmelerinde ap-açık bir şekilde ifâde buyurulduktan sonra böyle bir mîras hakkına razı olup olmayanlar hakkında şöyle buyurulmuştur:

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ.
وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ
عَذَابٌ مُهِينٌ.ع

“İşte bunlar Allâh'ın (sizi imtihân etmek için koymuş olduğu) sınırlarıdır. Kim Allâh'a ve peygamberine itâat ederse (Allâh) onu altından ırmaklar akar cennetlere sokar ki onlar orada ebedî kalıcıdırlar. Bu, en büyük bir kurtuluş (ve saâdet) dir”.

“Kim de Allâh'a ve peygamberine ısyân eder, (Allâh'ın) sınırlarını (çiğneyip) geçerse (tanımazsa), onu da -içinde dâim kalıcı olarak- ateşe koyar. Onun için hor ve hakir edici bir azâb vardır”.⁹⁶

- 2-Küffâr ile cihâddan mahrumdur.
- 3-Erkeğe itâati vâcibdir.
- 4-Erkek kadına mehir verir.
- 5-Kadınların nafakası erkeğe âitdir.
- 6-Talâk hakkı erkektedir.
- 7-Erkeğin kadın üzerine tezvîc hakkı vardır.
- 8-Kadında vilâdet (va'd-ı haml : doğurma) hâli vardır.

⁹⁶ -Bakara, 13-14.

9-Kadında hayız hâli vardır.

10-Kadında nifâs hâli vardır.

Ayrıca şu özellikler de kadınlarda vardır:

1-Dokuz ay gibi bir zamanda çocuk doğurmak.

2-Doğum esnâsında ölüm sancısı gibi bir acı tatmak.

3-İddet müddeti beklemeye mecbur olmak.

4-Şehâdetde noksan olmak.

5-Akılda noksan olmak.

6-Dinde noksan olmak.

7-Cum'a namazı'ndan ve cemâatden mahrum olmak.

8-Peygamberlikden mahrum olmak.

9-Saltanatdan mahrûm olmak.⁹⁷

10-Mahremi olmadan sefer hâli haram olmak.

⁹⁷ -Bu husûsda Rasûlü'llâh *sallâ 'llâhü aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuşdur:

لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ.

"Mukadderâtını bir kadının eline veren bir millet felâh bulmaz".

Bu hadîs-i şerif'in şerhinde, merhum Prof.Kâmil Miras şöyle demektedir:

"Mukadderâtını bir kadının eline veren millet felâh bulmaz" vecizesi ile Rasûlü Ekrem İslâm'ın âme hukûkunun en mühim bir kâidesini koymuşdur. Bu kâideye göre, İslâm hukûkunda âme velâyeti denilen devlet teşkilâtı riyâseti ancak erkek bir vatandaş tarafından temsil olunur. Çünkü kadının fitratı, bir çok cihetlerden bu çok ağır vezîfeyi deruhde etmeğe müsâid değildir. Bunun için İslâm hukûkunda kadının bey' ve şîrâ', şehâdet, şirket, vesâyet, verâset, vekâlet, hibe gibi her türlü medenî akid ve tasarrufâtı, sâir milletlerin hukûkuna nisbetle en geniş miqyasda mu'teber ve ticârî sâhadaki sa'y-i ameli meşrû olduğu halde devlet riyâsetine intihâb olunabilmesi husûsunda, kadın için bir hak kabul edilmemiştir".

Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi,C.10.ss.449. Kâmil Miras.

Et-Tâcû'l-Câmiu li'l-Usûl fi Ehâdisi'r-Rasûl s.a.v.C.5.ss.317. Eş-Şeyh Mansûr Âli Nâsîf. (Buhârî rivâyeti).

11-Kitâbî de olsa, gayr-i müslim bir erkek ile evlenmesi haram olmak. Çünkü,

وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا.

“Allâh, kâfirlere mü'minlerin aleyhinde (galebeye) aslâ bir yol (ve imkân) bahş etmez”.⁹⁸

âyet-i kerîme'si,

لَا تَجْعَلُوا لِلْكَافِرِينَ عَلَيْكُمْ سَبِيلًا { أَيْ سُلْطَانًا } .

“Kâfirleri üzerinize gâlib (sultan, hâkim) yapmayın” ma'nâsınadır.

Bunun için İslâm Dîni'nde aile reisliği, hastalık hâli gibi ba'zı istisnâlar dışında, erkektedir.

Ayrıca, bu konulara riâyet etmeyenler hakkında da şöyle buyurulmuştur:

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ^ط وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا.

“Allâh ve peygamberi bir işe hukm etdiği zaman mü'min olan bir erkek ile mü'min olan bir kadın için (ona aykırı olarak) işlerinde kendilerine muhayyerlik yoktur. Kim Allâh'a ve Rasûlü'ne isyân ederse muhakkak ki o, apaçık bir sapıklıkla yolunu sapıtmıştır”.⁹⁹

وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ.

“Kim Allâh'ın indirdiği ile hukm etmezse (amel etmezse), işte onlar kâfir'lerdir”.¹⁰⁰

⁹⁸ -Nisâ', 141.

⁹⁹ -Ahzâb, 36.

¹⁰⁰ -Mâide, 44

وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ.

“Kim Allâh’ın indirdiği ile hukm etmezse (amel etmezse), işte onlar zâlim’lerdir”.¹⁰¹

وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ.

“Kim Allâh’ın indirdiği ile hukm etmezse (amel etmezse), işte onlar fâsık’lardır”.¹⁰²

✱

✱ ✱

İslâm Dîni'nde kadın hakları

İslâm Dîni'nde, kadın hakları en üst seviyede tutulmuştur ki böyle bir değeri, böyle bir hakkı, hiçbir sistemin, hiçbir rejimin ve hiçbir felsefenin vermesine imkân ve ihtimâl yoktur. Çünkü Nisâ’ sûresi’nin birinci âyet-i keime’si olan şu âyet-i krîme’de, Allâhü Teâlâ, kendi haklarına riâyet edilmesini önemle bildirdikten sonra; rahim sahibesi kadınların da tüm haklarına önemle riâyet edilmesini emretmiştir ki böyle bir şeref, erkeklerden ziyâde kadınlara verilmiştir.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا.

“Ey insanlar, sizi bir tek candan yaratan, ondan da yine onun zevcesini vucûde getiren, (biri diğerdinden kopmuş bir çift meydana getiren) ve ikisinden de bir çok erkekler ve

¹⁰¹ -Mâide, 45.

¹⁰² -Mâide, 47.

kadınlar türeten Rabb'iniz (e karşı gelmek) **den korkun** (sakinin). (O'nun hukm-ü terbiyesine ve korumasına girin. Emirlerine muhâlefet etmekden sakının; azâbından, gazâbından korkun)".

“**Kendisi** (nin adını öne sürmek suret) **ile** (birbirinizden bir şey' ricâ' ederken, Allâh aşkına, Allâh için, Allâh rızâsı için, senden şunu ricâ' ederim, diye nâmına yemîn verdiğiniz), **birbirinize dileklerde bulunduğunuz Allâh** (a isyân etmek) **den ve akrabalık** (bağlarını kırmak) **dan**, (o rahim sâhibelerinin hukukunu, haysiyet ve şerefini gözetmemekden ve onlar sebebi ile elde ettiğiniz akrabalık bağlarını kırmaktan) **korkun** (sakinin). **Çünkü Allâh, sizin üzerinizde tam bir gözeticidir**".¹⁰³

Bu âyet-i kerîme'deki (**الْأَرْحَامُ** : **El-erhâm**) lâfzı, (**الرَّحْم** : **Er-Rahm**) kelimesinin çoğuludur. Esirgemek, hısnımlık, akrabalık, merhamet, şefkât ve rikkât ma'nalarını ifâde eder ki bunların hepsi, kadınlığın ve analığın iktizasındandır. Bunun için kadınlara, şefkât, merhamet ve rikkât ile muâmele etmek, onların şeref ve haysiyetlerini korumak, onları her türlü tecavüzden, sût-i isti'mâlden ve izdivaç esâsını bozacak hallerden muhâfaza etmek gerektir.

Böyle bir lâfız, aynı zamanda, “**Sıla-i rahm'e** : Akrabâlık bağlarına ve bu bağların kuvvetlenmesine” de riâyet etmeyi açık bir şekilde ifâde eder ki **Sılâ-i Rahm**'in farz oluşu da bundandır. Bunun için bir hadîs-i şerîf'de,

"Emânet ile sıla-i rahm, Sırât'ın sağlı sollu iki yanına dururlar, (hâin ile Emîn'e şâhidlik ederler)" buyurulmuşdur.

¹⁰³ -Nisâ', 1.

Bunun için bu hadîs-i şerîf'de ifâde buyurulan **Emânet** ile **Sıla-i rahm**, Sırât'ın, sağlı sollu iki yanına durarak hâin ile emîn, sıla-i rahmi yerine getirenler ile getirmeyenler arasında şâhidlik yapıp hakkı yerine getirenleri müdâfaa edecekler, bâtılı kabûl edip onunla uğraşanların da aleyhinde bulunacaklardır.

Ayrıca bu âyet-i kerîme'de zikir edilen **birinci** (**إِتَّقُوا رَبَّكُمْ** : **Rabb'inizden korkun**) ifâdesi, daha ziyâde insanlar arasındaki kardeşlikten ve bu kardeşliğin ihlâlinden; erkek ile kadının arasındaki cinsî temayülden ve bunun sût-i isti'mâlinden korkmayı;

Bundan sonraki **ikinci** (**وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ط**) : **Kendisi** -nin adını öne sürmek sureti- **ile birbirinize dileklerde bulunduğunuz Allâh'dan ve akrabalık** -bağlarını kırmak **dan korkun**) ifâdesi de, aile ve akrabalık hukûk ve münâsebetlerinin korunmasından ve bunların ihlâlinden korkmayı, emr eden ap-açık bir ifâdedir ki bütün bunlarda, **“Muhabbetü'llâh'a: Allâh sevgisine”** ve **“Mehâfetü'llâh'a: Allâh korkusuna”** riâyet etmek esâsıdır. Bunun için Rasûlü'llâh *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*, bir hadîs-i şerîf'lerinde şöyle buyurmuşdur:

“Sıla-i rahm'e ta'zîm ve riâyet etmek, rızkın bol olmasına ve ömrün bereketine sebebdir”.

Bu esâsa binâendir ki **Hanefî**'lere göre, akrabâ olan köle ve câriyeler âzâd olur, (*köle ve câriye olarak kullanılmaları câiz olmaz*).

Mühim bir hatırlatma

Allâhü Teâlâ, **Kelime-i tevhîd**'de, Habîbi Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*'in ismini, kendi isminden sonra kendi ismi ile berâber yazdığı gibi, bu âyet-i kerîme'de de, "**Kendisi (nin ismi) ile birbirinize dileklerde bulunduğunuz Allâh (a isyân etmek) den ve (rahim sâhibesi kadınlar ile elde ettiğiniz) akrabalık (bağlarını kırmak) dan, korkun**" ifâdesi ile kadınların haklarının korunmasına büyük bir ehemmiyet vermişdir ki Rabb'ine yönelip kulluk yapmasını bilen **îmân sâhibi kadınlar** için bundan daha büyük bir şeref olmaz.

Diğer taraftan Allâhü Teâlâ, **Rabb** isminin muktezâsı olarak yaratmış olduğu her mahlûkun her türlü eğitim ve öğretimini yaparak onlara karşı nasıl rahmet, merhamet, şefkât ve mağfîret sâhibi ise, analık vasfı vermiş olduğu her anayı da aynı sıfatlar ile vasıflandırmıştır ki kendini bilen îmân sâhibi Mü'mine ve Müslime sâliha bir kadın için bundan daha büyük bir şeref olmaz.

Kezâ her insan ve her mahlûk, her an, nasıl Allâhü Teâlâ'nın rahmet, merhamet, şefkât ve mağfîretine muhtaç ise, her insan ve her mahluk da gerek ana karnında iken gerekse doğduktan sonra anasının şefkatine, sevgisine ve korumasına muhtaçtır.

Her gün televizyon ekranlarında görüldüğü gibi, doğum yapan hayvanların kendi ağrısını sızısını unutarak hemen yavrusunu koklayıp yalayarak memesine doğru yönlendirip onu korumaya çalışması, yavrunun da memeye ulaşmak için

düşe-kalka gayret sarfetmesi, bu gerçeğin en güzel bir ifâdesidir. Bunun içindir ki bu gerçeğe akli erenler şöyle demiştir:

Ana başta taç imiş, her derde ilaç imiş.

Bir evlât pîr olsa da, anaya muhtaç imiş.

Şübhe götürmez bu gerçekleri göz önünde bulunduran her erkek ve kadın, mutlu bir aile yuvası kurmak için izdivaç kânununa riâyet etmeli, nüfusun çoğalmasına ehemmiyet vermeli, çocukların, bir **Terbiye-i Ranbbânî** ile yetiştirilmesine i'tinâ' göstermeli ve izdivâca sebep olan fitrî temâyülü (*cinsî ilişkiyi*) sû-i isti'mâlden sakınmalıdır.

Çünkü bu günün birkaç insanı, yarın dünyâları tutan ve (**İ'lâ-i kelimetü'llâh'ı**: *İslâm Dîni'ni ve Tevhîd akidesini şânına lâyük bir şekilde yüceltip yayma*) da bulunacak bir ümmet olabilir. Bunun için Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*, bir hadîs-i şerîf'lerinde şöyle buyurmuştur:

“Evleniniz, çoğalınız, evlât sâhibi olunuz. Çünkü ben kıyâmet gününde sizinle, diğer ümmetlere karşı, iftihârda bulunurum”.

Diğer bir hadîs-i şerîf'lerinde ve Vedâ' Hutbesi'nde de, şöyle buyurmuştur:

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ.

*“Sizin hayırlınız, ehli için hayırlı olanınızdır”.*¹⁰⁴

“Kadınlara, ancak kerîm olanlar ikram eder, leim (alçak) olanlar da ihânet eder”.

“Cennet anaların ayakları altındadır”.

¹⁰⁴ -Hak Dîni Kur'ân Dili Türkçe Tefsir, C.7.ss.5122. Elmalılı Hamdi Yazır.

“Ey insanlar, kadınların haklarına riâyet etmenizi ve bu husûsda Allâh'dan korkmanızı tavsiye ederim. Siz onları Allâh'ın emâneti olarak aldınız. Allâh'ın kânunu ile izdivaç etdiniz. Onların nâmuslarını ve ismetlerini, Allâh adına söz vererek helâl edindiniz. Bunun için kadınlarınızın üzerinde sizin hakkınız, sizin üzerinizde de onların hakkı vardır.

Sizin hoş görmediğiniz kimseleri evlerinize almamaları, kötü görülen hareketlerde bulunmamaları hakkınızdır. Eğer bunları yaparlarsa kendilerinden ayrılmanıza izin vardır. Eğer haklarınıza riâyet ederlerse onlara iyi bakmanız ve değerince giydirmeniz gerekir. Bu onların hakkıdır.

Onlara iyi sözle öğüt verin. Çünkü onlar sizin yardımcılarınızdır. Kendilerini size bağlamışlardır.

Kadınlar, kocalarının izni olmadan onun malından hiçbir şey'i başkasına vermeyeceklerdir. Erkekler de kadınlarını sayacaklardır.

Hizmetçilerinize de yediğiniz yemeklerden yedirmeye, giydiğiniz elbiselerden giydirmeye dikkât ediniz. Afv etmeyeceğiniz bir hatâyı işlerlerse onlardan ayrılabilirsiniz. Onlar, Allâh'ın kullarıdır. Hiçbir zaman kötü muâmele görmeye lâayık değillerdir”.

✱

✱ ✱

İslâm Dîni'nde ve Müslüman bir ailede kadının dokunulmazlığı ve erkeğin iffeti

Dünyevî ve uhrevî mutluluk timsâli olan bir aile yuvasının temel niteliklerinden **birisi**, kadınların ırz, nâmus, şeref ve haysiyet gibi yüce sıfatlarını ifâde eden **dokunulmazlık**

hakkı; birisi de aile reisi olan erkeğin **iffetli olması** hâlidir. Bunun için Allâhü Teâlâ, Hazreti Muhammed *aleyhi's-selâm*'a ve O'nun şahsında ümmetlerinin kadın ve erkeklerine, şöyle buyurmaktadır:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ۖ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا .

“Ey peygamber, zevcelerine, kızlarına ve Mü'min'lerin kadınlarına (hâcetleri için dışarı çıkacakları zaman) dış elbîselerinden üstlerine giymelerini söyle. Bu, onların tanılıb (hür oldukları bilinip) ezâ edilmemelerine daha uygundur. Allâh çok yarlıgayıcı, çok esirgeyicidir”.¹⁰⁵

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ۖ ذَلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ .

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَعْضُنَّ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ ۚ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْتَبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ ۚ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ ۚ مِنْ زِينَتِهِنَّ ۗ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ .

¹⁰⁵ -Ahzâb, 59.

“Mü'min erkeklere söyle: Gözlerini (haramdan) sakınsınlar ve ırzlarını korusunlar. Bu, kendileri için daha temizdir. Şübhesiz ki Allâh, ne yaparlarsa hakkıyla haberdardır”.

“Mü'min kadınlara da söyle: Gözlerini (haramdan) sakınsınlar ve ırzlarını korusunlar. Zînetlerini (baş, kulak, boyun, göğüs, bazu, kol ve bacak gibi zînet yerlerini) açmasınlar. Bunlardan görünen kısmı (yüzler, eller ve ayaklar) müstesnâ.

Baş örtülerini yakalarının üstünü (kaplayacak bir şekilde) koysunlar.

Zînet (mahal) lerini, (ancak) kendi kocalarına, yâhud kendi babalarına, yâhud kocalarının babalarına, yâhud kendi oğullarına, yâhud kocalarının oğullarına, yâhud kendi birâderlerine, yâhud kendi birâderlerinin oğullarına, yâhud kız kardeşlerinin oğullarına, yâhud kendi kadınlarına (Mü'min kadınlara, -Müslümân olmayan kadınlar mâ'nen erkek hükmünde olduğundan Müslümân olmayan kadınlar hâriç-), yâhud kendi ellerinin mâlik olduğu câriyelerine (erkek köle hâriç), yâhud erkeklikten kesilmiş hizmetçilerine, yâhud henüz kadınların gizli yerlerine muttali' olmayan çocuklara karşı, tesettürlü olmayabilirler. Gizleyecekleri zînetleri bilinsin diye ayaklarını da vurmasınlar.

وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ.

Ey Mü'minler, hepiniz Allâh'a tevbe edin Tâki korkduğunuzdan emîn, umduğunuza nâil olasınız”.¹⁰⁶

¹⁰⁶ -Nûr, 30-31.

Hayızdan, nifasdan (evlâddan kesilmiş), artık nikâha ümîdleri kalmamış ihtiyar kadınların nasıl hareket edeceklerini bildirmek üzere de şöyle buyurulmuştur:

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ.

“Kadınlardan hayızdan, evlâddan kesilmiş, artık nikâha ümîdleri kalmamış (olan ihtiyarlara gelince: gizli) zînet (mahalleri) ni erkeklere göstermemeleri şartıyla (dış) rubalarını bırakmalarında onlar için bir günâh yoktur. (Bununla berâber bundan da) sakınmaları (ve örtünmeleri) kendileri için daha hayırlıdır. Allâh, hakkıyla işiden, hakkıyla bilendir”.¹⁰⁷

Aynı şekilde, Hazret-i Muhammed *saallâ'llâhü aleyhi ve sellem*'in aile hayâtı ve hanımları hakkında da şöyle buyurulmuştur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرٍ نَاطِرِينَ إِنَاهُ لَا وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ ط وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ط ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ط وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تُنكِحُوا أَرْوَاحَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا ط إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا.

¹⁰⁷ -Nûr, 60.

"Ey îmân edenler, (bundan sonra) Peygamberin evlerine -yemeğe da'vet olunmaksızın, vaktine (de) bakmaksızın- girmeyin. Fakat da'vet olduğunuz zaman girin. Yemeği yediniz mi hemen dağılın. Söz dinlemek veyâ sohbet etmek için de (izinsiz) girmeyin. Çünkü bu, Peygambere ezâ vermekde, o sizden utanmaktadır. Allâh ise hak (kı açıklamak) dan çekinmez. Bir de O'nun zevcelerinden lüzumlu bir şey' istediğiniz vakit perde ardından isteyin. Bu, hem sizin kalbleriniz, hem onların kalbleri için daha temizdir. Sizin, Allâh'ın Peygamberine ezâ vermeniz (doğru) olmadı (ğı gibi) kendinden sonra zevcelerini nikâhla almanız da ebedî (câiz) değildir. Bu, Allâh nezdinde çok büyük (bir günah) dır".¹⁰⁸

Bu meâldeki âyet-i kerîme nâzil olunca, Ümmühât-i Mü'minîn'in hısım ve akrabaları ile diğer İslâm kadınlarının hısım ve akrabaları *"Yâ Rasûle'llâh, biz de mi perde arkasından konuşacağız"* diye sordular. Bunun üzerine şu meâldeki âyet-i kerîme nâzil oldu ve Ümmühât-i Mü'minîn ile diğer İslâm kadınlarının kimlerle perde arkasından konuşmaları gerektiği husûsu belirtildi:

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ إِخْوَانِهِنَّ
وَلَا أَبْنَاءَ أَخْوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَاتَّقِينَ اللَّهَ ط إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا.

"Onlar için ne babaları, ne oğulları, ne birâderleri, ne birâderlerinin oğulları, ne kız kardeşlerinin oğulları, ne kendi kadınları (Mü'min kadınlar), ne de sağ ellerinin mâlik oldukları (câriyeler) hakkında hiç bir vebal yoktur.

¹⁰⁸ -Ahzâb, 53

Allâh'dan korkun. Çünkü Allâh her şey'in fevkinde (hakîki) bir şâhiddir”.¹⁰⁹

Ümmühât-i Mü'minîn'in, diğer İslâm kadınlarından farklı bir durumda olduklarını, dînî vazîfeleri îfâ husûsunda onlardan daha fazla titizlik göstermelerini ve diğer İslâm kadınlarına örnek bir durumda bulunmalarını belirtmek üzere de, şöyle buyurulmuştur:

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ
ضِعْفَيْنِ^ط وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا.

وَمَنْ يَفْعَلْ مِنْكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ سَالِحًا نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ^{لا}
وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا.

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنَّ اتَّقِيْنَ^ح فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ
فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا.

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ
الرِّكَاءَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ^ط إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ
الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا.

“Ey peygamber kadınları, içinizden kim açık bir terbiyesizlik ederse onun azâbı iki kat artırılır. Bu, Allâh'a göre kolaydır”.

“İçinizden kim de Allâh'a ve peygamberine itâat eder, iyi bir amelde bulunursa ona da mükâfâtını iki kerre

¹⁰⁹ -Ahzâb, 55.

Bu âyet-i kerîme'de, amca ve dayı zikr edilmemiştir. Çünkü bunlar, ana ve baba hükmündedir.

veririz. Hem biz ona çok şerefli bir rızık da hazırlamışızdır”.

“Ey Peygamber kadınları, siz (diğer) kadınlardan (her hangi) biri gibi değilsiniz. Eğer (Allâh'dan) korkuyorsanız (size yabancı olan erkeklere) yumuşak söylemeyin. Sonra kalbinde bir maraz (nifâk ve ficûr) bulunanlar tamaa düşer (ler). Sözü güzel (ve ağır başlı) söyleyin”.

“(Vakâr ile) evlerinizde oturun. Evvelki câhiliyyet (devri kadınlarının kırıla büküle, süslerini göstere göstere) yürüyüşü gibi yürümeyin. Namazı dosdoğru kılın. Zekâtı verin. Allâh'a ve Rasûl'üne itâat edin. Ey Ehl-i beyt, Allâh sizden ancak kiri (günâhı) gidermek ve sizi tertemiz yapmak ister”.¹¹⁰

Tesettürün anlamı **ve tesettürlü olma durumu**

Erkeklerin ve kadınların örtülmesi lâzım gelen yerlerine **“Avret mahalleri”** denir ki bu yerlerin örtülmesine **“Tesettür”** denir. Müslüman erkeklerin avret mahalli, göbekleri altından diz kapakları altına kadar olan kısımdır. Diz kapakları da bu kısma dâhildir. Müslüman olan hür kadınların avret mahalleri ise, yüzleri, elleri ve ayakları hariç, tüm bedenleridir.

Bunun için, bu konu ile ilgili âyet-i kerîme'lerde, Müslüman erkeklerin ve kadınların, *-modanın, İblîs'in, insan ve cin şeytanlarının, İslâm dışı telkinlerine, yanılmalarına,*

---

¹¹⁰ -Ahzâb, 30-33.

aldatmalarına aldanmayarak- tesettürlü olmalarının önemi hakkında da şöyle buyurulmuştur:

يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوْءَاتِكُمْ وَرِيشًا فَفَ وَ لِبَاسُ
التَّقْوَى ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ.

يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ
عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْءَاتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا
تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ.

“Ey âdem oğulları, size (şeytanın açmak istediği) **çirkin yerlerinizi örtecek bir libâs, bir de giyip süsleneceğiniz bir libâs indirdik** (yaratdık). **Takvâ libâsı ise, o, daha hayırlıdır.** Bu (libâsların indirilmesi) **Allâh'ın** (fazl-u rahmetine delâlet eden) **âyetlerden** (alâmetlerden) **dir.** **Tâki** (insanlar) **iyice düşünsünler** (ni'metlerinin kadrini bilsinler)”.

“Ey Âdem oğulları, şeytan ana ve babalarınızı, fenâ' yerlerini kendilerine göstermek için, elbîselerini soyarak nasıl Cennet'den çıkardı ise, sakın size de bir belâ' yapmasın. Çünkü o da, kabîlesinden olan (lar) da sizi, sizin kendilerini göremeyeceğiniz yerlerden muhakkak görürler (ve size yanlış telkinlerde bulunurlar). **Biz şeytan'ları, îmân etmeyeceklerin vefî'leri yaptık**”.¹¹¹

Bunun için Müslüman bir kadının, kendi kocası veyâ mahremi olmayan bir erkek ile sarılması, onu öpmesi, onunla öpüşmesi, dans etmesi veyâ bunlara benzeyen bir davranışta bulunması veyâ şehvet duyguları ile el sıkışması, el tutuşması aslâ câiz değildir. Çünkü bu durumlarda hükmen sihriyyet

¹¹¹ -A'râf,26, 27.

(*evlenme dolayısı ile meydana gelen akrabalık*) hükümleri tahakkuk eder. Bunun neticesi olarak da bir çok sakat ve gayr-i meşrû' çocukların meydana gelmesine sebep olunabilir.

İslâmî bir ailede **erkek ve kadının sorumluluğu**

Kendi serbest irâdesi ile İslâm Dîni'ni kabûl eden erkek ve kadın her Müslüman, onun bütün hükümlerine şeksiz şübhesiz îmân edip gereğini yerine getirmek mecbûriyyetinde olduğundan davranışlarında muhayyer değildir. Çünkü kendi serbest irâdesi ile İslâm Dîni'ni kabul eden bir Müslüman, aşağıdaki âyet-i kerîme'de belirtilen hususlara riâyet etmek mecbûriyyetinde olduğundan, dilediği şekilde veyâ onun bunun te'sîrinde kalarak kendine göre bir Müslüman'lık anlayışına da sâhib değildir. Bunun için **Ehl-i sünnet ve'l-cemâat** esâslarına aykırı olarak bid'at, şirk, küfür ve nifâk olan şey'leri yapması câiz olmadığı gibi demokratik, reformist ve lâik bir Müslüman'lık hayâtı yaşaması da hiçbir şekilde câiz değildir. Çünkü Allâhü Teâlâ, Kur'ân-ı Kerîm'inde şöyle buyurmaktadır:

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ
الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ^ط وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا.

“Allâh ve peygamberi bir işe hukm ettiği zaman mü'min olan bir erkek ile mü'min olan bir kadın için (ona aykırı olarak) işlerinde kendilerine muhayyerlik yoktur.

Kim Allâh'a ve Rasûlü'ne isyân ederse muhakkak ki o, apaçık bir sapıklıkla yolunu sapıtmıştır".¹¹²

وَمَنْ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ۖ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ نِ اطْمَأَنَّ بِهِ ۚ
وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ نِ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ ۗ فَم
خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۗ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ.

“İnsanlardan bir kısmı da vardır ki (cân-ü gönülden değil de işine gelen tarafından, bir kenarından, bir ucundan tutarak veyâ dil ucu ile müslümân olarak) Allâh'a ibâdet eder. Eğer kendilerine bir hayır dokunursa ona yapışır, yatıştır, (fit olur). Eğer bir fitne (bir şerr, bir zarar) isâbet ederse yüz üstü dönüverir (de irtidâd bile eder). (İşte bu şekilde Allâh'a kulluk eden bir kimse), dünyâ'da da, âhîret'de de hüsrâna uğramıştır. Bu ise, ap-açık bir ziyandır, (ap-açık bir hüsrândır)".¹¹³

Bu esâslara binâendir ki İslâm Dîni, aile fertlerinden her birini bir takım vazîfeler ile mükellef tutmuş ve onu, içinde doğup büyüdüğü toplumun ufak bir toplumu olarak kabûl etmiştir. Bunun için de ana, baba, evlât ve akrabâlar, bu küçük toplumun birer bireyleri olmuş ve onlara bir takım sorumluluklar yüklemiştir ki şu âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf, bunun en açık birer delilidir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ نَارًا وَقْوُدْهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ. عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ
وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

¹¹² -Ahzâb, 36.

¹¹³ -Hacc, 11.

“Ey îmân denler, gerek kendilerinizi, gerek ailelerinizi öyle bir ateşden koruyunuz ki onun yakacağı insanla taşdır. (O ateşin) üzerinde iri gövdeli, sert tabiatlı melekler vardır ki onlar, Allâh'ın kendilerine emr ettiği şey'lere isyân etmezler. Neye me'mûr iseler onu yaparlar, (fazla ve eksik yapmazlar)”.¹¹⁴

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ.

الْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَمَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا

وَالْحَادِمُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي مَالِ أَبِيهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

وَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ.

“Her birerleriniz râî (çobandır ve elinin altında ne varsa onu gereği gibi muhâfaza edip korumakla mükellef) dir ve her biriniz elinin altındakilerden mes'uldür.

Devlet adamlarının her biri râî'dir ve idâre etdiklerinden mes'uldür.

İnsan (aile reisi) ehl-ü iyâlinin râî'sidir ve gütdüklerinden mes'uldür.

Kadın, kocasının evinin râî'sidir (muhâfızıdır) ve gütdüklerinden mes'uldür.

¹¹⁴ -Tahrîm, 6.

Hizmetkâr, efendisine âid malın râî'sidir ve elinin altındakilerden mes'uldür.

İnsan, babasına âid malın (ve ecdâdının kendisine bırakıp emânet ettiği değerlerin) râî'sidir ve elinin altındakilerden mes'uldür.

(El-hâsıl), her birerleriniz râî (çoban) sınız ve her birerleriniz elinin altındakilerden mes'uldür".¹¹⁵

Bu esâslara binâendir ki İslâm Dîni'ni, her yönü ile kendi serbest irâdeleri ile kabûl edip nefsinde yaşamak isteyen Müslüman'lar, hem kendilerini, hem Müslümân olan âkil ve bâliğ çocuklarını, hem de aile fertlerini ve idâre ettikleri Müslüman toplumlarını, îmân, ibâdet, ahlâk ve muâmelât konuları ile ilgili esâsların eğitim ve öğretimini yapmak ve yaptırmak suretiyle onları Cehennem ateşinden korumakla mükellef tutulmuşlardır. Çünkü her Müslüman'ın kendisine göre bir yetkisi vardır ki bunlar, şu âyet-i kerîme'de belirtilen hususları, gereği gibi yapıp yerine getirmeye çalışırlar:

الَّذِينَ إِن مَكَتَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا
بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ط وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ.

“Eğer (mü'min'lerin) kendilerine (mü'min kullarımızdan her hangi birine), yer yüzünde bir iktidar mevkî verirse, onlar namazı dosdoğru kılarlar (ve kıldırırlar), zekâtı verirler (ve verdirirler), iyiliği emr ederler ve kötülükten vaz geçirmeye çalışırlar. Her yapılan işin âkıbeti Allâh'a âiddir, (O, gereken karşılığını tam olarak verir)”.¹¹⁶

¹¹⁵ -Sahîhu'l-Buhârî, Kitâbü'l- cumua, Cüz' 2.ss.6.

Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh tercemesi, C.3.ss.40. (487 nolu hadîs-i şerif) Ahmed Naim.

¹¹⁶ -Hacc, 41.

Bunun için Müslüman olan her yetki sâhibinin, diğer Müslüman'lara karşı, “*İyiliği emr edip kötülükden vaz geçirmek*” esâsına dayalı böyle bir yetkisi vardır. Bu yetkisini yerine getirmediği zaman da dünyevî ve uhrevî sorumluluğun en başta gelen sorumlularından olur. Bunun için her yetki sâhibi, bu görevlerini, şu esâslar dâhilinde yapmaya ve yaptırmaya mecburdur:

1-Tevhîd esâslarını ve bununla ilgili olarak şirk, küfür ve nifâk konularını, doğru bir şekilde *-Ehl-i sünnet ve'l-cemâat esâslarına uygun bir şekilde-* öğrenmek, öğretmek; îmân, ibâdet, ahlâk ve muâmelât konularında gerekli çalışmaları yapmak, bu suretle de teblîğ görevini yerine getirmek.¹¹⁷

2-Çocukları ve aile fertlerini, şer'î edeb ve terbiye ile yetiştirmeye çalışmak.

3-Her türlü ibâdet ve hayır yollarını ve onların yapılma şekillerini bi'z-zât yaparak ve yaptırarak kendilerini yokdan var edip yaratan ve her türlü ni'meti verip âlemlere üstün kılan Allâhü Teâlâ'ya kulluk yapmalarını te'mîn etmeye çalışmak.

4-Şer'an yapılması emr edilen şey'leri bi'z-zât yaparak yaptırmaya çalışmak.

5-Şer'an yapılması yasak olan şey'leri bi'z-zât yapmayarak yaptırmamaya çalışmak.

6-Kur'ân-ı Kerîm'i, îmân ve İslâm esâslarını okuyup okutmaya çalışmak.

7-Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*'in hayâtını ve görevlerini öğrenip öğretmeye çalışmak.

¹¹⁷ -Hulâsâtü'l-Beyân fi Tefsîri'l-Kur'ân,C.14. ss.5998.Mehmet Vehbi.

8-Kur'ân-ı Kerîm'in ve Hazreti Muğammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*'in ahlâkı ile ahlâklanmaya, çocuklarını ve aile efrâdını İslâm ahlâkı ile yetiştirmeye gayret sarf etmek.

Bunları yapmaya ve yaptırmaya çalışırken de, *-haddi aşmamam üzere-*,

a-El ile yaptırmaya çalışmak.

b-Dil ile yaptırmaya çalışmak.

c-Kalbi ile buğz ederek yaptırmaya çalışmak.

lâzımdır ki şu hdîs-i şerîf, bu gerçeği, açık bir şekilde ifade eder.

“Sizden her kim bir kötülüğü görürse onu eliyle değiştirsin, buna gücü yetmezse onu diliyle değiştirsin, buna da gücü yetmezse kalbiyle nefret etsin. Bu son durum, îmânın en zayıf derecesidir”.¹¹⁸

Böyle görevleri yaparken veyâ yaptırmaya çalışırken bir zorlama olarak değil, hakk ve bâtılın bütün özellikleri, ap-açık belli olup insanlara tebliğ edildikten sonra *-Dinde zorlama yoktur-* esâsı karşısında, kendi hür irâdesi ile İslâm Dîni'ni kabûl edip onun îcablarını yerine getirmekle yükümlü olan Müslüman'lar hakkında, bir zorlama olup olmadığını düşünmek bile tamamen yanlış bir davranış olur ki âyet-i kerîme'de, şöyle buyurulmuştur:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ج فَمَنْ يَكْفُرْ بِطَاغُوتٍ
وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى ق لَا انْفِصَامَ لَهَا ط وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ.

¹¹⁸ -Tirmizî, Fiten,1.

“Dinde zorlama yoktur. Hakîkat (şudur ki), îmân ve küfür, ap-açık meydana çıkmıştır, (gözler önüne serilmiştir). Artık kim şeytan’ı (tâgût’u -ve insanları Allâh’ın dîni’nden uzaklaştırmaya ve İslâm Dîni’ni bozup içinden çıkılmaz bir hâle getirmeye çalışan Deccâl’leri-) tanımayıb da Allâh’a îmân ederse o, muhakkak ki kopması (mümkün) olmayan en sağlam kulpa (Kur’ân’a ve İslâm’a) yapışmıştır. Allâh (her şey’i) hakkıyla işitici ve (her şey’i) kemâliyle bilicidir”.¹¹⁹

İslâm Dîni’nde akrabalık bağları **(Sıla-i rahim)**

وَأَتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ط

“Kendisi (nin adını öne sürmek sureti) ile birbirinize dileklerde bulunduğunuz Allâh’dan ve akrabalık -rahim sâhibesi kadınlar sebebi ile meydana gelen akrabalık- (bağlarını kırmak) dan korkun”.

¹¹⁹ - Bakara, 256.

Tâgût: Allâh’a karşı isyankâr olup kahr ile, cebr ile veyâ rızâ ile kutsallaştırılıp ma’bûd edinilen insan veyâ şeytan veyâ put gibi her hangi bir şey’dir. İnsanları her hangi bir şekilde, Allâh yolundan men’ eden kimselere veyâ İblîs’e de tâgût denir.

Deccâl: Dünyânın son zamanlarında hakkı bâtıla, iyiyi kötüye, doğruyu yanlış birbirine karıştıran, hiç durmadan fitne ve fesâdı körükleyen, bu suretle de içinde buldukları toplumların nizâm ve intizâmını bozan, gerçek olmayanı gerçek gibi gösteren hilekâr, yalancı, yaldızcı şerir insanlardır. Bunlar, dünyâ târihinin son zamanlarında çokça görülecektir ki Kıyâmet âlâmetlerindedir. Bunun için Hazreti Muhammed *aleyhi’s-selâm* bu husûsda şöyle buyurmuştur.

مَا بَيْنَ خَلْقِ آدَمَ إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ أَمْرٌ أَكْبَرُ مِنَ الدَّجَالِ.

“Âdem’in yaratıldığı zamandan beri, kıyâmete kadar, Deccâl’in şerrinden daha büyük bir fitne olmamıştır”.

Riyâzü’s-sâlihîn,C.3.ss.326.(1846 nolu h.ş.).

Âyet-i kerîme'sinde ifâde buyurulan akrabalık hakları, aile ve akrabalık hukûk ve münâsebetlerinin korunmasını ve bunların ihlâlinden korkmayı emr eden ap-açık bir ifâdedir ki burada Allâhü Teâlâ, erhâm'ı, (*rahim sâhibesi kadınlar sebebi ile meydana gelen akrabalık haklarını*), kendi ismine mukârin olarak zikretmiştir. Bunun için insanlar arasındaki akrabalık haklarını ihlâl etmek aslâ câiz olmadığı gibi, akrabâlar arasında mâlikiyet ve memlûkiyet de câiz olmaz. Çünkü böyle bir hal, akrabâlar arsında matlup olan hüsn-i muâşeret ve muhabbeti ihlâl eder.

Bu esâsa binâendir ki **Hanefî**'lere göre, akrabâ olan köle ve câriyeler âzâd olur, (*köle ve câriye olarak kullanılmaları câiz olmaz*). Bunun için Rasûlü'llâh *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*, bir hadîs-i şerîf'lerinde şöyle buyurmuştur:

"Sıla-i rahm'e ta'zîm ve riâyet etmek, rızkın bol olmasına ve ömrün bereketine sebebdir".

"Emânet ile sıla-i rahm, Sırat'a gönderilip Sırât'ın sağlı sollu iki yanına dururlar, (hâin ile emîn hakkında şâhidlik yaparlar)".

Bunun için bu hadîs-i şerîf'de ifâde buyurulan **Emânet** ile **Sıla-i rahm**, Sırât'ın, sağlı sollu iki yanına durarak **hâin** ile **emîn** arasında, sıla-i rahmi yerine getirenler ile getirmeyenler arasında, şâhidlik yapıp hakkı yerine getirenleri müdâfaa edecekler, bâtılı kabûl edip onunla uğraşanların da aleyhinde bulunacaklardır.

Bu bakımdan bunların hepsinde, yanî gerek Allâhü Teâlâ'nın haklarının korunmasında, gerekse akrabâ haklarının korunmasında, **"Muhabbetü'llâh'a: Allâh sevgisine"** ve **"Mehâfetü'llâh'a: Allâh korkusuna"** riâyet etmek esâsdır.

وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ ط إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ.

“Hısımlar, Allâh’ın kitabınca (Allâh’ın hükmünce) birbirine daha yakındırlar. Allâh her şey’i hakkıyla bilendir”.¹²⁰

Âyet-i kerime’sine göre de, akrabâların birbirine bağlanmalarına ve birbirlerine karşı nefreti gerektirecek hallerden sakınmalarına işâret edilmiştir. Bunun için Rasûlü’llâh *sallâ’llâhü aleyhi ve sellem*, “Ben sizi hidâyete da’vetim üzerine sizden ücret istemem. Ancak Ehl-i beyt’ime ve akrabalarımın muhabbetinizi isterim” diyerek Ehl-i beyt’inin ve kendi akrabâlarının haklarına riâyet edilmesini, ümmetlerinden istemiştir ki şu âyet-i kerime, bunun açık bir delilidir:

فَلَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ ط

“De ki: Ben bu (tebliğime) karşı akrabâlıkda, sevgiden başka (Ehl-i beytime ve akrabama muhabbetinizden başka) hiçbir mükâfât istemiyorum”.¹²¹

Bunun için Ümmet-i merhûme’nin sevgili peygamberi Hazreti Muhammed *sallâ’llâhü aleyhi ve sellem*’e muhabbeti vâcib olunca, O’nun Ehl-i beyti’ne ve akrabalarına muhabbetin de vâcib olacağında şübhe yoktur. Çünkü bir kimseye muhabbet; onun muhabbet ettiği akrabasına da muhabbeti icâb eder. Rasûlü’llâh *sallâ’llâhü aleyhi ve sellem*’in en yakın akrabâsı, Hazreti Ali, Hazreti Fâtıma,

¹²⁰ -Enfâl, 75.

Zevi’l-erhâm’ın mîras alması hakkı bu âyetle istidlâl edilmiştir.(Beyzâvî). Kur’ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm,C.1.ss.269. Hasan Basri Çantay.

¹²¹ -Şûrâ, 23.

Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin ile Ehl-i îmân'dan olan Hazreti Hamza ve Abbâs *radiya 'llâhü anhüm* gibi amcalarıdır.

“Bununla berâber Kurayş kabilesi olması da muhtemeldir. Çünkü Kurayş'in her bir kabilesine Rasûlü'llâh *aleyhi's-selâm*'ın akrabalığı olduğu halde onların bir kısmı O'nun peygamberliğini tekzîb ederek O'na ezâ etmekten de geri kalmamıştır. Bu duruma göre âyet-i kerîme'nin ma'nâsı şöyle olur”:

“Ey Kurayş kabilesi size Allâh'ın kelâmını tebliğ ettiğimden dolayı ben sizden bir ücret istemiyorum. Ancak sizinle aramızda olan akrabâlığa muhabbet ve o muhabbet sebebi ile bana ezânızı terk etmenizi isterim. Çünkü akrabâlığın îcâbı iyilik, şefkât ve merhamettir. Yoksa ezâ ve cefâ etmek değildir”.¹²²

Âyet-i kerîme'deki (القرى : Kurbâ) lâfzı, *-ibâdet ve kulluk ile Cenâb-ı Hakk'a takarrub etmek-* anlamına da gelir ki bu halde ma'nâ şöyle de olabilir: **“Ben sizden ücret istemem, ancak ibâdet ve kullukla Cenâb-ı Hakk'a takarrub etmeye muhabbet etmenizi isterim”.**¹²³

وَأْتِ دَا الْقُرَى حَقَّهُ وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَدِّرْ تَبْدِيرًا.

إِنَّ الْمُبَدِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ ط وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا.

“Hısıma, yoksula, yolda kalmışa hak (lar) ını ver. (Malını) isrâf ile saçıp savurma”.

“Çünkü saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabb'ine (karşı) çok nankördür, (insanlardan

¹²² -Ahkâm-ı Kur'âniyye,ss.194. Konya'lı Mehmed Vehbi.

¹²³ -Hulâsatü'l-Beyân fî Tefsîri'l-Kur'ân,C.13,ss.5139. Mehmed Vehbi.

aldatabildiğini küfrân-ı ni'mete sevk eder ve iğfâl edebildiği kimselere kardeş olur)".¹²⁴

Buraya kadar anlatılan hususlardan anlaşıldığına göre, **Sıla-i rahm:** Akrabâlık haklarına riâyet etmek ve onlarla ilgiyi kesmemek, her Müslüma'nın üzerine **farz** olup mutlaka yerine getirilmesi gereken dînî vecîbelerdendir. Çünkü sıla-i rahm, dünyâda rızkın ve ömrün bereketine, âfiyetine, akrabâ arasında güzel bir imtizâc ile birbirleri ile yardımlaşmaya ve istifadeye sebep olduğundan sıla-i rahm'in terk edilmesi, dünyevî ve uhrevî bir takım zararların kazanılmasına sebep olur. Bunun için hiç olmazsa her imkân dâhilinde selâmlaşarak veyâ selâm göndererek bu bağı kesmemek, her birerlerine lâıyk olduğu mertebede iltifat etmek ve bu suretle de akraba haklarını yerine getirmeye çalışmak, iyi bir müslüman'ın en önemli görevlerinden biridir.

“Sıla-i rahmi terk edenlerin rızkı dar ve ömrünün bereketi az olacağı ve hukuk-ı karâbete riâyet edemediğinden âhirette mes'ul olacağına dâir bir çok şer'î deliller mevcuttur ve bi'l-hâssa Kur'ân'da sılaya riâyet etmeyenleri tehdîd hakkında bir çok âyet-i celîle vardır”.¹²⁵

Fâsık kimseler ise, Allâhü Teâlâ'ya kesin söz verdikleri halde, O'nunla yapmış oldukları ahdi bozarak emr-i ilâhî'ye karşı gelirler ve Allâhü Teâlâ'nın sıla olunmasını ve ona riâyet edilmesini emrettiği sıla-i rahmi terk edip yer yüzünü ifsâd ederler ki şu âyet-i kerîme, bunun açık bir delilidir.

¹²⁴ -İsrâ', 26-27.

¹²⁵ -Ahkâm-ı Kur'âniyye, ss.195. Konya'lı Mehmed Vehbi.

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ^ص وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ^ط أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ.

“Onlar (o fâsıklar) ki, Allâh'ın, (kendi kitablarında Hazreti Muhammed'e î mân etmeleri hakkındaki) **ahdini** (ve emrini) **-kesin söz verdikden sonra- bozarlar. Allâh'ın birleştirilmesini emrettiği şey'i** (hısımlık râbitalarını, toplum birliğini, peygambere î mânda birleşmeyi) **keserler ve yeryüzünde bozunculuk yaparlar. İşte bunlar, hüsrana (maddî ve ma'nevî en büyük zarara) uğrayanların ta kendileridir**”.¹²⁶

İslâm Dîni'nde din kardeşliği

Müslüman'lar, kan akrabâlığı ile ve sihriyyet akrabâlığı ile birbirlerinin akrabâsı ve yakını olduğu gibi, aşağıdaki âyet-i kerîme'de belirtildiği gibi, dinde de birbirinin kardeşi, akrabâsı ve yakını olup bir ana, bir babadan doğmuş kardeş gibidirler. Bu kardeşlik, mü'minlerin kendi aralarında olup kâfir ile mü'min arasında değildir. Kâfir ile mü'min nesebde kardeş olsalar bile aralarında islâmî bir kardeşlik olmadığından verâset de câiz olmaz. Bunun için de mü'min kâfire, kâfir de mü'mine vâris olamaz. Aynı şekilde bir Mü'min bir kâfire vatandaş derse de kardeş diyemez.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ.

“Mü'min'ler, şübhe yok ki (dinde) kardeşirler. O halde **iki kardeşinizin arasını (bulub) barışdırın. Allâh'dan korkun. Tâki esirgenesiniz**”.

¹²⁶ -Bakara, 27.

Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*'in kendisi de Mü'min'lerin dinde ma'nevî babası olduğu gibi O'nun hanımları da, Mü'min'lerin anneleridir ki şu âyet-i kerîme, bunun açık bir delilidir:

النَّبِيِّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولُو الْأَرْحَامِ
بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ

“Peygamber, mü'minlere öz nefislerinden evlâdır. Zevceleri de (mü'minlerin) analarıdır. Akrabâ da, Allâh'ın kitâbında, birbirine diğer mü'minlerden ve Muhâcîr'lerden daha yakındırlar”.¹²⁷

Aynı konuya işâretle, İbn-i Mes'ûd *radiye'llâhü anh*'ın rivâyet ettiği şâzz bir kırâetde de, şöyle buyurulmuştur:

وَهُوَ أَبٌ لَهُمْ.

“O (peygamber) onların (Mü'min'lerin) babasıdır”.

Kezâ, bir hadîs-i şerîf'de de şöyle buyurulmuştur:

“Her peygamber, ümmetinin ma'nevî babasıdır. Bundan dolayıdır ki Mü'min'ler de birbiri ile din kardeşi olmuşlardır”.

Bu âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf'de ifâde buyurulduğu üzere, Rasûlü'llâh *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*, kendi ümmetinin dinde ma'nevî babasıdır. Bunun için,

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ.

“Allâhümme salli alâ Muhammed'in ve alâ âl-i Muhammed”.¹²⁸

¹²⁷ -Ahzâb, 6.

¹²⁸ -Meâli: “Yâ Rabb, Hazreti Muhammed'e ve O'nun âl ve etbâna rahmet eyle”.

diye O'na salât ettiğimiz zaman, hem kendisi, hem Ehl-i beyt'i, hem Ashâb-ı kirâm'ı, hem de kıyâmete kadar gelip geçecek tüm ümmetlerine salât etmiş (*duâda bulunmuş*) oluruz. Çünkü, bu husûsu ifâde eden âyet-i kerîme'de şöyle buyurulmuştur:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ط يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا.

“Şübhesiz ki Allâh ve melekleri, Peygamber'e çok salât (ve tekrîm) ederler. Ey îmân edenler, siz de O'na salât edin ve tam bir teslîmiyetle de selâm verin”.¹²⁹

Bu âyet-i kerîmesinin hükmüne göre de, sevgili peygamberimiz Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*'e -zaman ve mahal ile sınırlı olmayarak- icmâlen (*kısa olarak*) salât etmek (*salevât getirmek*), her Müslüman'ının üzerine **farz**'dır

Aynı zamanda,

خَلَقْتُمْ مِنْ نُورٍ وَجْهِي وَخَلَقْتُ مِنْ نُورِكَ كُلَّ الْأَشْيَاءِ

“Seni kendi veçhimin (*zâtımın*) nûrundan), diğer şeyleri de senin nûrundan yarattım”.¹³⁰

hadis-i kudsi'sinde bildirildiğine göre de, Allâhü Teâlâ, sevgili Rasûlü Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*'in mübârek Rûh-i şerîf'lerini (*nûrunu*) yarattığı zaman, ismini “**Muhammed**” koyarak O'na “**Habîbim**” demiş ve

¹²⁹ -Ahzâb, 56.

Salât: Allâhü Teâlâ'dan olursa **rahmet** ma'nâsına, meleklerden olursa **istiğfâr** ma'nâsına, mü'minlerden olursa **hayır duâ** ma'nâsınadır.

¹³⁰ -Îmân Ahmed, Müsned IV-127; Hâkim, Müstedrek II-600/4175;

İbni Hibban, El İhsân XIV-312/6404; Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ I-265/827.

ismini kendi ismi ile berâber yazıp **Tevhîd**'in aslı, esâsı ve kaynağı olan,

“(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ) : **Lâ ilâhe illâ'llâh,**

Muhammedü'r-Rasûlü'llâh : Allâh'dan başka hiç bir ilâh, -hiç bir tanrı, hiç bir ma'bûd- yoktur, ancak O vardır; Muhammed -aleyhi's-selâm- Allâh'ın (kulu ve) Rasûlü'dür”.

Kelime-i Tevhîd'ini, Levh-ı mahfûz'a yazmış, yarattığı her mahlûku bu esâsa göre inanıp yaşamakla, (*kendisini tesbîh ve tenzih etmekle*) görevlendirerek bu esâsın gereklerini yerine getiririp kulluk yapmaları ile sorumlu tutmuşdur ki îmân'ın ve İslâm'ın aslı ve esâsı bu olduğu gibi, temeli de budur.

Bunun için tüm Müslüman'lar, hem ruhlar âleminde, hem de dünyâ âleminde birbirlerinin kardeşi olup Hazret-i Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*'in kendi Ehl-i beyt-i gibi aile efradından olduğundan O'na salât ederken yalnız

(**Allâhümme salli alâ Mehammed: Yâ**

Rabb, Muhammed'e rahmet eyle) dersek, böyle bir salât etmemiz yarım olup yanlış olur. Onun için O'na salât ederken

dâima (**Allâhümme salli alâ**

Muhammedin ve alâ âl-i Muhammed: Yâ Rabb, Hazreti

Muhammed'e ve O'nun âl ve etbâına rahmet eyle) diye salât ederiz. Bu suretle de hem Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü*

aleyhi ve sellem'in kendi Âl ve Ashâb'ına, hem de O'nun

peygamberliğini kabûl edip da'vetine icâbet eden ve kıyamete

kadar gelip geçerek ihsân ile O'nun Âl ve Ashâb'ına tâbi'

olan, tüm ümmetlerine duâ etmiş oluruz.

Ana, baba ve kardeşlik bakımından
Hazreti Muhammed aleyhi's-selâm'ın nesebi

Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*, **kendi nesebi** hakkında şöyle buyurmuştur:

*"Ben, -devirden devire, aileden aileye intikâl eden, bu sûretle de seçilip ayırd edilen- Âdem oğullarının en temizinden nakl olundum. Nihâyet şu içinde bulunduğum **Hâşimî** topluluğundan neş'et etdim".*

*"Allâh, **İbrâhîm** oğullarından İsmâîl'i, **İsmâîl** oğullarından Benî Kinâne'yi, **Kinâne** oğullarından Kurayş'i, **Kurayş**'den de Benî Hâşim'i, **Benî Hâşim**'den de beni seçmiştir".*

*"Allâh beni, dâimâ helâl babaların sulbünden pâkize anaların rahmine nakl ederek, nihâyet babamla anamdan izhâr buyurmuştur ve -Âdem ile **Havvâ**'dan, **Abdu'llâh** ile **Âmine**'ye kadar olan- ebeveynim, kat'iyyen nikâhsız bir birliğe uğramamıştır".*

"Her peygamber, ümmetinin ma'nevî babasıdır. Bundan dolayıdır ki Mü'min'ler de birbiri ile din kardeşi olmuşlardır".

İbn-i Mes'ûd *radiye'llâhü anh*'ın rivâyet ettiği şâzz bir kırâet'de de, “ **وَهُوَ أَبُّ لَهُمْ : O** (peygamber), **onların** (Mü'min'lerin) **babasıdır**” buyurulmuştur.

İslâm Dîni'nde **akrabâ ve kardeşlik ilişkileri**

وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ
بِالْجُنُبِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ ۗ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ
مُخْتَلًا فَاخْوَرًا. ۗ

“Allâh’a ibâdet edin. O’na hiçbir şey’i eş (ortak) tutmayın. Anaya, babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolda kalmışa, sağ ellerinizin mâlik olduğu kimselere (köle ve cariyelerinize) iyilik edin. Allâh kendini beğenen ve dâimâ böbürlenmiş kimseleri sevmez”.¹³¹

Âyet-i kerîme’inde ve benzeri bir çok âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf’lerde ifâde buyurulduğu gibi, İslâm Dîni’nde akrabâ ve kardeşlik ilişkileri, bir çok yönleri ile en ince noktalarına varıncaya kadar anlatılmıştır ki bunlardan ba’zılarının başlıkları şöyledir:

Akrabâlar ile olan ilgiyi hiçbir şekilde kesmemek.

Akrabâlara ziyâreti ihmâl etmemek.

Akrabâlar ile olan bağlar (*sıla-i rahm*), kıyâmetde sırat’ın iki yanında olacaktır.

Akrabâlık bağları, insanı Cennet’e götüren amellerdendir.

Akrabâ bağlarını koparanlar, Cennet’e giremez.

¹³¹ -Nisâ’, 36.

Akrabâ haklarına riâyat etmek, rahmete vesîle olur.

Akrabâlara olan iyiliklerin sevâbı fazla olur.

Akrabâyaya iyilik yapmak, Mü'min'in şîârındandır.

Akrabâyaya verilen sadakaların sevâbı, daha fazladır.

Zekât ve sadakalarda akrabalara öncelik tanımak, Allâh'ın emridir.

Akrabâ haklarına riâyat etmek, rızkı çoğaltır, ömrü uzatır.

Akrabânın hakları ise, sıla-i rahim, muhabbet, hüsn-i muâşeret, ma'rûf veçhile ülfet, kudreti nisbetinde muhtaç olanların nafakalarını vermek ve her birerlerine lâyık olduğu mertebede iltifat etmektir. Bununla berâber,

وَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا. إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ ط وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا.

“Hısıma, yoksula, yolda kalmışa, hak (lar) ını ver. (Malını) isrâf ile saçıp savurma”.

“Çünkü saçıp savuranlar, şeytanların kardeşleri olmuşlardır. Şeytan ise, Rabb'ine (karşı) çok nankördür”.¹³²

âyet-i kerîme'lerinde ifâde buyurulan **isrâf**, malını mahallinin gayrine ve lâyık olmayan yerlere ve mahalline de gereğinden fazla sarf etmek demektir ki Allâhü Teâlâ, müsriflerin isrâfları sebebi ile şeytana arkadaş olduklarını beyân ederek müsrifleri şiddetle zemmetmişdir. Çünkü isrâf, insanları bir takım tehlikelere düşüren ahlâk-ı zemîme'nin en başta gelenlerindedir. Rasûlü'llâh *aleyhi's-selâm*'ın, yer

¹³² -İsrâ', 26-27.

yüzünde sudan daha bol bir şey' olmadığı halde, abdest suyunda isrâfda bulunmayı men etmesi de, isrâfın zemmine en güzel bir delâldir. Bunun için akrabaya, yoksula ve yolda kalmışa haklarını verirken veyâ başka yerlerde bir hizmetde bulunurken de isrâfda bulunmamaya dikkât etmek lâzımdırç

İslâm Dîni'nde aile teşkîli

İslâm Dîni'nde aile teşkîli, nikâh denilen bir evlenme muâmelesi (*evlenme akdi*) ile meydana gelir. Böyle bir akid, nikâh meclisindeki gerekli şâhidlerin huzurunda **îcâb** ve **kabûl** ile meydana gelir ki böyle bir muâmele ile toplumların nüvesini teşkil eden bir aile yuvası kurulmuş olur.

Böyle meşrû' bir şekilde bir yuva kurmanın en başında, nişanlanma ve nikâh ile ilgili konular gelir ki bunlar, özet olarak, **Münâkehât** (*Nikâh akdi mes'elelerine âit hükümler*) kitapçığımızda anlatılmışdır. Oraya bakılması tavsiye olunur.¹³³

Bir ailede mutlu olmanın şartı

İslâm Dîni esâslarını gözeterek kurulmuş olan mutlu bir yuvanın ana ve babaları, akraba bağlarının korunmasını, komşu haklarına riâyet edilmesini, onlara eliyle, diliyle ezâ verecek davranışlardan sakınılmasını, kendi nefislerinde tatbik ederek çocuklarına öğreten ana ve babalardır. Bunun için

¹³³ -**Münâkehât** (Nikâh akdi mes'elelerine âit hükümler).**Yazan:** Ömer Nasûhi Bilmen. **Özet olarak sâdeleştiren,** A.Celâleddin Karakılıç.

Rasûlü'llâh *aleyhi's-selâm*, bu konuya işâretle, şöyle buyurmuştur:

“Neseblerinizi, soylarınızı bilip öğrenin; hısımlarınızı arayıp sorun; akrabânızı aramayacak olursanız, onlar her ne kadar yakınınızda olsalar bile, onlarla hiç yakınlığınız yok demektir. Onları arayıp sorduğunuz zaman, uzakta bile olsalar, uzaklık kalmaz. Teyzeler ana makamındadır”.

“Komşuları şerrinden emîn olmayanlar, hakîkî mü'min değildir”.

“Büyüklerine hürmet, küçüklerine şefkât göstermeyen bizden değildir”.

“Ana ve babaya itâat, Allâh'a itâatdır; onlara karşı gelmek Allâh'a karşı gelmektir”

“Allâh'ın rızâsı, ana ve babayı kendisinden memnûn ve râzı etmekle kazanılır”.

“Cennet, anaların ayakları altındadır”.

“Allâh'ın en sevdiği amel, vaktinde kılınan namaz ile anaya, babaya yapılan iyiliktir”.

“Hiç şübhe yok ki: Üç kişinin duâsı kabûl olur: Babanın çucuklarına duâsı, misâfirin duâsı, mazlûmun duâsı”.

“Mü'min'lerin îmânca en kâmil olanları ahlâkı güzel ve ailesine nezâketle muâmele edenlerdir. Sizin hayrınız, karısına hayırlı olandır. Ben aileme karşı sizin en hayırlınızım”.

“Kadınlara kerîm olanlardan başkası ikrâm etmez; onlara ihânet ve hürmetsizlik edenler de ancak leîm ya'nî kötü adamlardır”.

“Kıyâmet günü kadın evvelâ namazından, sonra da kocasına itâat edip etmediğinden sorulacaktır”.

Bunun için namazını kılan, orucunu tutan, nefsinin haramdan saklayan, kocasına itâat eden kadının gideceği yer, doğruca Cennet'dir. Çünkü mutlu bir aile yuvasının temelini teşkil eden karı ile koca, birbirinin tamamlayıcısı olduğundan ölüncüye kadar, birbirinin kendi elbisesi gibi hayat yoldaşı ve sır arkadaşıdır.

Böyle bir yuvanın temelini teşkil eden ana ve babanın, dünyaya gelmelerine sebep olacakları çocuklarını en iyi bir şekilde yetiştirmeleri, tahsil ve terbiyelerine son derece dikkat etmeleri, içinde yaşacakları toplumlara hayırlı birer insan olarak yetiştirmeleri, dünyevî ve uhrevî felâketlere sebep olacak kötü ahlâk ve hallerden uzak kalmalarının eğitim ve öğretimini vermeleri, en mühim görevlerindedir. Bunun için hadîs-i şerîf de şöyle buyurulmuştur:

“Çocuklarınıza iyi bakınız. Onları güzel terbiye ediniz”

يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَبَشِّرُوا وَلَا تُنْفِرُوا.

“Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız. Müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz (ürkütmeyiniz)”.¹³⁴

Bunun için mutlu bir ailede dünyevî ve uhrevî mutluluğun tek yolu ve tek çâresi, bir taraftan **Muhabbetü'llâh**'ı (Allâh sevgisini ve rızâsını) kazanma ümîdi ile, diğer taraftan da bu **Muhabbetü'llâh**'ı (bu sevgi ve rızâyı) kaybetme korkusu **Haşyetü'llâh** (Allâh korkusu) ile mümkündür ki şu âyet-i kerîme, bunun en açık ve güzel bir delilidir:

¹³⁴ -Sahîhu'l-Buhârî, Cüz 1, Kitâbü'l-İlmi, ss.27. ve 71. Tecdîd, C.1. ss.77. Ahmed Naim.

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ
الْقُلُوبُ ط .

“(Allâhü Teâlâ'nın insanları imtihân etmek için, emretmiş olduğu sınırları şeksiz şübhesiz kabûl edip) **îmân edenler, Allâh'ın zikri ile gönülleri** (vicdanları) **huzûr ve sükûna kavuşan** (mutlu insanlar) **dır. Haberiniz olsun ki kalbler, ancak zikru'llâh ile** (Allâh'ın emir ve nehiyelerine uyup onları yerine getirmekle) **oturaklaşır**, (sükûna kavuşup mutlu olur)”.¹³⁵

Bunun için bir taraftan **Muhabbetü'llâh**'ı (Allâh sevgisini ve Allâh rızâsını) kazanma ümîdi ile, diğer taraftan da bu **Muhabbetü'llâh**'ı (bu sevgi ve rızâyı) kaybetme korkusu ile İslâm esâslarına göre yaşamak isteyen bir insan, Dünyâda ve âhirette en mutlu bir insandır. Bunun için merhûm ve mağfur Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, bu konuya işâretle şöyle der:

“Her derde şifâ' olan Kur'ân âyetlerini okumaktan maksad, efsunculuk yapmak veyâ sabâhîden, seğâhdan makam çatlatmak değil, elini başına koyarak düşünmek ve “Ma'rifetü'llâh ile: Allâh'ı bilme ve O'na îmân edip O'na inanma duygusu ile” bezenip Haşyetü'llâh ile (ya'nî Allâh korkusu ile) dolarak yarın için hazırlanmaktadır”.¹³⁶

Bu esâsa binâendir ki bir kimsede **Mehâfetü'llâh** (Allâh korkusu) yoksa, diğer bir ifade ile **Haşyetü'llâh** (Allâh korkusu) yoksa, o kimse taşdan daha katı kalbli bir kimse

¹³⁵ -Ra'd, 28.

¹³⁶ -Hak Dîni Kur'ân Dili Türkçe Tefsir,C.7.ss.4884. Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır.

olduğundan insanların en şerlilerinden olup **yaratılanların en kötüsüdür**. Çünkü âyet-i kerîme'de şöyle buyurulmuştur:

ثُمَّ قَسَتْ فُلُوبِكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ.

“Sonra, bunun arkasından yine kalbleriniz katılaştı. Şimdi o, taş gibi yâhud daha katı. Çünkü taşın öylesi vardır ki ondan ırmaklar kaynar, öylesi vardır ki yarılp ondan su fışkırır, öylesi vardır ki Allâh korkusu ile yukarıdan aşağı düşer (yuvarlanır). Allâh, ne yaparsanız hiç birinden gâfil değildir”.¹³⁷

لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْنَاهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ط
وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ.

“Eğer biz (hakikatleri ve hükümleri içeren) **bu Kur’ân’ı, bir dağ başına indirseydik muhakkak ki onu (o dağı) Allâh korkusundan baş eğmiş (itâat etmiş), parça parça olmuş görürdün.** (O kaskatı dağa, -insanlara verildiği gibi, akıl ve şuur kabiliyeti ile birlikte emânet duygusu verilmiş olsaydı- o derece müteessir olur, Allâh’ın emir ve nehiyleri karşısında saygı ile baş eğerek çatlayıncaya kadar itâat ve inkıyâd edip secdelere kapanırdı). **İşte bu misâller (yok mu?) biz onları, insanlar düşünsünler** (de önlerine sonlarına baksınlar, Allâh’ın azamet ve kudretini anlasınlar da yarın için ona

¹³⁷ -Bakara, 74.

göre hazırlanıp korunsunlar) **diye îrâd ediyoruz** (söylüyoruz)".¹³⁸

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ط أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ. ط

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لا أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ. ط
جَزَاءُ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ط رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ط ذَلِكَ لِمَنْ حَشِيَ رَبَّهُ.

“Hakikat (şudur ki), kitâblılardan olsun, müşriklerden olsun küfr edenler, cehennem ateşindedirler. Onlar, onun içinde ebedî kalıcıdır. Yaratılanların en kötüsü de onların ta kendileridir”.

“Îmân edib de güzel güzel amel (ve hareket) de bulunanlar (a gelince): Hiç şübhe yok ki bunlar da yaratılanların en hayırlısıdır”.

“Onların Rabb’leri nezdindeki mükâfatı altlarında ırmaklar akmakta olan Adn cennetleridir. Hepsi de içlerinde ebedî, dâimî kalıcıdır. Allâh bunlardan hoşnûd olmuştur. Bunlar da O’ndan hoşnûd olmuşlardır. İşte bu (seâdet), Rabb’inden korkan (lar) a (günahlardan kaçınanlara) mahsûdur”.¹³⁹

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ط وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ.
فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَطِيعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِنَفْسِكُمْ ط وَمَنْ
يُوقِ شَحْحَ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ.

¹³⁸ -Haşr 21

¹³⁹ -Beyyine, 6-7-8.

“Mallarınız, evlâtlarınız her halde sizin için bir fitne (bir imtihan) dır. Allâh ise, büyük mükâfât O'nun nezdindedir”.

“O halde ne kadar gücünüz yetiyorsa o kadar Allâh'dan korkun. (Öğütleri) dinleyin. İtâat edin. (Mallarınızdan Allâh yolunda), kendinizin hayrı olarak, harcayın. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar muradlarına erenlerin ta kendileridir”.¹⁴⁰

Bunun için,

Aldanma dünyânın ni'metine
Ne kadar süslü olsa da,
Kazanmaya bak rızâu'llâh'ı
Ne kadar müşkil olsa da.

Zirâ,

***“Sanma ey hâce kim
Senden zer-u sîm isterler,
Yevme lâ yenfeu'da
Kalb-i selîm isterler”.***¹⁴¹

denilmiştir.

¹⁴⁰ -Teğâbün 15-16

¹⁴¹ -Hâce: Hoca.

Zer : Altın.

Sîm : Gümüş.

Yevme lâ yenfeu: Kendi amelinden başka hiçbir şey'in ve hiçbir kimsenin fayda vermeyeceği kıyâmet günü, mahşerdeki hısâb günü.

Kalb-i selîm: Her türlü küfür, şirk ve isyan hallerinden uzak olarak Allâhü Teâlâ'ya yönelip teslim olmuş temiz kalb. Böyle bir kalbde Allâh sevgisinden ve Allâh korkusundan başka hiçbir şey' yer etmez.

Nikâhdan maksat
tenâsül (neslin devâmı) dır

نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ ص فَاتُوا حَرْثَكُمْ أَنِّي شِئْتُمْ وَقَدِّمُوا لِنَفْسِكُمْ ط
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلِمُوا أَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ ط وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

“Kadınlarımız sizin (evlât yetişdiren) tarlanızdır. O halde tarlanıza, dilediğiniz gibi, gelin. Kendiniz için önden (Bi’smi’llâh deyip iyi ameller) gönderin (hayırlı evladlar yetiştirin). Bir de Allâh’dan korkun ve bilin ki her halde siz O’na kavuşacaksınız. İmân edenlere müjdele”.¹⁴²

Bunun için nikâhdan maksat, kazây-ı şehvet değil, belki kazây-ı şehvetden maksat, çocuk sâhibi olmaktır. Bu güzel neticeyi elde etmek için de Allâhü Teâlâ, zevc ile zevcenin bir cinsten olmasını, bu suretle de aralarında güzel bir muhabbetin meydana gelmesininin hikmetini anlatmak maksâdıyla şöyle buyurmaktadır:

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ
بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ط إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ.

“Size, nefislerinizden, kendilerine ısınasınız diye, zevceler yaratmış olması, aranızda bir sevgi ve esirgeme yapması (şefkât ve merhamet yaratması) da O’nun âyetlerindedir. Şüphe yok ki bunda fikrini iyi i’âl edecek bir toplum için elbette ibretler vardır”.¹⁴³

¹⁴² -Bakara, 223.

¹⁴³ -Rûm, 21.

Zevce ile zevce
karşılıklı birer hakk sâhibidirler

وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ص وَاللرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ط وَاللَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ.

“Erkeklerin meşru sûretde kadınlar üzerindeki (hakları) gibi kadınların da onlar üzerinde (hakları) vardır. (Yalnız) erkekler, onlar üzerinde (daha üstün) bir dereceye mâlikdirler. Allâh Azîz (mutlak gâlib), Hakîm (gerçek hüküm ve hikmet sâhibi) dir”.¹⁴⁴

Bu âyet-i kerîme’de de belirtildiği gibi, İslâm Dîni’nde, “Erkek=Kadın” gibi bir eşitlik felsefesi yoktur. Bunun yerine “Erkek+Kadın” birbirinin tamalayıcısı olarak dünyevî ve uhrevî mutluluğun esâsı olan bir aile teşkili vardır. Bunun için yaratılış bakımından kadınları erkeklere müsâvî kılmak mümkün değildir. Çünkü erkekler, yaratılışda, akıl ve dirâyetde, ilâhî farzları yerine getirme konusunda ve bir takım müşkil işlere göğüs germede, meşakkat ve mihnete tahammül etmede, kadınlar üzerine meziyet ve rüçhanları meydanda olan bir hakikattir ki bunun inkârı mümkün değildir.

İslâmî esâslara göre değil de, insan ve cin şeytanlarının telkinlerine uyararak erkek ve kadın eşitliğini kabul edenlerin inanç ve çalışmaları, hiçbir şekilde Allâhü Teâlâ’nın emir ve nehiyelerine uygun olmadığından neticesi hüsrandan başka bir şey’ değildir. Bunun için de mutlu bir yuva sâhibi olmaları her zaman mümkün olmaz; en ufak bir sarsıntıda yıkılıp gider.

¹⁴⁴ -Bakara, 228.

Erkeklerin kadınlar üzerine fazîleti

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا
أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ ط فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ
اللَّهُ ط

“Erkekler kadınlar üzerine hâkimdirler, (ailenin reysidirler). Çünkü Allâh onlardan kimini (erkekleri) kiminden (kadınlardan) üstün kılmıştır, (birisinde olan bir vasfı diğerinde yoktur, bunun için birbirine muhtaçtır)”.

“Bir de (erkekler onları) mallarından infâk etmektedirler, (mehir ve nafaka gibi şey’ler ile)”.

“İyi kadınlar, itâatli olanlardır. Allâh kendi (hak) larını (Kurân-ı Kerîm’de) nasıl korudu ise onlar da öylece göze görünmeyi, (mal, nâmûs, ev sırrı, kocasının ve kendisinin şeref, iffet ve nâmûsu gibi şey’leri) koruyandırlar”¹⁴⁵

Bunun için sâliha kadınlar zevcelerine itâat ederler ve Allâhü Teâlâ’nın koruması ile zevcinin bulunmadığı yerlerde nâmûsunu muhâfaza ederler.

“Erkekler, akılları müstakîm, mizaçları mu’tedil, tedbirleri hasen, amelde kuvvet sâhibi olmak gibi özellikleri ile kadınlar üzerine hâkim kılınmışlardır. Bunun için nübüvvet, imâmet-i kübrâ, umûr-i âmmeye velâyet, şeâir-i islâmiyyeyi lâıyıkı ile ikâme, küffâr üzerine gazâ, Cum’a ve Bayram namazlarının vâcib olması gibi hususlar, erkeklere mahsus olduğundan erkeklerin kadınlar üzerine fazîleti olduğu gibi, erkekler

¹⁴⁵ -Nisâ’, 34.

kadınlara mehir vermek, nafakasını, kisvesini, meskenini ve diğer meşru ihtiyaçlarını te'min etmek mecbûriyetleri olduğundan fazîlet ve meziyetleri vardır. Buna karşılık olarak da kadınların kocalarına karşı olan itâatleri de vâcibdir ki bir kadının zevcine itâat etmesi, Allâh'ın emrine itâat etmek demek olduğunda kadınların bu itâati bir ibâdet olup dünyâda kocasının rızâsını kazandığı gibi âhiretde de ecir ve sevâbı çok olur”¹⁴⁶.

Bu esâslara binâen bir hadîs-i şerîf’de şöyle buyurulmuştur:

لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ.

“*Mukadderâtını bir kadının eline veren bir millet felâh bulmaz*”¹⁴⁷.

Bu Hadîs-i şerîf’in şerhinde, merhûm Prof. Kâmil Miras şöyle demektedir:

“*Mukadderâtını bir kadının eline veren millet felâh bulmaz*” vecizesi ile Rasûlü Ekrem İslâm’ın âmme hukûkunun en mühim bir kâidesini koymuştur. Bu kâideye göre, İslâm hukûkunda âmme velâyeti denilen devlet teşkilâtı riyâseti ancak erkek bir vatandaş tarafından temsil olunur. Çünkü kadının fıtratı, bir çok cihetlerden bu çok ağır vezîfeyi deruhde etmeğe müsâid değildir. Bunun için İslâm hukûkunda kadının bey' ve şîrâ', şehâdet, şirket, vesâyet, verâset, vekâlet, hibe gibi her türlü medenî akid ve tasarrufâtı, sâir milletlerin hukûkuna nisbetle en geniş mikyasda mu'teber ve ticârî sâhadaki sa'y-i

¹⁴⁶ -Ahkâm-ı Kur'âniyye,ss.132. Konyalı Mehmed Vehbi.

¹⁴⁷ -Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi,C.10.ss.449. Kâmil Miras.

Et-Tâcû'l-Câmiu li'l-Usul fi Ehâdisi'r-Rasûl s.a.v.C.5.ss.317. Eş-Şeyh Mansûr Ali Nâsîf. (*Buhârî rivâyeti*).

ameli meşrû olduğu halde devlet riyâsetine intihâb olunabilmesi husûsunda, kadın için bir hak kabûl edilmemiştir".¹⁴⁸

Başka bir hadîs-i şerîf'de de, kadınların kendilerine uygun olmayan görevleri hakkında şöyle buyurulmuştur:

إِذَا كَانَ أَمْرًاؤُكُمْ خَيْرًا لَّكُمْ وَأَعْيَاؤُكُمْ سَمَحَاءُكُمْ وَأُمُورُكُمْ شُورَى بَيْنِكُمْ
فَظَهَرُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَّكُمْ مِنْ بَطْنِهَا (فالحيوة خير لكم من الممات).
وَإِذَا كَانَ أَمْرًاؤُكُمْ شَرًّا لَّكُمْ وَأَعْيَاؤُكُمْ بَخْلَاءُكُمْ وَأُمُورُكُمْ إِلَى نِسَائِكُمْ
فَبَطْنُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَّكُمْ مِنْ ظَهْرِهَا.

"Sizin iyilik sever kimseleriniz sizin âmirleriniz olduğu; eli açık cömert kimseleriniz sizin zenginleriniz olduğu; aranızdaki işlerinizi **meşveret** ile yaptığınız zaman, sizin için yerin üstü yerin altından (karnından) daha hayırlıdır. (Ya'nî yaşamak ölmekten daha hayırlıdır)".

"Sizin şerîr kimseleriniz sizin âmirleriniz olduğu; bahil ve cimri kimseleriniz sizin zenginleriniz olduğu; **işlerinizi kadınlara yaptırmaya başladığınız zaman**, sizin için yerin altı (karnı) yerin üstünden daha hayırlıdır. (Ya'nî ölmek yaşamaktan daha hayırlıdır)".¹⁴⁹

Bunun için kadınların kendi yaratılışlarına âit haklarını titizlikle korumaya ve haklarını Kur'ân-ı Kerîm'in ve Hadîs-i şerîf'lerin ta'lîm buyurduğu esâslar dâhilinde yerine getirmeye çalışalım. Her bir kadının bir analık vasfı taşıdığını da hiçbir zaman unutmayalım.

¹⁴⁸ -Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi,C.10.ss.450. Kâmil Miras.

¹⁴⁹ -Et-Tâcü'l-Câmiu li'l-Uşûl fî Ehâdîsi'r-Rasûl,s.a.v. C.5.ss.344-345.

Eş-Şeyh Mansûr Ali Nâsîf.

Geçici çıkarlarımız için, şehvî arzularımız için, onları sû-i isti'mâl etmeyelim. Şahsî arzularımız ve yanlış inaçlarımız uğruna onları hayâsızca teşhir etmeyelim. Müslüman bir Türk olduğumuzu bilelim, aslimızı ve neslimizi bozmayalım. Çünkü Cenâb-ı Hakk, Kur'ân-ı Kerîm'inde şöyle buyurmaktadır:

لَهُ مُعَقَّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُعَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُعَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ.

“Onun (her insanın) önünde, arkasında kendisini Allâh'ın emriyle gözetleyecek ta'kibci (melek) ler vardır. Bir toplum, özlerindeki (güzel hal ve ahlâk) ı değiştirip bozuncaya kadar Allâh şübhesiz ki onun (hâlini) değiştirip bozamaz. Allâh bir toplumun fenâlığını (azâbını) diledi mi artık onun reddine hiçbir (çâre) yoktur. Onlar için Allâh'dan başka bir velî de yoktur”.¹⁵⁰

Bunun için her bir kadının her birerlerimizin anası, halası, teyzesi, kızı, gelini, torunu, akrabâsı veyâ komşusu olduğunu; bunlardan hiç biri değilse bile dinde veyâ insanlıkta kardeşlerimiz bulunduğunu unutmayalım.

Erkeklerin erkekliğini, kadınların da kadınlıklarını bilmesinden daha iyi bir vasıf olmadığını da hiçbir zaman hatırımızdan çıkarmayalım.

Yabancılara ve gayr-i müslimlere haklarını verelim, onlara gerekli saygıyı gösterelim. Fakat dînen, örf ve âdetlerimizle ters düşüp hoş görülmeyen şey'lerde onlara uymayalım. Kadınlarımızı, birkaç liralık dünyâ menfaati için onların

¹⁵⁰ -Ra'd, 11.

zevkleri için teşhir etmeyelim ve onların zevk âleti durumuna düşürmeyelim.

Bundan bir süre önce 1985-86 yıllarında bir kısım öğretmen arkadaşlar ile birlikte Göreme'ye gitmiştik. Oradaki yer altı ve yer üstü otellerde çalıştırılan 15-25 yaşları arasındaki kızlarımızı görünce, birkaç kuruşluk dünya çıkarı için, ne hallere düştüğümüzü görmek ve hicâb duymak, ne kadar da acı verici bir manzaradır.

Allâhü Teâlâ'nın ve Rasûlü Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi vesellem*'in emir ve nehiyelerini hesaba katmadan, kendi cılız akıllarınca veyâ başkalarının menfur emellerine âlet olurcasına kadın haklarını korumaya çalışanlar ve kadına şiddeti yasaklamaya gayret sarf edenler, acebâ bunları hiç mi görmüyorlar?

Kadın haklarını korumak bahanesiyle kânun çıkarmaya çalışanlar, kadına şiddeti ve onu korumaya gayret sarf edenler, şunu iyi bilmelidirler ki bir toplumun felâketinin ana temelinde içki, kumar ve zinânın olduğunu hiçbir zaman unutmasınlar da, bunları da yasak etmeye çalışsınlar.

Güzel bir toplum hayâtı yaşamak için her türlü siyâsî, dînî ve ideolojik bölünme ve ayrıcalıklardan kaçınalım. Şu güzel yurdumuzda, değerli ecdadımızın yaptığı gibi Müslümanca yaşayalım. Onlara lâıyk bir nesil, Allâhü Teâlâ'ya itâatkâr bir insan olalım ve yaşadığımız yerlerde bir hoş sadâ bırakalım.

Evet, bunları yapalım ki güzel yurdumuzu geçmiş milletlerinki gibi köpekler şenlendirmesin. Asil milletimizi ve en değerli varlıklarımız olan evlâtlarımızı yabancılar sevk-u idâre etmesin.

**İslâmî bir ailede karı ile kocanın
mal durumları ve tasarruf hakları**

Şartlarını câmi' meşrû bir nikâh ile evlenip İslâmî bir yuva kuran karı ile koca, kendi mal varlıkları üzerinde her türlü tasarruf haklarına sâhibdir. Biri diğèrinin mal varlığından zorla bir şey' alamaz. Ancak birbirlerine kendi rızâları ile istedikleri şekilde bağış ve hibe yapabilirler ve kendi rızâları ile mal varlıklarını ortak olarak kullanabilirler.

Erkekler, zengin de olsa karılarının her türlü meşru ihtiyaçlarını karşılamak mecburiyetinde olduklarından karılarının meşru ihtiyaçlarını karşılamaktan kendisini uzak tutamaz. Çünkü aile hayâtı, toplumsal bir varlığın başlangıcı ve nüvesidir.

Bunun için kocanın vazifesi, hanımı ile iyi geçinmek, onu himâye etmek, onun nafakasını ve ihtiyaçlarını tedârik ederek kendisine sadâkatden ayrılmamaktır. Bunun için hadîs-i şerîf'lerde,

“Sizin hayırlılarınız, kadınları hakkında hayırlı olanlarınızdır”,

“Kadınlara ancak kerîm olanlar ikrâm, leîm olanlar de ihânet eder” buyurulmuştur.

Kadının vazifesi ise, kocasının meşru emirlerini yerine getirmek, onun nâmûsunu, haysiyetini ve şerefini koruyup bulunduğu hâle kanâat edip râzı olmak, israftan kaçınmak ve ev hanımı olacak bir halde bulunmaktır.

Bu konuda ibretli bir sahne

Hazreti Muhammed *sallâ'llâhü aleyhi ve sellem*, Hadîcetü'l-Kübrâ' *radiye'llâhü anhâ* ile evlenip nikâh akdi yapıldıktan sonra ona gerdek edince, Hadîce *radiye'llâhü anhâ* O'nun elini öperek,

"Bu günden i'tibâren, ne kadar mala, servete ve eşyâya mâlik isem -arkamda olan elbîselerime varıncaya kadar- hepsini size, hibe-i sahîha ile hibe etdim. Bunların hiç birisinde alâkam kalmadı. Hepsi sizindir".

dedi ve fedâkarlığın en güzel bir örneğini göstererek teslîmiyyetini bildirdi ki Duhâ sûresinin şu meâldeki sekizinci âyet-i kerîmesi, bu husûsa bir işâret olsa gerekdir. Allâhü a'lem.¹⁵¹

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى ط.

"Seni, bir fakir olduğunu bilib de zengin yapmadı mı?".

Bundan sonra Hazreti Muhammed *aleyhi's-selâm* ile Hazreti Hadîce *radiye'llâhü anhâ* arasında en samîmî bağlarla bir yuva kurulmuş oldu. Birbirlerine gâyet iyi bir şekilde bağlı idiler. İslâm kadınlığının eşsiz bir numûnesi olan Hadîce *radiye'llâhü anhâ*, kocasına bütün varlığı ile bağlanmış, her şey'ini O'na hibe etmiş ve O'nu kendisinden üstün tanıyarak O'na teslîmiyyetini bildirmiş ve O'nun en sıkıntılı zamanlarında dahî en güzel derd ortağı olmuşdur ki ilk vahyin en sıkıntılı anlarında O'nu şöyle teselli etmişdir:

¹⁵¹ -Şerh-i -Delâilü'l-Hayrât ve Şevâriku'l-Envâr, İmâm Süleymân El-Cezûlî- Dâvud Efendi.ss.290.

"Hayır hayır, Sen hiç korkma. Sebat et. Canımı yed-i kudretinde (kudret elinde) tutan Allâh'a yemîn ederim ki Allâhü Teâlâ seni aslâ utandırmaz. Sana ancak iyilik yapar. Çünkü sen kötü bir adam değilsin. Sözün doğrusunu söylersin. Hısım ve akrabâlarını gözetir, insanların işini görür, muhtaçlara yardım edersin. Misâfirleri ağırlar, hayâtını şerefle kazanırsın. Başkalarını doğru yola sevk eder, felâkete uğrayanların yardımına koşarsın. Emânete hıyânet etmezsin Allâhü Teâlâ böyle fazîletli bir kulunu mahzûn etmez".

يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ط وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ.

“Allâh, içinizden îmân etmiş olanlarla kendilerine ilim verilmiş olanların derecelerini artırır. Allâh, ne yaparsanız hakkıyla haberdardır”.¹⁵²

Âyet-i kerimesi de, karı ile kocanın, bu şekildeki samîmî davranışlarının mükâfatının ne kadar güzel olacağını ifâde buyuran ap-açık bir delildir.

Karı ile kocanın karşılıklı vazifeleri

İslâm Dîni'ne göre her aile, bünyesindeki her ferdin mensûb olduğu küçük bir toplumdur. Bu toplumun öğelerini karı, koca, ana, baba, çocuklar, hısım ve akrabâlar teşkil eder. Meşrû bir nikâh ile evlenip bir yuva kurmak, aynı zamanda meşru bir vazifedir. Dînin emr etmiş olduğu böyle kutsal bir vazifeyi yerine getirmemek doğru ve meşru bir davranış şekli değildir.

¹⁵² -Mücâdile, 11.

İslâm Dîni'nin esâslarına göre böyle kutsal bir yuva kuran erkekle kadının birbirlerine karşı bir takım görevleri ve hakları vardır ki bu konuyu, merhum Ahmed Hamdi Akseki, şöyle dile getirmiştir:

“Karı ile koca arasında her şey'den önce karşılığı ve samîmî bir sevgi olmalıdır. Her birisi birbirini ölünceye kadar hayat yoldaşı ve sır arkadaşı bilmelidir. Evlenmiş olan bir erkek, evinden başka bir şey' düşünmemeli, kurmak istediği yuvayı sağlamlaştırmak için dâimâ çalışmalıdır. Evine yan bakarak aileye vereceği kuvvet ve servetin, muhabbet ve meveddetin bir kısmını hârice götürmek ve bu suretle aile râbitasını gevşetmek çok çirkin bir harekettir. Müslümanlık bunu yasak etmiştir. Erkek, aile reisi olduğu için bütün hâricî işleri düşünmek, evin ve ailenin her türlü ihtiyaçlarını tamamlamaya çalışmak kendisine âit bir vazifedir. Karısının i'tikâd, ibâdet ve ahlâkını yoklayarak bu husûsda bir eksiği varsa, onu da öğretmek, erkeğin vazifesidir. Aynı zamanda, kadınlara karşı dâimâ nezâketle ve yumuşaklıkla muâmelede bulunmalıdır. Kadının olur-olmaz sözlerinden müteessir olup da onunla gürültü yapmaya kalkışmamalı, onun asabiyetine karşı erkek ağırbaşlılık göstermeli ve işi çığırından çıkarmamalı. Aralarındaki bağın daha ziyâde kuvvetlenmesi için böyle yapmak lâzımdır. Peygamber Efendimiz, *“Mü'minlerin îmânca en kâmil olanları ahlâkı güzel ve ailesine nezâketle muâmele edenleridir. Sizin hayırlınız, karısına hayırlı olandır. Ben aileme karşı sizin en hayırlınızım”* buyurmuştur”.

“Karı ile koca arasındaki bağın her gün daha kuvvetlenmesi için kadın da, kocasını evin reisi tanımak, ona sevgi ve saygı ile bağlanmak, ev idâresine ve çocuklarının terbiyesine çok

dikkât etmek, kocanın kazandıklarını isrâf etmekten kaçınmak ve evine sâhib olmak lâzımdır. Peygamberimiz Efendimiz “*Kıyâmet gününde kadın evvelâ namazından, sonra da kocasına itâat edip etmediğinden sorulacaktır*” buyurmuştur. Namazını kılan, orucunu tutan, nefsini haramdan saklayan, kocasına itâat eden kadının gideceği yer, doğruca cennet’dir”¹⁵³.

İslâmî bir aile yuvasında **geçimsizlik halleri**

Buraya kadar anlatılan esâslar dâhilinde Allâhü Teâlâ’nın ve Rasûlü Hazreti Muhammed *aleyhi’s-selâm*’ın emir, nehiy ve tavsiyeleri doğrultusunda kurulan bir yuvada herhangi bir sıkıntı ve geçimsizlik olmadığı gibi bir ayrılık da vukû’ bulması mümkün değildir.

Ancak demokratik ve lâik bir anlayışla yapılan nikâh akitlerinde, her ne kadar farzlarına uygun yapılan bir nikâh akdi sahih olursa da, Allâh’ın ve Rasûlü’nün isimleri anılmadığı, Allâh’ın ve Rasûlü’nün emir ve nehiyelerinin doğrultusunda yapılmadığı ve temeli sağlam bir inanç temeline oturtulup Allâh korkusu olmadığı için, karı ile kocanın sevgi ve saygıları pamuk ipliğine bağlı gibi olduğundan her an bir sarsıntı ile karşı karşıya kalmaları kuvvetle muhtemeldir. Bunun için de zamanımızdaki boşanmalar, her gün daha fazla artmaktadır. Çünkü İslâm esâslarına göre, Allâh’ın ve Rasûlü’nün isimlerinin anılarak duâ yapılmayan bir işten hayır gelmez.

¹⁵³ -İslâm Dîni. İ’tikâd, ibâdet ve Ahlâk,ss.283. Ahmed Hamdi Akseki

Kanaatimizce, gençlerimizi ve binbir güçlkle kurulan bu yuva çiftlerini ve onların çocuklarını böyle kötü neficelerden kurtamanın tek yolu, kalblerindeki tertemiz **îmân cevheri** üzerine serpilmiş olan islâm dışı **pis külleri** temizleyerek Allâh sevgisine ve Allâh korkusuna ve âiretdeki sorumluluk hallerine yöneltmekle ve İslâm dîni'nin aile yapısı özelliklerini anlatıp öğretmekle mümkündür ki bu da ancak dînî eğitim ve öğretim veren kuruluşlarımızın en başta gelen görevlerinden birisidir.

Uğur Mumcu'nun, aşağıdaki Lâik, Demokratik ve Sosyal Türk vatandaşı tanımı, bu konudaki kanaatimizin doğruluğunu isbât eder gibidir:

“Türk vatandaşı, İsviçre medenî kanûnu'na göre evlenen, italyan cezâ yasasına göre cezalandırılan, alman cezâ muhâkemesi kanûnu'na göre yargılanan, fransız idâre hukûkuna göre idâre edilen ve İslâm hukûku'na göre gömülen kişidir.

Boşanma halleri

Boşanma (talâk), diğer bir ifâde ile aile yuvasını sebepsiz yere bozmak, Allâhü Teâlâ'nın hiç hoşlanmayıp buğz ettiği bir şey'dir. Bunun için hadîs-i şerîf'de,

أَبْعَضُ الْحَلَالِ إِلَى اللَّهِ الطَّلَاقُ.

*“Allâhü Teâlâ indinde en sevimsiz olan helâl şey', boşanmadır”.*¹⁵⁴

¹⁵⁴ -Ebû Dâvud, İbn-i Mâce ve El-Hâkim. İbn-i Ömeri'bni'l-Hattab radiyellâhü anhümâ.

buyurulmuş olduğundan basit anlaşmazlıklar yüzünden sebepsiz yere boşanma, câiz olmadığından boşanmaya karar vermeden önce tarafların iyice düşünmeleri istenmiş ve şöyle buyurulmuştur:

وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاصْرَبُوهُنَّ ۚ
فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا.
وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا ۚ
إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا.

“Nüşûzlarından (şerlerinden, serkeşliklerinden, kafa tutup isyankâr bir vaziyet almasından), **yıldığımız kadınlara gelince: Onlara (evvelâ) öğüt verin,** (vaz geçmezlerse) **kendilerini yatakta yalnız bırakın,** (yine vaz geçmezlerse hafifçe) **döğün.** Size itâat etdikleri takdirde ise aleyhlerinde bir yol aramayın, (kusurlarını afvedin, hiçbir şey’ olmamış gibi davranın; (çünkü, *Et-tâibü minel-dûbî kemû lâ dûbî le* : *Et-tâibü mine’z-zenbi ke-men lâ zenbe leh*: Günahdan tevbe eden günâhı olmamış gibidir). **Çünkü Allâh çok yücedir, çok büyüktür.** (Allâhü Teâlâ sizin kusurlarınızı afvetdiğine göre, siz de, -itâat ederlerse- onların kusurlarını afvedin)”

“(Eğer karı ile kocanın) **aralarının açılmasından endişeye düşerseniz o vakit** (kendilerine erkeğin) **ailesinden bir hakem,** (kadının) **ailesinden bir hakem gönderin.** Bunlar onları barıştırmak isterlerse Allâh, onları, aralarında (ki dargınlık yerine) **uyuşup anlaşmaya muvaffak buyurur.** **Şübhesiz ki Allâh hakkıyla bilicidir,** (her şey’den) **haberdardır”.**¹⁵⁵

¹⁵⁵ -Nisâ’, 34-35.

Bunun için karı-kocanın birbirlerine karşı olan hakk ve vazifelerini karşılıklı bir sevgi ve saygı ile yerine getirerek kurmuş oldukları huzurlu ve mutlu bir aile ocağı, nasıl cennetden bir köşe ise; tüm gayretlere rağmen eş, nefret etme derecesinde sevilmiyorsa ve kadının ahlâkı da iyi değilse böyle huzursuz ve mutsuz bir aile ocağı da cehennemden bir köşe gibidir. Bunun için bu gibi hallerde boşanma, bir çözüm yolu olarak meşrû' kılınmıştır.

Halbuki kocasının ve aile yuvasının huzur ve mutluluğuna gayret sarf eden sâliha bir kadın, cennetde, şehidlik mertebesine yakın bir dereceye nâil olur ki o da “Şehidlik mertebesine yakın bir derecedir” buyurulmuştur.

الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَخَيْرُ مَتَاعِهَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ.

“Dünyâ bir meta'dır, en hayırlısı sâliha kadındır”.¹⁵⁶

حُبِّبَ إِلَيَّ مِنْ دُنْيَاكُمْ الطَّيِّبُ وَالنِّسَاءُ وَجُعِلَتْ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ.

“Sizin dünyanızdan bana üç şey' sevdirildi; kadın, güzel koku ve namaz gözümün nuru kıldı”¹⁵⁷

Hadîs-i şeiף'leri ise, bunun en açık bir delilidir.

* * *

Organları ve yaratılışı tam olan sâlih bir çocuk edinme arzûsu

Bir aile yuvasının en önemli özelliklerinden biri de yaratılışı ve organları tam olan sâlih bir evlâd edinmektir ki Hazreti Âdem *aleyhi's-selâm* ile eşi Havvâ'nın, şu âyet-i kerîme'de ifade buyurulduğu gibi evlât edinme ve Allâhü Teâlâ'dan hayırlı bir evlât isteme şekli, bunun en güzel bir örneğidir:

¹⁵⁶ -Müslim ve Neseî rivâyeti.

¹⁵⁷ -Mültekâ, Sahîhu'l-câmi'.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا
فَلَمَّا تَعَاشَا حَمَلَتْ حَمَلًا خَفِيًّا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَثَقَلَتْ دَعَا اللَّهَ
رَبَّهُمَا لَعْنٌ آتَيْنَا صَالِحًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ.

“Sizi bir candan (Âdem'den) yaratan, bundan da gönlü kendisine yatıp ısınsın diye, eşini yapan O'dur (Allâh'dır). Vaktâ ki o, (eşini) örtüb bürüdü, o da hafif bir yük yüklendi de (gebe oldu da bir müddet) bununla gidib geldi. Nihâyet (gebeliği) ağırlaşınca ikisi de Rabb'lerine şöyle duâ etdiler: *Bize düzgün (hilkati tam) bir çocuk verirsen and olsun ki her halde şükr edenlerden olacağız*”.¹⁵⁸

Bu âyet-i kerîme'de belirtildiği üzere Cenâb-ı Hakk, Âdem aleyhi's-selâm ile eşi Havvâ'nın duâlarını kabul edip onlara istedikleri çocukları istedikleri şekilde verince, onlar da Yüce Rabb'lerine hamd-ü senâ'da bulunmuşlardır.

Fakat onların neslinden gelen bir çok insanlar, Allâhü Teâlâ'dan, yaratılışı ve organları tam olan çocuklar isteyip O'na şükr edecekleri yerde, o çocuklar ile Allâhü Teâlâ'ya isyan olan bir çok davranışlarda bulunmuşlar ve O'na hamd-ü senâ'da bulunmayı terk ederek şirk ve isyan yollarına yönelmeyi, şu veyâ bu nedenle tercih etmişlerdir ki zamânımızdaki doğum kontrolü, nüfus plânlaması, kürtaj, tüp bebek, taşıyıcı, kılınlama, genler ile oynayıp yaratılışın şeklini değiştirmek, kadın-erkek arasındaki gayr-i meşrû' ilişki ve münâsebetler, bunun açık bir örneğidir.

Ayrıca, hamilelik esnâsındaki yeme, içme, giyinme, oturma, kalkma, gereksiz ilaçları ve benzerlerini kullanma gibi

¹⁵⁸ -A'râf, 189.

bir çok yanlış davranışlar da, ana karnındaki çocuğun yaratılışına te'sir edip zarar verdiğiinden, yürekler acısı bir çok engelli çocuğun dünyâya gelmesine sebep olmaktadır ki şu hadîs-işerîf, bu hususta bize güzel bir örnektir:

إِذَا جَامَعَ أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ فَلَا يُكْثِرِ الْكَلَامَ فَإِنَّهُ يُورِثُ الْخَرَسَ وَإِذَا جَامَعَ أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ فَلَا يَنْظُرُ إِلَى الْفَرْجِ فَإِنَّهُ يُورِثُ الْعَمَى .

*“Sizden biriniz ehline cimâ ettiği vakit o halde iken çok konuşmasın ki bu halde iken çok konuşmak dilsizliğe sebep olur. Yine sizden biriniz ehline cimâ ettiği vakit fercine bakmasın ki böyle bir hal çocuğun ağmâ olmasına sebep olur”.*¹⁵⁹

Gerek cimâ esnâsında gerek başka zamanlarda zevc ile zevcenin birbirlerinin avret mahallerine bakmaları haram değildir, fakat mekrûhdur.

Yine ayrıca şu hadîs-i şerîf ve âyet-i kerîme de, dünyaya gelen her çocuğun, hem ezeldeki **İslâm fıratı** üzere yaratıldığını, hem de **kusursuz** yaratıldığını ifâde etmektedir ki **kusur**, Yaratan'da değil, Onun emir ve nehiyelerine göre bir yaşam şekli tercih etmeyen insanlardadır.

مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يمجِّسَانِهِ

*“Her çocuk (islâm fıratı) üzere dünyaya gelir. Bundan sonra anası babası onu, (Yahûdî ise) Yahûdî, (Nasrânî ise) Nasrânî, (Mecûsî ise) Mecûsî yaparlar. Nitekim kusursuz doğan bir hayvan yavrusu içinde siz kulağı, dudağı, burnu, ayağı kesik olanını hiç görüyor musunuz?”*¹⁶⁰

¹⁵⁹ -Râmûz, ss.40. (500 Hadîs-i şerîf, ss.106.El-Hâcc Cemâl Eğretli).

¹⁶⁰ -Buhârî, cenâiz, ss. 120.

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۖ فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا ط

"O halde (Habîbim) yüzünü bir muvahhid olarak dîne, Allâh'ın o fitratına (yaratışına) çevir ki O, insanları bu fitrat üzerine (bu ahd ve zimmet inancı ile) yaratmıştır".¹⁶¹

Bu âyet-i kerîme'ye göre dünyâya gelen her insan, bu vasıf ile (*bu aslî veyâ fîrî îmân ile*) yaratılmış olduğundan bu vasıf bülûğ çağına kadar devam eder. Bülûğ çağına geldikten sonra ölünceye kadarki zaman içerisinde ezeldeki ahdini yenileyip yenilememek konusunda serbestdir. Eğer ezeli ahdini yeniden tâzeleyip gereğini yerine getirirse **Mü'min** ve **Müslümân** olur ki buna, "**Kesbî îmân**" denir. Eğer ezeli ahdini yerine getirmeyip verdiği sözü ve yaptığı mukâveleyi inkâr edip kabul etmezse, o zaman da **müşrik** veyâ **kâfir** veyâ **fâsık** olur. Bunun için dünyaya gelen her insan, bülûğ çağına geldikten sonra ezeldeki **Fîrî îmân**'ını, kendi serbest hür irâdesi ile **Kesbî îmân**'a çevirmek mecburiyetindedir ki böyle bir îmân kapısı, (**îmân-ı ye's** hâli hâriç), son nefese kadar açıktır ki bu da Allâhü Teâlâ'nın kullarına karşı olan sonsuz rahmetinin bir eseridir.¹⁶²

Cocuk yüzünden meydana gelen huzursuzluklar

Karı ile kocadan ve bunların çocuklarından teşekkül eden bir aile hayâtı, toplumsal bir varlığın başlangıcıdır. Bunun için

¹⁶¹ -Rûm, 30.

¹⁶² -**îmân-ı ye's**: Ölüm ânındaki korku ve ümitsizlik hâlindeki îmân. **Fir'avn**'in, denizde boğulurken "İnandım, îmân etdim. Gerçekten İsrâil Oğullar'ının îmân ettiğiinden başka tanrı yokmuş. Ben de Müslümân'lardanım" dediği gibi. (Yûnus,90).

mutlu bir ailenin en başta gelen arzularından biri de yaratılışı ve organları tam olan sâlih bir evlât edinme arzusudur. Bu arzu, normal ve meşrû yollar ile yerine getirilmeye çalışılır ve şu âyet-i kerîme'lerde ifâde buyurulduğu gibi, Allâhü Teâlâ'nın **takdir** buyurduğu hallere şeksiz şübhesiz **teslîm** olunarak çocuk sâhibi olmaya gayret sarf edilirse, o aile mutlu bir aile yuvasına sâhib olmuş olur.

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ط يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ط يَهَبُ لِمَن يَشَاءُ إِنِثَاءً
وَيَهَبُ لِمَن يَشَاءُ الذُّكُورَ. لَا أَوْ يُزَوِّجُهُم ذُكْرَانًا وَإِنِثَاءً وَيَجْعَلُ مَن
يَشَاءُ عَقِيمًا ط إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ.

“Göklerin ve yerin mülkü (ve tasarrufu) Allâh'ındır, (ni'meti, belâyı dilediği gibi taksim etmek de O'nun hakkıdır). O ne dilerse yaratır. Kimi dilerse ona kızlar (kız evlâdlar) bağışlar, kimi de dilerse ona erkekler (erkek evlâdlar) lûtf eder”.

“Yâhud (o çocukları) erkekler, dişiler olmak üzere çift verir. Kimi de dilerse onu kısır bırakır. Şübhesiz ki O, Alîm'dir (her şey'i hakkıyla bilendir), Kadîr'dir (her şey'e gücü yetendir)”.¹⁶³

أَللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامَ وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ
عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ.

“Allâh, her dişinin neye gebe olacağını, rahimlerin neyi eksik, neyi artık yapacağını bilir. O'nun nezdinde her şey? ölçü ile dir”.¹⁶⁴

¹⁶³ -Şûrâ 49-50.

¹⁶⁴ -Ra'd,8.

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ.

“Allâh, her dişinin neye gebe olacağını, rahimlerin neyi eksik, neyi artık yapacağını bilir. O'nun nezdinde her şey? ölçü iledir”.¹⁶⁵

Bunun için, ister erkek olsun ister kadın, “*Ben Müslümanım*” diyebilen herkes, bu âyet-i kerîme’lerde ifâde buyrulan **ilâhî takdire** râzı olup teslim olmalı ki dünyâda ve âhirette mutlu olsun.

Ama bu hakikatlerin aksine olarak, tüp bebek, taşıyıcı, kılınlama, çocuk edinme, genler ile oynayıp yaratılışın şeklini değiştirmek, kadın-erkek arasındaki gayr-i meşrû’ ilişki ve münâsebetler gibi dînen meşrû olmayan yollara baş vurarak çocuk edinmeye çalışmak veyâ doğum kontrolü, nüfus plânlaması, kürtaj gibi çocuk sayısını azaltılmak için yapılan girişimler, yukarıdaki âyet-i kerîme’lerde ifâde buyrulan hakikatlere inançsızlığın ve Allâhü Teâlâ’nın takdirine teslim olmamanın açık bir neticesidir ki dünyevî ve uhrevî zarardan, ziyandan ve hüsrandan başka bir netice doğurmaz.

✱

✱ ✱

Nişanlanma ve Nikâh akdi

Evlenmek talebi üzerine verilen söz ile bu husûsda yapılan ba’zı merâsime nişanlanma denir. Bir kadının nikâhına tâlib olmaya “**Hıtbe**”, evlenmeyi talep eden erkeğe “**Hâtib**”, evlenmesi istenilen kadına da “**Mahtûbe**” denir.

¹⁶⁵ -Ra’d,8.

Nişanlanma merâsimi, nikâh akdine bir başlangıçtır. Fakat nikâh akdi yapılmış sayılmaz. Bunun için yalnız nişanlanmak ile veyâ izdivaç (*evlenme*) va'di ile, nikâh ve nikâh hükümleri sâbit olmaz ve iki taraftan hiçbirisi nikâh akdini yapmaya veyâ izdivaç va'dini yerine getirmeye mecbûr tutulamaz. Çünkü **nikâh**, ancak **îcâb** ve **kabûl** ile yapılır. Halbuki bir erkek ile bir kadının birbirlerine yüzük, çarşaf ve elbîse gibi ba'zı eşyâlar vererek namzetlik merâsimini yapmaları, böyle bir îcâb ve kabûl mâhiyetinde değildir. Bu bakımdan yalnız nişanlanmak ile veyâ izdivaç va'di ile nikâh yapılmış olmaz.

Bunun için nişanlanan bu namzetler arasında, tevârüs (*mirâsa konma*) olmayacağı gibi, hurmet-i müsâhare veyâ sihriyyet de (*akrabâlık veyâ kız alıp vermek sûretiyle meydana gelen akrabalık da*) tahakkuk etmiş olmaz. Bu bakımdan bir erkek ile evlenme va'dinde bulunan bir kadın, o nişanı bozup başka bir erkek ile evlenebilir. Bunun için nişanlanan bu namzetler isterlerse istedikleri zaman birbirlerinden ayrılabilirler ve başkaları ile nişanlanıp evlenebilirler. Bundan dolayı da sorumlu bir duruma düşmüş olmazlar.

Bir kimse namzedi olan kadına, nişan nâmına bir miktâr eşyâ hediye etse ve bundan sonra da nikâh akdinden vaz geçilse, bu halde bu eşyâlar mevcûd ise geri alınabilir. Kadın da bunlara mukâbil olarak gönderdiği eşyâları, mevcûd ise geri alabilir. Fakat bu namzetlerin birbirine hediye olarak verdikleri eşyâlar, herhangi bir sûrette helâk olmuş olursa veyâ mülkünden çıkarsa geri alınmaz ve rücû' hakkı kalmaz.

Nikâh akdinin bir vesîkaya yazılması lâzımdır. Çünkü İslâm Hukûku'nda ba'zı şer'î muâmeleleri, herhangi bir inkâr vukûundan korumak için birer vesîkaya rabd edilmesi **müstahsen**'dir. Nikâh muâmelesi de bu nev'îden bir akid

olduğu için bir vesîkaya rabd edilmesi iyidir. Çünkü bunun ferdî ve ictimâî faydaları çok büyüktür.¹⁶⁶

Nişanlanma ve Nikâh akdi esnâsında gerekli olan ba'zı davranışlar

Hâtib'in, **mahtûbe**'sini nikâhdan evvel görmesi câizdir. Fakat bunun telezzüz kasdinden ve fitne ihtimâlinden uzak olması şarttır. Bu halde hâtib mahtûbesini görebilir, el ve yüzüne bakabilir.

Nikâh akdi esnâsında bir **hutbe** i'râd edilmesi ya'nî hamd ve senâ'yı, salât ve selâm'ı hâvi ve nikâhın fazîletlerine dâir ba'zı âyet-i celîle'leri ve hadîs-i şerîf'leri muhtevî bir hutbenin okunması, bundan sonra nikâh akdinin yapılması **mendûb'dur**. Nikâh akdi yapıldıktan sonra iki tarafı tebrîk etmek ve haklarında münâsib duâlarda bulunmak da **mendûb'dur**.

Hutbe'nin gizlenmesi, **nikâh**'ın i'lân edilmesi **müstahsen**'dir ki bu konuda,

كَانَ يَكْرَهُ نِكَاحَ السِّرِّ حَتَّى يُضْرَبَ بِدُفٍّ.

“Rasûlü'llâh sallâ'llâhü aleyhi ve sellem, def çalmak gibi bir şey' ile, kimseye duyurmadan gizli yapılan nikâhı, kerih görürlerdi”.¹⁶⁷

buyurulmuştur, ya'nî nikâh yapıldığını herhangi bir şey ile i'lân edip başkalarına duyurmak lâzımdır ki sû-i zanna sebep olmasın, denilmiştir.

¹⁶⁶ -Daha fazla bilgi için bak: “**Münâkehât** (Nikâh akdi mes'elelerine âit hükümler)”. **Yazan:** Ömer Nasûhî Bilmen. **Özet olarak sâdeleştiren,** A.Celâleddin Karakılıç.

¹⁶⁷ -Râmûz, ss.560. (500 Hadîs-i şerîf,ss.196.El-Hâcc Cemâl Eğretli).

فَصَلُّ مَا بَيْنَ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ ضَرْبُ الدُّفِّ وَالصَّوْتِ .

“Helâl nikâh ile haram nikâh arasını ayıran şey’, nikâhda def çalarak savt ve sedâ ile i’lân edip duyurmaktır”.¹⁶⁸

Nikâh yapılmasından dolayı, her evlenen erkeğin az olsun, çok olsun bir **velîme** ziyâfeti (*düğün ziyâfeti*) vermesi de **mendûb**’dur.

İslâm dîni’ne göre erkek ve kadının nikâhları nasıl yapılır?

Nikâh, bir erkek ile kız veyâ dul bir kadının birbirlerinin nefislerinden yararlanmak sûretiyle mutlu bir yuva kurmak amacı ile hayatlarını birleştirmek için şâhidler huzurunda yapılan bir akitdir. Böyle bir akit ile hem resmî hem de dîni nikâh bir arada yapılmış olduğundan ayrıca bir dîni nikâha gerek kalmaz. Böyle bir akitden sonra da artık erkek ile kadın birbirlerinin helâli olmuş olur.

Böyle bir akit yapılırken erkek ile kızın veyâ dul kadının veyâ bunların vekillerinin ve iki erkek şâhid veyâ bir erkek iki kadın şâhidin hâzır bulunduğu bir meclis hazırlanır. Nikâh akdini yapan şahıs önce Eüzü-Besmele ile şu âyet-i kerîme’yi okur:

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ ۗ إِنَّ يَكُونُوا
فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ .

¹⁶⁸ -Râmûz, ss.322. (500 Hadîs-i şerîf,ss.197.El-Hâcc Cemâl Eğretli).

“İçinizden bekârları evlendirin ve kölelerinizden, cariyelerinizden sâlih (mü'min) olanları evlendirin. Eğer fakir iseler Allâh onları (evlenmeleri sâyesinde) fazl (-ü kerem) iyle zengin yapar. Allâh (ın lütfu) boldur, (O her şey'i) hakkıyla bilendir”.¹⁶⁹

Bundan sonra kadın tarafına hitâben (meselâ), “Fatma Hanım, siz, yanınızda bulunan Ahmed Bey'i, Allâhü Teâlâ'nın emri, Rasûlü'llâh *aleyhi's-selâm*'ın sünneti, mezhebimiz büyüğünün (İmâm A'zâm *rahmetü'llâhi aleyh*'in) ictihâdı, şurada hâzır bulunan şâhidlerin şehâdeti ile ve şu kadar lira (.....) mihr-i müeccel (nikâh bedeli) karşılığında hayat arkadaşlığına ve kocalığa kabul ettiniz mi?” Diye sorar. “Kabûl ettim” cevâbını alınca; erkek tarafına hitâben, “Ahmed Bey, siz de yanınızda bulunan Fatma Hanımı aynı şartlarla zevceliğe kabûl ettiniz mi?” Diye sorar. O da “Kabûl ettim” cevâbını verince bu suâl ve cevap üç kere tekrar edilir.

Bunun üzerine nikâh akdini yapan şahıs **“Öyle ise biz de sizin nikâh aktinizi yaptık; Allâhü Teâlâ, hayırlı, uğurlu ve mübârek eylesin”** der ve şu şekilde bir nikâh duâsı yapar:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي قَالَ فِي كِتَابِهِ وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ.
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي خَتَمَ اللَّهُ بِهِ الشَّرَائِعَ وَأَكْمَلَ
بِهِ الدِّينَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى
يَوْمِ الدِّينِ.

Yâ Rabb, her türlü hamd-ü senâ, Kur'ân-ı Kerîm'inde, **“İçinizden bekârları evlendirin, (İçinizden evlenme çağına**

¹⁶⁹ -Nûr, 32.

gelmiş olanlar, evlensinler. Eğer evlendikten sonra geçim sıkıntısı çekeceklerinden korkub da evlenmeyenler varsa, ben onları faz-ü keremimle zengin ederim) buyuran sana mahsûsdur.

Salât ve selâm, Allâh'ın, şerîat'î tamamladığı ve dîni ikmâl etdirdiği seyyidimiz Hazreti Muhammed üzerine, tayyîb, tâhir olan Âl ve Ashâb'ının üzerine ve kıyâmete kadar ihsân ile Âl ve Ashâb'ına tabi' olanların üzerine olsun.

Yâ Rabb, şurada yapmış olduğumuz bu nikâh akdini yüce dergâhında kabul eyle. Dünyâ evine girmekte olan bu evlileri, ömürleri boyunca mutlu, şen ve rahat eyle. Kalblerine muhabbet, vücudlarına sıhhat ve âfiyet, rızıklarına bereket, ölmüşlerine rahmet, kendilerine hayat mücâdelesinde metânet ihsân eyle. Dînî ve dünyevî her türlü müşküllerini kolaylaştır. Kusurlarını ve günahlarını afv eyle. Doğacak çocuklarını dînine, vatanına, milletine ve kendine hayırlı eyle. Neslini devamlı, sâlih ve yararlı eyle.

Buraya yakından uzaktan teşrif eden din kardeşlerimizin din ve dünyâlarını ma'mûr, amellerini makbul, günahlarını mağfur, ticâretlerini len tebûr eyle. Âmîn diyen dillerimizi ve bedenlerimizi cehennem azâbından koru. İki cihanda mes'ud ve muazzez kıldığın mutlu kullarından eyle.

Cümlemizi, cennetinle ve cemâlinle müşerref kılmak için Sırat köprüsünü geçip Cennet'in kapısına varınca görevli melekler tarafından, “Dünyâda iken güzel güzel ameller yaptınız. Şimdi, Cenneti hakk ettiniz;

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِينَ.

“Selâmetle, korkusuzca girin oraya”.¹⁷⁰

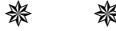
denilecek kullarından eyle.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ.

“Allâhümme salli alâ seyyidina Muhammedin ve alâ Âl-i seyyidinâ Muhammed”.¹⁷¹

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ. الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْأَوْلِيَيْنِ وَالْآخِرِينَ. وَسَلَامٌ عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. **الْفَاتِحَةُ**

“Es-salâtü ve’s-selâmü aleyke yâ Rasûlâ’llâh. Es-salâtü ve’s-selâmü aleyke yâ Habîbe’llâh. Es-salâtü ve’s-selâmü aleyke yâ seyyide’l-evvelîne ve’l-âhirîn. Ve selâmün alâ cemî’i-l-enbiyâ’i ve’l-mürselîn. Ve’l-hamdü li’llâhi Rabb’i-l-âlemîn”. **El-Fâtiha**

الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ.

“Kişi, sevdiği kimse ile berâberdir”.

(Buhârî, Kitâbü'l-Edeb, Cüz'.8.ss.48)

¹⁷⁰ -Hicr 46.

¹⁷¹ -Me'ali: "Yâ Rabb'i, Seyyidimiz Hazreti Muhammed'e, O'nun Âl (ve Ashâb) ına salât eyle (rahmet eyle)".

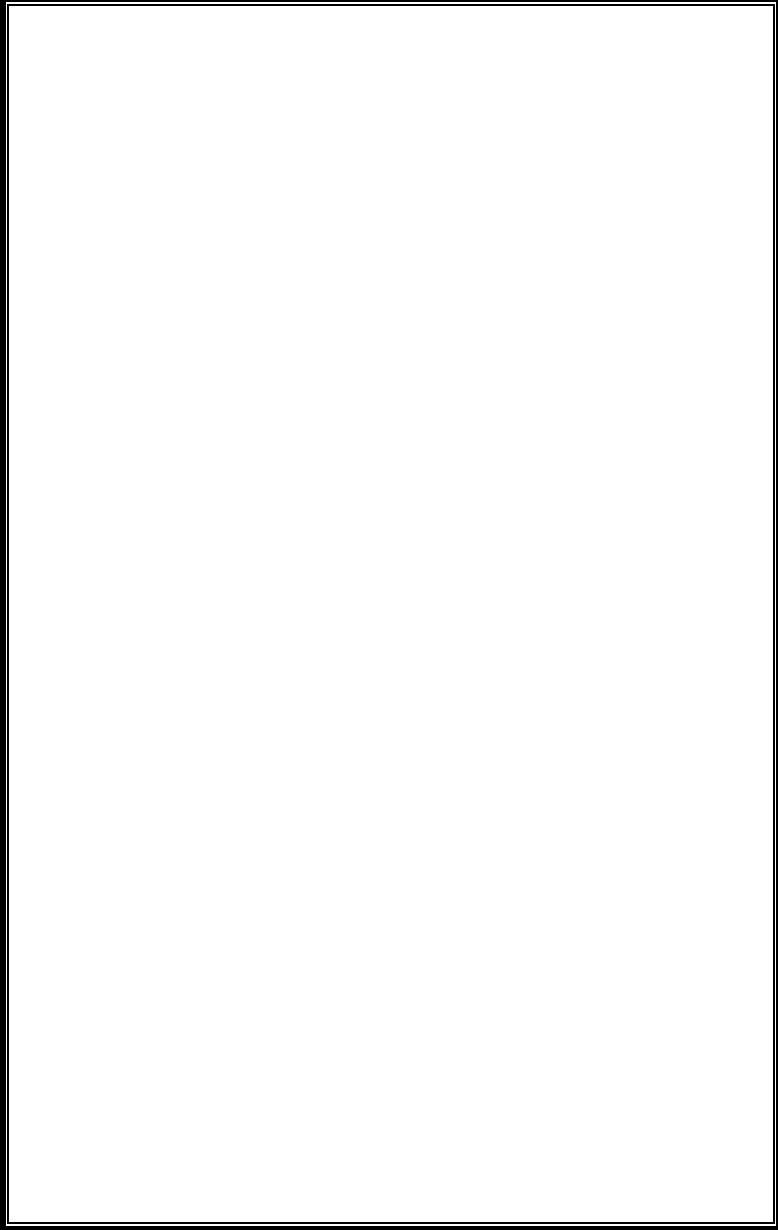
F İ H R İ S T

İslâm dîni'nde aile yapısı kadın ve kadın hakları	1
İslâm dîni'nde aile yapısı kadın ve kadın hakları	3
Besmele, Hamdele, Salvele	5
Ö N S Ö Z	7
İSLÂM'IN İLME VERDİĞİ DEĞER VE İMTİHÂN-I İLÂHÎ	13
İlmin ve âlimin fazileti	25
İSLÂM DÎNİ'NDE AİLE ve AİLE YAPISI	39
İslâm Dîni'nde aile yapısı	39
Âdem <i>aleyhi's-selâm</i> ile eşi Havvâ'nın Cennet'deki hayat tarzları ve îkâz-ı ilâhî	44
Âdem <i>aleyhi's-selâm</i> ile eşi Havvâ'nın Cennet'deki aile hayâtı ve emre itâat etmeyişlerinin neticesi	50
Dünyâdaki aile yapısı ve Allâhü Teâlâ'nın emir ve nehiyleri	51
Dünyâ hayâtındaki Müslüman bir ailede, erkek ve kadının durumu	53
İslâm Dîni'ne göre erkek ve kadın hakları farklıdır	55
İslâm Dîni'nde kadın hakları	59

Mühim bir hatırlatma	62
İslâm Dîni'nde ve Müslüman bir ailede kadının dokunulmazlığı ve erkeğin iffeti	64
Tesrüttürün alamı ve tesettürlü olma durumu	70
İslâmî bir ailede erkek ve kadının sorumluluğu	72
İslâm Dîni'nde akrabalık bağları (Sıla-i rahim)	78
İslâm Dîni'nde din kardeşliği	83
Ana, baba ve kardeşlik bakımından Hazreti Muhammed <i>aleyhi's-selâm</i> 'ın nesebi	87
İslâm Dîni'nde akrabâ ve kardeşlik ilişkileri	88
İslâm Dîni'nde aile teşkili	90
Bir ailede mutlu olmanın şartı	90
Nikâhdan maksat tenâsül (neslin devâmı) dır	97
Zevce ile zevce karşılıklı birer hakk sâhibidirler	98
Erkeklerin kadınlar üzerine fazileti	99
İslâmî bir ailede karı ile kocanın mal durumları ve tasarruf hakları	104
Bu konuda ibretli bir sahne	105
Karı ile kocanın karşılıklı vazifeleri	106
İslâmî bir aile yuvasında geçimsizlik halleri	108
Boşanma halleri	109
Organları ve yaratılışı tam olan sâlih bir çocuk edinme arzusu	111

Çocuk yüzünden meydana gelen huzursuzluklar	114
Nişanlanma ve Nikâh akdi	116
Nişanlanma ve Nikâh akdi esnâsında gerekli olan ba'zı davranışlar	118
İslâm dîni'ne göre erkek ve kadının nikâhları nasıl yapılır?	119
F İ H R İ S T	123

İslâm Dîni'nde Aile Yapısı, Kadın ve Kadın Hakları

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۗ

Ey insanlar, sizi bir tek candan yaratan, ondan da yine onun zevcesini vucûde getiren ve ikisinden de bir çok erkekler ve kadınlar türeten Rabb'iniz (e karşı gelmek) den sakının (korkun)”.Nisâ', 1.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ.

“Ey îmân edenler, eğer Allâh'dan korkarsanız O, size iyi ile kötüyü (hakk ile bâtil) ayırd edecek bir anlayış (bir ma'rifet ve nûr) verir, suçlarınızı örter ve sizi mağfiret eder. Allâh, büyük lûtuftur ve ihsân sâhibidir”. Enfâl,29.

وَالَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ.

“Erkeklerin meşrû” sûretde kadınlar üzerinde (hakları) gibi kadınların da onlar üzerinde (hakları) vardır. (Yalnız) erkekler, onlar üzerinde (daha üstün) bir dereceye mâlikdirler. Allâh mutlak gâlib, gerçekte hüküm ve hikmet sâhibidir”. Bakara,228.

Kişi, sevdiği kimse ile berâberdir.

Buhârî, Kitâbü'l-Edeb,Cüz'.8,ss.48.

Yuvayı dişi kuş yapar

Sevgi ve saygı, iki gönül arasında akan bir nehir gibidir;
Gittiği yeri de temizler, geldiği yeri de.

Aç gönül kapılarını baharlar gelsin;
Gururlar, kibirler, nefretler bitsin.